

Tēvijas Sargs

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

2015

Septembris (9)

Cena €0,85

NBS ORĶESTRA
KONCERTSEZONAS ATKLĀŠANAS
UN BENEFICES KONCERTS

„CEĻU VEIKS TAS, KURŠ IES”

2015. gada **22. oktobrī** plkst.19.00
Jelgavas kultūras nama zālē

2015. gada **23. oktobrī** plkst.19.00
Lielās ģildes koncertzālē

Piedalās:

Nacionālo bruņoto spēku orķestris,
Rīgas koru grupa Inta Teterovska vadībā,
Strēlnieku trio

Dirigents:

Dainis Vuškāns

Soliste:

Indra Pumpure /alts/

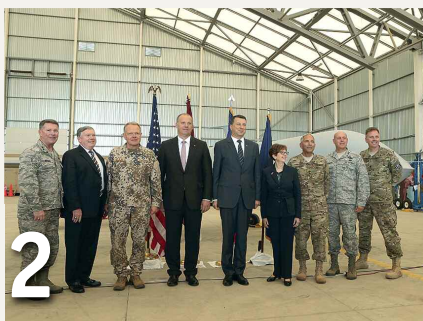
Programmā:

Latvijas armijas marši, latviešu strēlnieku dziesmas,
latgaliešu tautas dziesmas un pūšaminstrumentu
orķestra mūzika labam garastāvoklim

Ieeja brīva

2

4

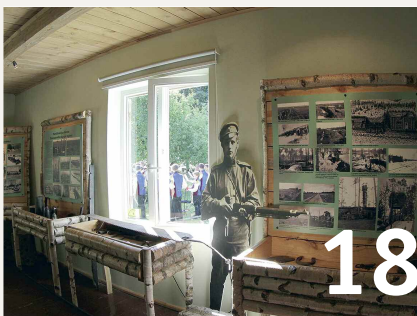
9

12

14

18

28

34

Latvijas ziņas	2
Jebkura situācija jāskatās kopumā	4
Saglabāt pozitīvu attieksmi	6
Georgs Kerlins: Mums nav mazvērtības kompleksu	9
«Balex Delta 2015»	12
«Lielais zobens» testē zemessargu sagatavotību	14
Pēctraumatiskā stresa sindroms nav nolemtība	16
Izzinoša taka Ziemassvētku kauju vietās	18
Noslēgušās pirmās NBS sacensības <i>CrossFit</i>	20
Sports	22
Latviešu mākslinieki strēlniekos	24
Latvijas Valsts prezidenti	26
Krievijas armijas virspavēlniecības ziņojumi par karadarbības gaitu Latvijas teritorijā 1915. gadā	27
Latviešu strēlnieki 1916. gada kaujās pie Ķekavas	28
Uz Pasaules jumta. Tibeta	31
Ārzemju ziņas	34
Eiropas Savienības jaunākie drošības izaicinājumi	36

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536

Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473

Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespēti Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383

Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391

Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399

Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**,
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**,
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**,
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**,
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūniedz.

19. augustā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, būdams darba vizītē Igaunijā, tikās ar Igaunijas aizsardzības ministru Svenu Mikseru, apmeklēja NATO kibernetiskās aizsardzības izcilības centru un Gaisa spēku bāzi Emari.

Abi ministri pauda vienotu viedokli par Igaunijas un Latvijas izcili labo sadarbību aizsardzības jomā. Viņi pievērsās jautājumiem par aizsardzības finansējumu abās valstīs, kas šobrīd ievērojami atšķiras, bet par kura pieaugumu atbilstoši valdības lēmumam sasniegt 2% no IKP līdz 2018. gadam stingri iestājas aizsardzības ministrs R. Bergmanis. Savukārt Igaunijas aizsardzības ministrs izteica vēlējumu Latvijai pēc iespējas straujāk sasniegt šo mērķi, kā arī informēja, ka Igaunijas valdība jau šajā gadā ir lēmusi par papildu finansējuma piešķiršanu aizsardzībai 40 miljonu eiro apmērā, lai to izmantotu sabiedroto uzņemošās valsts infrastruktūras izveidei.

Ministri sarunā skāra arī jautājumus par nepieciešamo sabiedroto klātbūtni Baltijas valstīs ilgtermiņā, kā arī atzīmēja nozīmīgāku NATO jūras spēku klātbūtni Baltijas valstīs.

Tika pārrunāti jautājumi par ASV smagās militārās tehnikas izvietojšanu, NATO komandvadības štāba elementu izveidošanas gaitu, kā arī par NATO ekselences centriem Igaunijā un Latvijā.

Ministri sarunā atzina par nozīmīgu kopīgas militāro iepirkumu stratēģijas izveidošanu Baltijas valstīs.

R. Bergmanis ar Igaunijas kolēģi pārrunāja galvenās prioritātes Baltijas valstu aizsardzības sadarbībā. Ņemot vērā reģionālās sadarbības nozīmi ar Poliju un Ziemeļeiropas valstīm, sarunā tika akcentēta nepieciešamība Baltijas valstīm vienoties par kopīgām pamatnostādņēm, gatavojoties nākamā gada NATO samitam Varšavā.

R. Bergmanis augsti novērtēja Emari Gaisa spēku bāzes attīstību un tajā ieguldīto resursu atdevi, kas mērāmi aptuveni 100 miljonus eiro. «Emari bāze var kalpot par labu paraugu mūsu Lielvārdē, kura jau šobrīd attīstās ļoti veiksmīgi. Esmu pārliecināts, ka arī mēs to varēsim paveikt,» norādīja R. Bergmanis.

No 25. līdz 27. augustam Ruklā Lietuvā norisinājās Lietuvas Sauszemes spēku organizētās militārās sacensības, kurās piedalījās arī Latvijas Sauszemes spēku kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona Militārās izlūkošanas rotas nodaļa, izcīnot pirmo vietu komandu kopvērtējumā. Sacensībās piedalījās 12 Sauszemes spēku nodaļas no ASV, Dānijas, Latvijas, Lietuvas, Lielbritānijas un Polijas.

«Šādi pasākumi sekmē un nostiprina sadarbību, jo kaimiņvalstu un citu partnervalstu karavīri redz, ka mums ir svarīgi viņu pasākumi un tradīcijas,» uzsvēra Sauszemes spēku kājnieku brigādes virsrēžants Edgars Joksts-Bogdanovs. «Tāpat sacensībās tiek veidota atpazīstamība, kā arī demonstrētas mūsu militārās spējas un sagatavotība.»

Sacensības sastāvēja no trim posmiem — pirmajā dienā tika veikti dažādi militārie uzdevumi, naktī — orientēšanās, otrajā dienā citi militārie uzdevumi.

Lai izvēlētos labāko nodaļu dalībai starptautiskajās sacensībās, šā gada maijā Ādažos norisinājās Sauszemes spēku kājnieku brigādes rīkotās nacionālās sacensības.

Lietuvas Sauszemes spēku militārās sacensības «Best Infantry Section Competition» tiek organizētas katru gadu. Latvijas komanda šajās sacensībās piedalījās pirmoreiz.

26. augustā Gaisa spēku aviācijas bāzē Lielvārdē pirmo reizi nolaidās divas A-10 lidmašīnas, lai veiktu degvielas uzpildi, iepazīstinātu ugunsdzēsējus ar drošības prasībām un instrukcijām, kā arī iepazītos ar Lielvārdes lidlauka iespējām.

Astoņas ASV A-10 lidmašīnas pašlaik atrodas Igaunijā operācijas «Atlantic Resolve» ietvaros, tās piedalījās arī mācībās «Simple Strike», kā arī trenējās kopā ar triju Baltijas valstu tuvu gaisa atbalsta kontrolieriem.

Lai lidmašīnas varētu ilgstoši sniegt tuvu gaisa atbalstu Ādažu poligonā, iespēja uzpildīt degvielu tuvajā Lielvārdes lidlaukā ir ļoti nozīmīga spēja.

«Gaisa spēku aviācijas bāzē Lielvārdē ir viena no NATO bāzēm Eiropā, un šī ir pirmā reize, kad tiek uzpildīta degviela ASV iznīcinātājiem,» uzsvēra ASV Divpusējo attiecību virsnieks Latvijā pulkvežleitnants Timotijs Broks.

Sakaru un lidojumu nodrošinājuma posma komandieris majors Normunds Mercs uzsvēra, ka tā ir iepazīšanās vizīte gan ASV, gan Latvijas bruņotajiem spēkiem, lai uzzinātu vairāk par lidlauka sniegtajām iespējām un veiktu personālsastāva apmācību.

«Esmu ļoti pagodināts, ka varu būt pirmais pilots, kas ar A-10 nolaidies Lielvārdes lidlaukā,» saka majors Riķis Mičels. «Mēs esam šeit kā eksperti, lai sadarbotos ar triju Baltijas valstu tuvu gaisa atbalsta kontrolieriem un sniegtu padomus, kā uzlabot šo spēju.»

«Lielvārdes lidlauks ir lielisks, skrejceļš ir pilnīgi jauns, te ir nodrošināts viss, kas nepieciešams lidmašīnu uzpildīšanai un apkopei,» uzsvēra pilots.

No 7. līdz 13. septembrim Liepājas novada Šķēdes poligonā norisinājās pretgaisa aizsardzības mācības «Baltic Zenith 2015», kuru laikā notika kaujas šaušana ar tuvās darbības pretgaisa aizsardzības raķešu sistēmu RBS-70 gaisa mērķos. 8. septembrī mācības apmeklēja Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, kā arī pašvaldību pārstāvji.

«Ļaipni lepnos esmu par to, ka mācībās līdzās profesionālā dienesta karavīriem piedalās arī zemessargi, kas ir nozīmīgs solis preti mūsu aizsardzības spēju izaugsmei,» uzsvēra ģenerālleitnants Raimonds Graube.

Mācībās piedalījās vairāk nekā 50 karavīru un zemessargu no Gaisa spēku aviācijas bāzes Pretgaisa aizsardzības divizona un Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljona, kuru uzdevums bija sašaut 6 metrus garu gaisa mērķi, kura diametrs ir 45 cm. Tas atradās 3 kilometru attālumā no šāvēja un apmēram 300 metru virs jūras. Mērķi pa gaisu vilka bezpilota lidaparāts.

Šīs mācības ir noslēguma posms pretgaisa aizsardzības sistēmu operatoru sertifikācijai, turklāt šogad mācībās «Baltic Zenith» pirmo reizi arī zemessargi šauj ar RBS-70.

Nacionālo bruņoto spēku attīstības plāns 2012.—2024. gadam kā vienu no prioritātēm paredz pretgaisa aizsardzības spēju attīstīšanu. Gaisa spēku aviācijas bāzes Pretgaisa aizsardzības divizons un Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljons ir divas bruņoto spēku vienības, kuras specializētas pretgaisa aizsardzības uzdevumu veikšanā.

Šķēdes mācību bāzē ir vienīgā Latvijā, kurā ir iespējams veikt praktiskus šaušanas vingrinājumus gaisa mērķos, izmantojot pretgaisa aizsardzības ieroču sistēmas. Tajā regulāri notiek pretgaisa aizsardzības mācības.

8. septembrī Nacionālo bruņoto spēku Gaisa spēku aviācijas bāzē Lielvārdē notika mediju un viesu diena, kurā Teksasas Gaisa spēku Nacionālās gvardes karavīri demonstrēja ASV bruņoto spēku bezpilota lidaparātus «MQ-1 Predator».

Mediju un viesu dienā piedalījās Valsts prezidents Raimonds Vējonis, aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, ASV vēstniece Latvijā Nensija Bikofa Petita, Mičiganas Nacionālās gvardes komandieris ģenerālmajors Gregorijs Vadnais, Nacionālās gvardes mobilizācijas komandiera asistents ģenerālmajors Ēriks Volmeke, Teksasas Nacionālās gvardes ģenerāldžutants ģenerālmajors Džons N. Nikolss.

ASV bruņotie spēki ir nosūtījuši divas bezpilota lidmašīnas «MQ-1 Predator» un aptuveni 70 karavīrus uz Latviju, Gaisa spēku aviācijas bāzi Lielvārdē, divu nedēļu mācību operācijā, pārbaudot izvēršanās spējas un gaisa operācijas, lai iedrošinātu Eiropas valstis, kuras satrauc Krievijas agresija Ukrainā.

Mācību operācija sākās jau 24. augustā, kad Latvijā ieradās Teksasas Gaisa spēku Nacionālās gvardes 174. izlūkošanas eskadriļas karavīri un aprīkojums, un tā ilga līdz 15. septembrim.

«Lielākais ieguvums šajā mācību operācijā ir reāla iespēja pārbaudīt bāzes militārās spējas un uzņemošās valsts atbalsta iespējas. Tādējādi mēs gūstam pārliecību, ka varam strauji izvietot savus spēkus, lidot un veikt mācības, kur vien nepieciešams,» norāda pulkvežleitnants Kristofers Rekers no ASV Gaisa spēku Eiropā un Āfrikā štāba operāciju pārvaldes. «Šī bezpilota lidaparātu izvietošana Lielvārdē pārbauda mobilitātes un loģistikas spējas, kā arī uzņemošās valsts atbalstu.»

Tiklīdz ASV Gaisa spēki pārliecināsies, ka šīs sadarbības modelis strādā, Lielvārdes lidlauks tiks atzīts kā viena no platformām, no kuras nepieciešamības gadījumā var pacelties «Predator» bezpilota lidaparāti.

«Šis nav vienreizējs pasākums. Mēs esam vienojušies par ilgstošu sadarbību — lai tad, ja mums vajadzētu nolaisties lidlaukā, mēs varētu to izdarīt,» sacīja pulkvežleitnants K. Rekers.

Otrs uzdevums šajā mācību operācijā ir informācijas vākšana un apmaiņa — mācību lidojumu laikā tiks pārbaudīts, kā video materiāli, ko uzņem bezpilota lidaparāti, tiks saņemti un analizēti uzņemošajā valstī.

«Kamēr bezpilota lidaparāti lidos virs Latvijas, mēs sēdēsim plecu pie pleca ar Baltijas kolēģiem un mācīsim viņiem, kā pilnībā izmantot iegūto informāciju,» uzsver pulkvežleitnants Antonijs Belone no ASV Gaisa spēku Eiropā un Āfrikā pavēlniecības. Mācību operācijā kā apmācāmā auditorija piedalīsies virsnieki no Baltijas valstīm un Polijas.

Informācija netiks vākta operacionāliem nolūkiem, bet pārbaudīs informācijas apmaiņas spējas. «Mūsu nolūks ir apliecināt sabiedrotajiem savu atbalstu, parādot vēl vienas militārās spējas, kas ir mūsu rīcībā,» saka pulkvežleitnants A. Belone. «Šoreiz tieši mācību operācijas izlūkošanas informācijas vākšanas komponente norāda, ka mūsu atbalsts sabiedrotajiem tikai pieaug.»

«Informācijas iegūšana un apmaiņa mūsdienās ir spēcīgākais ierocis,» uzsver pulkvežleitnants K. Rekers. «Tas ļauj informācijai nekavējoties nonākt pie lēmumu pieņēmējiem, lai laikus reaģētu uz jebkuru situāciju.»

ASV Gaisa spēki pirmoreiz ir nosūtījuši šādas neapbruņotas bezpilota izlūklidmašīnas uz Latviju mācību operācijai ar sabiedrotajiem, un tās tiks izmantotas Latvijas gaisa telpā.

«Šī lidmašīnu un personāla mācību operācija pārbaudīs to spēju izvietot un izmantot attālināti pilotējamās lidmašīnas gaisa operāciju veikšanai, kā arī apliecinās sabiedrotajiem Latvijā, NATO dalībvalstīm un Eiropas partneriem mūsu saistības pret reģiona drošību,» sacīja Pentagona preses sekretārs majors Džeimss Brindls.

8. un 9. septembrī Aizsardzības ministrijā un Nacionālo bruņoto spēku Apvienotajā štābā norisinājās Latvijas un NATO pārstāvju konsultācijas, lai pārrunātu aizsardzības plānošanas jautājumus un izvērtētu nacionālo spēju attīstību, kā arī harmonizētu procesus NATO un dalībvalstīs.

Sarunās piedalījās militārie un civilie eksperti no Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Aizsardzības un Ārlietu ministrijas, kā arī pārstāvji no NATO starptautiskā štāba, starptautiskā militārā štāba un NATO Transformācijas pavēlniecības štāba elementa Eiropā. Sarunas vadīja NATO Starptautiskā štāba Aizsardzības politikas un plānošanas departamenta direktors.

Konsultāciju gaitā tika detalizēti analizēti Nacionālo bruņoto spēku spēju attīstības gaita, tostarp plānoto aizsardzības izdevumu pieaugums.

NATO delegācija izteica atzinību par valdības apņemšanos kāpināt aizsardzības izdevumus līdz 2% no IKP jau 2018. gadā, izsakot cerības, ka plānotais aizsardzības budžeta pieaugums tiks atbalstīts arī Saeimā.

NATO pārstāvji norādīja, ka nozīmīgs ir ne tikai finansējuma apjoms, bet arī šī finansējuma izlietojums, attīstot spējas, kas nodrošina NATO noteikto spēju attīstības mērķu sasniegšanu.

Tāpat tika norādīts, ka aizsardzībai atvēlētie resursi tiek vērtēti atbilstoši NATO definīcijai, un resursu novirzīšana jomām, kas tikai pastarpināti saistītas ar aizsardzības spēju celšanu, nav adekvāta, jo sevišķi šā brīža apdraudējuma situācijā. Tika atzīmēts, ka pašreiz plānotais finansējums nenodrošina visu Nacionālo bruņoto spēku iztrūkumu novēršanai un spēju attīstībai nepieciešamos resursus.

NATO aizsardzības plānošanas eksperti norādīja, ka Latvijai jāturpina uzsāktā Sauszemes spēku kājnieku brigādes attīstība, personālsastāva palielināšana, nodrošinot vienību aizpildījumu, un vienību reaģēšanas spēju celšanu. Atzinīgi tika novērtēts Latvijas ieguldījums NATO operācijās un spēku dežūrās.

Konsultāciju ciklā Latvija bija pirmā no dalībvalstīm, ar ko tika veiktas sarunas. NATO aizsardzības plānošanas procesa ietvaros nākamā gada sākumā ir plānotas dalībvalstu pārrunas par spēju attīstību un NATO spēju mērķu īstenošanas progresu. NATO sagatavotos izvērtējumus par dalībvalstīm ir plānots apstiprināt NATO samītā Varšavā.

Latvijā piegādāti pirmie četri kāpurķēžu bruņutransportieri CVRT (*Combat Vehicle Reconnaissance Tracked*), kas tiks izmantoti tehniķu un mehāniķu, kā arī karavīru apmācībai vienībās Ādažu bāzē.

«Šis ir nozīmīgs solis Latvijas paš aizsardzības spēju stiprināšanā, jo šīs modernizētās bruņumašīnas, kas tiks aprīkotas ar labākajiem prettanku ieročiem, nozīmīgi uzlabos Sauszemes spēku kājnieku brigādes kaujas spējas un mobilitātes spējas,» uzsvēra aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis.

Mehanizētas vienības izveidei paredzētos CVRT Nacionālie bruņotie spēki saņems laika posmā no 2016. gada līdz 2020. gadam. Tehnikas piegāde notiks pakāpeniski, un līdz ar tehnikas piegādi tiks uzsākta arī tās ieviešana ekspluatācijā.

CVRT kāpurķēžu bruņutehnika ir Latvijas apstākļiem piemērota kaujas tehnika ar ļoti augstu mobilitāti, kas neprasa attīstīt smagnēju inženiertehnisko bāzi kaujas mobilitātes nodrošināšanai. Tehnika var pārvietoties pa visiem Latvijā pieejamiem koplietošanas ceļiem, tiltiem, grāvju pārvadiem, kā arī ārpus ceļu tīkla. Tehnikas masa ir 8—10 tonnas atkarībā no modifikācijas un bruņu līmeņa. Tā ir viegli transportējama pa dzelzceļu, jūru un ar gaisa transportu.

2014. gada septembrī tika parakstīts līgums par 123 kāpurķēžu bruņutehnikas CVRT iegādi no Lielbritānijas. Darbs pie Sauszemes spēku kājnieku brigādes mehānizācijas projekta tika uzsākts 2012. gada nogalē.

Sagatavojuši Ieva Ozoliņa.

Foto — Ēriks Kukutis, Normunds Mežiņš, Gatis Dieziņš un srž. Šims Teters (Igaunijas Aizsardzības spēki).

Līga Lakuča

Foto — Gatis Dieziņš.

— **Kā ir mainījušās aizsardzības jomas prioritātes, kopš tikāt iecelts par Latvijas Republikas aizsardzības ministru?**

— Prioritātes mainās, jo mainās arī situācija pasaulē. Pirmām kārtām jāatceras, ka mūsu aizsardzības nozares izvēlēto attīstības ceļu krasi ietekmēja ekonomiskā krīze valstī 2008. un 2009. gadā. Savukārt pēdējo gadu laikā visu mainīja jaunā ģeopolitiskā situācija pasaulē, jo īpaši Eiropā. Viena no galvenajām prioritātēm neapšaubāmi ir aizsardzības nozares budžets, kura palielinājums nepieciešams, lai varētu realizēt pārējās prioritātes.

Otra svarīgākā prioritāte ir personālsastāva palielināšana Nacionālajos bruņotajos spēkos. Tas nav viegls darbs, jo cilvēkiem, kurus rekrutējam dienestam profesionālajos bruņotajos spēkos, tiek izvirzītas visai augstas prasības. Prioritāte ir arī mūsu sabiedroto atbalsts. Gan mūsu stratēģiskie partneri, gan sabiedrotie iegulda lielus līdzekļus militāro spēju pilnveidošanā, lai nodrošinātu mieru un stabilitāti ne tikai savas valsts reģionā. Mēs nedrīkstam atpalikt, jo esošā drošības situācija prasa kolektīvus risinājumus. Tātad atkal ir jārūnā par NBS personālsastāva daudzumu. Zemessardze ir viens no mūsu atbalsta punktiem šī jautājuma risināšanā. Apmeklējot Zemessardzes vienības,

redzēju zemessargos augstu motivāciju un patriotismu. Šie cilvēki ar savu fantastisko atlieksmi ir apbrīnas vērti. Vēlos publiski viņiem pateikt paldies par to darbu, ko viņi ir darījuši gadu gadiem, ieguldot gan savus personiskos līdzekļus, gan brīvo laiku, lai uzlabotu dienesta apstākļus un dotu savu pienesumu valstij drošības jomā. Ceru, ka mums izdosies no valsts puses sniegt viņiem atbalstu.

Otra lieta, ko vēlos izcelt personālsastāva jautājuma kontekstā, ir Jaunsardze. Šī kustība ir jāveicina — tas ir skaidrs visiem. Lai arī tās plāni daudziem šķiet ļoti ambiciozi, tā ir kustība, nevis militāra organizācija, tāpēc to nevajadzētu vērtēt stereotipiski, proti, ka jaunsargiem māca tikai ar militārām lietām saistīto. Jaunsargiem māca ļoti daudz dažādu prasmju un zināšanu, kas ir nepieciešamas cilvēkam ikdienā — gan pirmo palīdzību, gan izdzīvošanas prasmes ārkārtas situācijās, gan mūsu valsts vēsturi, gan līdera iemaņas, fizisko rādījumu, to, kas jauniešus interesē. Liela daļa no aktivitātēm, kurās piedalās jaunieši un bērni, vecākiem ir jāfinansē. Jaunsargu nodarbības ir bez maksas, tātad tas ir atbalsts ģimenēm. No jaunsargiem izaug valstiski domājoši cilvēki, kas kļūst par skolotājiem, ārstiem, policistiem, ugunsdzēsējiem — cilvēkiem, kuri strādā valsts pārvaldē. Daudzi no viņiem, protams, izvēlas karavīra profesiju vai arī iesaistās Zemessardzē.

Ja runājam tieši par bruņoto spēku prioritātēm, jāuzsver pretgaisa aizsardzības spēju pilnveidošana, NBS mehanizācijas

projekta īstenošana un Speciālo uzdevumu vienības aktualitātes. Šo jautājumu risināšana ir apjomīgs darbs, kas darāms vienlaikus, tāpēc vēlreiz gribu pateikt paldies visiem par izpratni un atbalstu — gan valsts augstākajām amatpersonām, gan arī tiem cilvēkiem aizsardzības jomā, kas tieši ir iesaistīti šajā procesā un bieži vien pilda divu trīs cilvēku pienākumus, nekad nesūdzoties un veicot to ar milzīgu pašiedvesmu un motivāciju. Ceru, ja tiks apstiprināts jaunais budžeta projekts, uzlabojumus sajūtīs arī šie cilvēki, lai neatrisinātās sadzīviskās lietas netraucētu pildīt grūtos karavīra un zemessarga pienākumus.

Par NBS mehanizācijas projektu — jāsecina, ka daudzi dzīvo ar pārliecību — kad piešķirs naudu, tad arī visu nopirks. Tā tas nenotiek. Tas ir ilgstošs process, kas rūpīgi jāsaprot. Reizēm šādu projektu īstenošana ilgst divus, pat četrus gadus vai vēl ilgāku laiku. Arī NBS mehanizācijas projekts ir ilgstošs process, jo Lielbritānijā tika apmācīti mūsu cilvēki, kas savukārt Latvijā apmāca karavīrus, kuri rīkosies ar iepirkto tehniku. Šis process ietver ļoti daudz posmu, kas saistīti ar tehnikas apkalpošanu, apkopi un remontu, lietojumu mācībās un vingrinājumos, ar vienību taktisko apmācību. Arī pretgaisa aizsardzība, mūsu militāro bāžu attīstība, Mācību pavēlniecības pakļautībā esošās apmācību vietas prasa, lai NBS personālsastāvs būtu atbilstoši sagatavots. Šobrīd vajadzību ir ļoti daudz, bet cilvēku skaits ir ierobežots, tāpēc jādoma, kā šos procesus uzlabot.

— Šī gada sākumā tika runāts, ka tiem, kuri aizgājuši pensijā un vēlas atgriezties NBS, varētu pārrēķināt viņu pensijas.

— Likuma grozījumi jau ir tapuši. Šomēnes tos iesniegs valsts sekretāru sanāksmē apspriešanai, lai tālāk tos virzītu izskatīšanai valdībā un parlamentā. Ir paredzēti divi jauni papildinājumi Militārpersonu izdienas pensiju likumā. Pirmkārt, iespēja pārskatīt izdienas pensijas tiem, kuri no jauna atgriezties dienestā. Otrkārt, plānots palielināt bāzes procentus no 40 uz 55% tiem, kas militārajā dienestā būs nodienējuši ne mazāk par 25 gadiem. Šādas pensijas varētu saņemt, sākot no 2017. gada. Es domāju, ka daudzi cilvēki labprāt atgrieztos dienestā, arī no ārzemēm, ja viņi zinātu, ka izdiena turpināsies un viņi varēs atkal darīt sev tikamo darbu, kuru kaut kādu apstākļu dēļ ir

pārtraukuši. Šis faktors ļautu ar kvalificētiem kadriem strauji uzlabot mūsu personālsastāva situāciju.

— Jums ir bijušas vairākas tikšanās ar ārvalstu politiķiem, militārpersonām.

— Esmu pārsteigts, ka citu valstu militārpersonas, arī no ASV, labi pārzina situāciju, kāda ir izveidojusies Eiropā. Arī būdams 12. Saeimas deputāts un NATO Parlamentārās asamblejas Latvijas delegācijas pastāvīgais pārstāvis, pārliecinājos, cik erudīti un zināši ir šie cilvēki. Eiropas ārlietu dienestā strādājošie zina politiķu uzvārdus pat tādās valstīs kā Turkmenistāna, Tadžikistāna, Moldova, Kazahstāna. Cilvēki seko līdz procesiem valstīs, kas kādreiz bija tā sauktās padomju republikas. Skaidrs, ka esošā situācija pasaulē, jo īpaši Eiropā, vispirms tiek vērtēta no savas valsts skatpunkta, bet jāskatās ir kopumā. Jāsaprot, ka situācijas maiņu nosaka tas, cik lieli spēlētāji notikumos ir iesaistīti. Mūsu austrumu kaimiņš vienmēr ir tiecies pēc nozīmīgas lomas pasaules politikā, un tā rīcības sekas ir ietekmējušas esošo lietu kārtību Eiropā. Jauns pārbaudījums pasaulei ir bēgļu krīze un terorisms, «Islāma valsts» destruktīvie mērķi, tāpēc politiķu lēmumiem un izteikumiem ir jābūt balstītiem uz labām zināšanām, tie nedrīkst būt populistiski.

— Ko jūs teiktu karavīriem, kas uztver jūs kā ministru, kas nācis no viņu vidus? Vai viņi var cerēt uz pārmaiņām dienestā?

— Desmit ar pusi gadu esmu dienējis Nacionālajos bruņotajos spēkos un, protams, zinu, kā ir bijis. Apmeklējot tagad vienības un tiekoties ar karavīriem, ir prieks, ka varu paziņot par valsts attieksmes maiņu,

to, ka ir izpratne par bruņoto spēku vajadzībām un aktualitātēm. Tas ir ļoti būtiski šobrīd mūsu valstij. Ceru, ka izdosies viss, ko esam paredzējuši, ka karavīri saņems likumdevēju pretimnākšanu, kas uzlabos viņu dzīves un dienesta apstākļus. Gan karavīri profesionālajā dienestā, gan zemesargi un arī jaunsargi to ir pelnījuši ar savu apbrīnojamo motivāciju. Lai cilvēki sajūt, ka arī mazas lietas var daudz dot. Atceros, kad tika nomainīts vecais formas tērps, mēs bijām lepni un gandarīti par šo uzlabojumu. Politiķiem bez lielo, stratēģisko lēmumu pieņemšanas jaspēj ieraudzīt un risināt arī karavīra ikdienas problēmas. Apmeklējot vienības, redzu, ka vajag palīdzēt, lai gan ir ļoti daudz jau izdarīts. Protams, gribētos, lai palīdzība būtu iespējama jo drīzāk.

— Kādi ir steidzamākie darbi šajā kontekstā?

— Tā nav tikai Aizsardzības ministrijas vai NBS problēma, proti, ilga laiks, ko prasa lēmumu pieņemšana. Šis process ir jāuzlabo. Jādoma arī, kā sakārtot vienību tehnisko nodrošinājumu. Palīdzīgu roku sākumposmā mums ir snieguši ļoti daudzi, un mēs, protams, esam laipni pieņēmuši šo palīdzību. Taču rezultātā, piemēram, mums ir ļoti dažādu modifikāciju autotransports, kas kavē operatīvi darboties. Tā ir daudzās lietās — labu gribēdami, esam centušies ātri atrisināt kādas vienības problēmu, bet neesam skatījušies plašāk, vai risinājums varētu palīdzēt arī pārējām struktūrām. Šobrīd es redzu, ka mēs uz to ejam. Proti, risinot kādas noteiktas vienības jautājumu, mēs pieņemam arī stratēģiskus lēmumus, kas pozitīvi ietekmēs visu bruņoto spēku attīstību. **EB**

Saglabāt pozitīvu attieksmi

Līga Lakuča

Foto — Gatis Dieziņš.

Latvijas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Ziemeļatlantijas līguma organizācijā (NATO) Indulis Bērziņš 7. septembrī iesniedza akreditācijas vēstuli NATO ģenerālsekretāram Jensam Stoltenbergam. Amatspersonas pārrunāja NATO adaptāciju aktuālajai drošības videi un izaicinājumiem pie alianses robežām, kā arī gaidāmo NATO samitu Varšavā, Polijā, 2016. gada vasarā. Par šīm un citām aktualitātēm, stājoties jaunajā amatā, Indulis Bērziņš — sarunā ar «Tēvijas Sargu» šā gada 27. augustā.

— Nemot vērā jūsu pieredzi starptautiskā attiecību jomā, kas ir tās prioritātes, kuras būtu jāizvirza?

— Kopš 1990. gada 4. maijā balsoju par Latvijas neatkarību, esmu strādājis Ārlietu komisijā, ilgu laiku bijis NATO Parlamentārās asamblejas loceklis, arī tās vadītājs. Esmu bijis ārlietu ministrs tad, kad izšķīrās mūsu liktenis — būt vai nebūt Latvijai NATO. Pēc tam esmu bijis Latvijas vēstnieks vairākās NATO valstīs — Dānijā, Lielbritānijā un kā nerezidējošais vēstnieks Slovēnijā. Pieredze ir, taču situācija tagad ir pilnīgi cita, un tas arī nosaka jaunus izaicinājumus. No drošības viedokļa tā nav pati

stabilākā un prognozējamākā. Šobrīd galvenais ir iedzīvotājiem Velsas samita lēmumus un izdarīt to pēc iespējas efektīvāk, lai nekad nevienam nerastos vēlēšanās pārbaudīt, vai un kā darbojas 5. pants. Tie ir atturēšanas pasākumi, kas ietver gaisa kontroli, manevrus, militāro kuģu ierašanos Latvijas ostās. Tā ir vesela pasākumu pakete, kas attur no domas sašķelt NATO, kaut kādā veidā ietekmējot vai pat uzbrūkot Baltijas valstīm, kuras atrodas vistuvāk Krievijai un kuras daži uzskata par vājāko NATO posmu no aizsardzības viedokļa. Sašķelt NATO nevar un nevarēs. Šādi centieni būtu bīstami jebkurai valstij, kas mēģinātu kaut ko tādu darīt. Prioritātes, kā jau teicu, ir miers, stabilitāte un drošība — ne tikai Latvijas iedzīvotājiem, jo Latvija viena nevar justies droša. Jābūt drošam visam reģionam — Polijai, Baltijai, tāpēc sadarbība starp Latviju, Baltijas valstīm un Poliju ir ļoti svarīga. Tajā pašā laikā mēs nedrīkstam uzskatīt, ka dienvidu flangs nav mūsu prioritāte, jo visas alianses prioritāte ir terorisms, kas nāk kopā arī ar ieceļotāju vilņiem no Āfrikas un Tuvajiem Austrumiem, kur nostiprinās «Islāma valsts». Arī tā ir mūsu prioritāte, jo mēs esam atbildīga, līdzvērtīga NATO valsts un nevaram koncentrēties tikai uz svarīgo savā reģionā.

— Piemēram, CNN vai BBC ziņraidojumos dominē austrumu problēmas. Mēs it kā esam tālu no tā visa...

— Ja gribam, lai dienvidu sabiedrotie izprot mūsu uztraukumus un apdraudējumu,

iedziļinās mūsu problēmās, mums tieši tāpat ir jāizturas pret viņu problēmām. Mēs esam NATO jau pietiekami ilgu laiku, un neatkarīga valsts mēs esam jau 24 gadus, tas ir pietiekami ilgs laiks, lai ar atbildības izjūtu pieietu visām problēmām un to risināšanai, kuras ir NATO kā organizācijas dienaskārtībā. Turklāt CNN, BBC un citu televīzijas kompāniju pārraidēs ir pietiekami daudz informācijas arī par to apdraudējumu, kas varētu nākt, ņemot vērā Ukrainas saspīlējumu un Krimas aneksiju un okupāciju. Arī šie jautājumi ir dienaskārtībā. Krievijas militārie spēki, kas koncentrēti šīs valsts rietumos, var mūs apdraudēt, bet tiešus draudus mēs šobrīd Krievijai pārmest nevaram. Savukārt «Islāma valsts» apdraud cilvēku dzīvību un līdzšinējo kārtību, labāku vai sliktāku, kāda tā šajā pasaules daļā ir bijusi. Vienlaikus «Islāma valsts» draud ar terorismu, ar iznīcību mūsu Rietumu sabiedrotajiem, tātad arī mums.

— Jūs esat ticis ar Latvijas aizsardzības ministru, Nacionālo bruņoto spēku komandieri un Zemessardzes vadību. Kā vērtējat mūsu bruņotos spēkus NATO ietvaros pašreiz?

— Es vienmēr esmu bijis pārliecināts, ka mūsu bruņotie spēki nepieciešamības gadījumā izpildīs savu pienākumu — aizsargās Latviju. Es pazīstu vairākus ierindas zemessargus, cilvēkus armijā. Zinu, ka viņi nekad nešaubīsies izpildīt savu pienākumu pret dzimteni. Esmu arī pozitīvi pārsteigts par to, cik ļoti esam progresējuši. Mēs neesam NATO otrās šķiras valsts. Tas, ko mēs darām, ir daļa no kopējiem NATO uzdevumiem — gan starptautiskajās misijās, gan trenējot un apmācot mums draudzīgu valstu militārpersonas, gan paši gatavojoties uzdevumiem, kuri prasa ļoti augsta līmeņa sagatavotību. Mums ir šādas iespējas un tehnika, lai spētu sevi pilnveidot. Piemēram, pārstāvji no ASV vēstniecības nesenā sarunā ļoti augstu novērtēja mūsu militārpersonas, kuras ir iesaistītas starptautiskajās operācijās. Viņuprāt, tie ir izcili profesionāļi, cilvēki, uz kuriem var paļauties un ar kuriem var rēķināties. Latvijas iedzīvotāji var būt lepni par savu armiju. Jā, mūsu nav daudz, mēs nespējam pretoties sagatavotam lielas valsts frontālam uzbrukumam, bet mēs varam izrādīt nopietnu pretestību, ar kuru būtu jārēķinās. Mūsu armija ir gatava izdarīt visu, lai kopā ar sabiedrotajiem dotu pretsparu jebkurai ienaidniekam. Ļoti ceru, ka tas nebūs vajadzīgs, bet atbilstoši seno romiešu teicienam «Gribi dzīvot mierā, gatavojies karam» šajā gadījumā es gribu uzsvērt — gatavojies aizsardzībai.

— Vai, jūsuprāt, Latvijai nevajadzētu reaģēt aktīvāk, pauzot savu viedokli gan par notikumiem Ukrainā, gan tuvajos Austrumos?

— Atbildot gandrīz vai jāatceras Rainis: «Runas ir garas, darbs ir īss.» Šajā gadījumā vārdi, ko mēs pateiksim — asāk vai mazāk asi, stingrāk vai mazāk stingri —, jāvērtē kā signāli, un tie ir jādod. Tāpēc ir diplomāti, valstu vadītāji, ministri, bet reāls rezultāts būs vairāk no tā, ko mēs darām. Cik mūsu bruņotie spēki būs gatavi, un cik mūsu politiķi būs gatavi dot bruņotajiem spēkiem iespēju tādiem būt. Šī iespēja neapšaubāmi šogad saistās ar budžeta palielināšanu, un budžeta palielināšana būs skaidrs signāls mūsu sabiedrotajiem. Bieži vien politiķi pārmet viens otram — tu pateici par asu. Tā ir demokrātijas sastāvdaļa, un Latvija ir demokrātiska valsts, tātad var to atļauties. Taču daudz vairāk mainīs reāla rīcība, proti, parlaments piešķir līdzekļus, un nauda tiek mērķtiecīgi tērēta. Tiekoties ar aizsardzības nozares vadību, esmu guvis pārlicību, ka Aizsardzības ministrijai ir pilnīgi skaidrs, kā visefektīvāk piešķirtos līdzekļus tērēt, nevis vienkārši tos notērēt.

strukturās — ES, NATO un ne tikai, ir pilnīgi skaidrs, ka, prasot no viņiem atbalstu, aizsardzību un izpratni, mums tieši tāpat ir jāizturas pret viņu problēmām. Šajā gadījumā izolacioniska politika ir tuvredzīga politika. Kaut vai bēgļu jautājumā — realitāte ir tāda, ka bēgļu skaits krasi pieaug, un ar šo problēmu saduras mūsu dienviņu sabiedrotie. Valdība ir izteikusi, būsīm godīgi, pilnīgi draudzīgu piedāvājumu — 250 cilvēki, kas, protams, neatrisina šo problēmu. Bet ko mēs panākam? Pirmkārt, mēs iesaistāmies kopējā procesā un paši mācāmies. Es pilnīgi piekritu tiem, kuri uzskata, ka mēs neesam gatavi viņus uzņemt. Nu tad kļūstam gatavi! Mācāmies, izdalām nepieciešamos līdzekļus, kas nav tik milzīgi. Darām tā, lai mēs varētu viņus uzņemt, integrēt, lai viņi mācītos latviešu valodu. Risinām šīs problēmas!

— Par drošības faktoriem saistībā ar bēgļiem runā — neviens nezina, kas viņi ir, kāda ir viņu pagātne.

— Protams, tas ir izaicinājums, bet, kā jau es teicu, tā ir viena no problēmām, kas jārisina. Mēs nedrīkstam nonākt galējībās. Cilvēki, kam varētu būt ļauni nodomi pret

— Kas ir prioritārie jautājumi, ko Latvija gatavojas skatīt Varšavas samitā?

— Pagaidām tie vēl nav definēti, jo situācija mainās strauji. Šobrīd, kā jau teicu, jāturpina pēc iespējas efektīvāk iedzīvināt Velsas lēmumi. Tie bija politiski lēmumi, un tagad profesionāļiem — Aizsardzības ministrijai, partneriem — ir uzdevumi, kuri jārisina. Taču mums ir jādoma arī par to, ko darīt Varšavas samitā. Ja skatāmies no šodienas pozīciju viedokļa, ir ļoti būtiski nodrošināt šeit ne tikai amerikāņu, bet arī NATO sabiedroto efektīvu klātbūtni. Otrkārt, ir ļoti svarīgi, lai NATO būtu gatava pēc iespējas īsākā laikā ierasties šeit ar nepieciešamajiem spēkiem, ja tas būtu vajadzīgs. Aizsardzības lietās bieži vien daudz ko izšķir laiks. Ne tikai bruņojums, ne tikai karavīru sagatavotība, bet laiks — spēja ierasties īstajā laikā istajā vietā.

— Saistībā ar jautājumu par Somijas un Zviedrijas iestāšanos NATO ir izskanējis komentārs, ka Latvija varētu justies drošāk nekā Somija un Zviedrija, jo mēs esam NATO.

— Šādam komentāram ir pilnīgs pamats. Lai gan Somijai un Zviedrijai ir ļoti cieša sadarbība ar NATO un Latvija kā kaimiņvalsts to veicina un turpinās veicināt, turklāt Somijai un jo sevišķi Zviedrijai ir arī ļoti cieša sadarbība ar ASV, uz tām neattiecas 5. pants. Tas neattiecas arī uz Ukrainu, un tas tiek strikti nodalīts. Taču šajā gadījumā vairāk jādomā par reģiona drošību. Par šo valstu līdzdalību NATO — atliek paskatīties kartē, lai saprastu, ka tas padarītu aliansi daudz efektīvāku šajā ziemeļu flangā. Bet tā ir minēto valstu izvēle — gan sabiedrības, skatoties, kādi ir apdraudējumi, gan politiķu izvēle, piedāvājot sabiedrībai efektīvākos risinājumus. Zviedrijai, Ukrainai, Somijai vai jebkurai citai valstij ir vajadzīgs sabiedrības atbalsts. Un būtiski svarīgs ir arī NATO vērtējums, vai valsts līdzdalība vairo drošību un stabilitāti vai pilnīgi pretēji — to mazinās.

— Politiskās ekspertu diskusijās izskan visai skeptiski viedokļi par to, kas varētu notikt, ja Austrumu un Rietumu konflikts vērstos plašumā.

— Mums nav zināms, cik Krievijas ekonomika un sabiedrība ir izturīga pret esošajiem izaicinājumiem. Dati no oficiālajiem Krievijas avotiem, nemaz nerunājot par dažāda veida analītiķu secinājumiem, liecina

Turpinājums 8. lpp.

Savukārt, runājot par izolacionisma politiku, izvairīšanos no daudzu it kā svešu problēmu risināšanas, jāteic, ka šāda situācija ir praktiski neiespējama, jo mūsdienu pasaulē visi ir saistīti un pakļaujas citu ietekmei vai ietekmē citus, grib to vai negrib. Globalizācija nosaka daudzus procesus, un tiem nav tikai saistība ar mūsu dalību Eiropas Savienībā (ES) vai NATO. Tā kā mēs pilnīgi pareizi izvēlējamies dalību Rietumu

Latviju, var ierasties šeit arī ar vilcieni, lidmašīnu vai pasažieru kuģi. Vai tāpēc atteiksimies no jebkura veida pārvietošanās ārpus Latvijas? Būvēsim milzīgu žogu, dzīvosim izolēti kā Albānija pirms gadiem divdesmit pieciem? Vēl labāks piemērs — dzīvosim kā tagad Ziemeļkoreja? Ja izdarām šādu izvēli, es tādā Latvijā negribētu dzīvot. Ja kāds grib, lai mēģina panākt, ka sabiedrība nobalso par šādu piedāvājumu.

Sākums 6. un 7. lpp.

par ļoti strauju ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, cenu pieaugumu un cilvēku reālo ienākumu samazināšanos. Šobrīd Krievijas sabiedrība — tas tai ir raksturīgi — saliedējas vairāk ar savu politisko eliti, pirmām kārtām ar prezidentu Vladimiru Putinu. Bet jājautā, cik ilgi sabiedrība, kas ir vairāk orientēta uz to, ko viņiem rāda televīzijā, nevis uz to, kas notiek, būs pārsvarā par to sabiedrību, kas ieskatās ne tikai televizorā, bet arī savā ledusskapī. Atbildi mēs nezinām. Otrs jautājums, ja situācija saasināsies, Krievijas sabiedrības neapmierinātība pieaugs. Šī sabiedrība, balstoties uz informāciju, ko saņem no televizora, droši vien uztās vadībai, tajā skaitā prezidentam, — dariet taču kaut ko, sliktie Rietumi mūs ir noveduši tik tālu, ka esam pilnīgā nabadzībā! Tad ir svarīgi, kādā veidā Krievijas vadība izdomās tikt ārā no šīs krīzes, kas būs izvēlētais ceļš. Šā brīža uzstādījumi, tajā skaitā «Krima — mūsu!», konflikta atbalstīšana Ukrainā un tā tālāk, viennozīmīgi nav pieņemami Rietumu sabiedrībai, nav pieņemami NATO valstīm, to skaitā Latvijai. Protams, Krievija šobrīd atbilstoši savam redzējumam par valsti un perspektīvu, negrib atteikties no šiem, kā viņi uzskata, ieguvumiem. Un, ņemot vērā propagandas vilni, kāds ir Krievijā, viņiem to ir ļoti grūti izdarīt. Pašreiz situācija ir ļoti sarežģīta, bet — gatavojies sliktākajam, ceri uz labāko.

— Ja atceramies deviņdesmitos gadus, vai situācija ir līdzīga?

— Citādāka, tad bija pagājuši ne tikai daži gadi, bija pagājuši gadu desmiti, un Krievijas un Padomju Savienības sabiedrība bija ļoti lielā mērā nogurusi no padomju sistēmas. Kopumā sabiedrība bija priecīga tikt no tās vaļā. Šobrīd situācija Krievijā ir cita. Es nezinu, vai socioloģiskās aptaujas Krievijā parāda to, kas tur notiek. Un arī

neatkarīgi no socioloģiskajām aptaujām, ja Krievijā notiktu brīvas un demokrātiskas vēlēšanas, prezidents Putins tiktu pārvēlēts. Es domāju, ka viņu noteikti atbalstītu vairākums. Kāpēc? Viss atkarīgs no tā, cik efektīvi strādā tā kastīte, ko mēs mīļi saucam par televizoru.

— Informatīvais karš un propaganda. Daudzi uzskata, ka NATO, nerunājot nemaz par Latviju, zaudē šajā cīņā. Ko, jūsaprāt, Latvija ir palaidusi garām, ko tai vajadzētu darīt?

— Godīgi sakot, es neesmu tik pesimists kā daudzi. Pētot, kāda ir attieksme pret Krieviju, rietumvalstīs procentuāli daudz lielāks skaits cilvēku Krievijas politiku vērtē negatīvi. Tas liecina, ka Krievijas propaganda, kurā ieguldīti miljoni, ja ne miljardi kopumā, — nav runa tikai par troļļiem, bet arī par oficiālajiem kanāliem, filmām un visu pārējo, — tomēr ir neefektīva. Tā ir efektīva uz iekšpusi, Krievijā. Tas, kas tiek darīts uz ārpusi, izplatītās sazvērestības teorijas un viss pārējais nav tik efektīvs, kā Krievija varbūt cerēja. Lielākais apliecinājums ir fakts, ka Rietumu sabiedrību Ukrainas sakārā neizdevās sašķelt, tāpat Eiropas Savienību. Pieņem, ka Krievijas politiskā elite ļoti cerēja, ka Eiropas sabiedrība sašķelsies un daļa savu ekonomisko interešu dēļ uzskatīs, ka nevajag ieviest sankcijas. Eiropa bija vienota, ir vienota, un es uzskatu, ka tā būs vienota. Lielākā sabiedrības daļa Krievijā ir tik ilgi barota ar šo vienpusējo informāciju, ka viņiem ir ļoti grūti pieņemt jebkuru citu viedokli. Ja cilvēks ir pilnībā pārliecināts par kaut ko un pēkšņi saduras ar reāliem faktiem, kas liecina par pilnīgi pretējo, viņš nonāk totālā diskomfortā, viņš ir nelaimīgs. Manuprāt, tas attiecināms uz lielu Krievijas sabiedrības daļu.

Latvijas uzdevums numur viens šajā jomā ir rūpēties par savu sabiedrību. Par tiem, kas ir krieviski runājoši, kas bieži vien

vairāk skatās Krievijas televīzijas kanālus nekā mūsējos. Jārūpējas par viņiem, jāskaidro, jāmēģina panākt, lai viņi sevi justu kā mūsu sabiedrības daļu. Jā, jūs esat krievi, jā, jūs runājat krieviski, jā, jūs lasāt krievu grāmatas un skatāties Krievijas filmas, bet, lūdzu, skatieties ziņas latviešu vai angļu valodā, vai arī krievu valodā Latvijas televīzijā. Tad jūs vairāk izpratisiet, ko domā lielākā latviešu sabiedrības daļa, un vairāk spēsiet iekļauties kopējos procesos.

— No kurienes jūs pats iegūstat informāciju?

— Protams, skatos ziņas vācu, angļu, krievu un latviešu valodā. Krievu propagandas kanālus gan skatos tikai laiku pa laiku, lai saprastu, vai kaut kas nav mainījies. Mani interesē starptautiskie mediju kanāli — «Deutsche Welle», CNN, BBC, «Al Jazeera». Lasu analītiskos rakstus, par nožēlu grāmatām bieži vien nepietiek laika. No krievu medijiem, uzskatu, ir vērts lasīt *Gazeta.ru*, *RBK*, kur ir vairāk informācijas par biznesu. Klausos arī «Eho Moskvi» un «Dozhd». Laiks ir ierobežots, un vienmēr jāatstāj arī brīdis, lai padomātu.

— Noslēgumā — jūsu vēlējums NATO valstu karavīriem, kas ir Latvijā, lai kopā strādātu.

— Es visiem novēlētu, arī Latvijas karavīriem, saglabāt pozitīvu attieksmi pret to, ko viņi dara, jo viņu darbs ir ļoti vajadzīgs visiem. Ir tādi darbi, kurus mēs darām it kā sev, strādājam un mēneša beigās par to saņemam atalgojumu. Bet ir darbi, kuri jādara tāpēc, ka sabiedrība bez tiem nespētu izdzīvot. Tie ir mediķi, ugunsdzēsēji un vēl daudzi citi. Arī karavīra darbs, proti, būt gataviem aizstāvēt savu zemi, ir vajadzīgs visai Latvijas sabiedrībai. Paldies par to! Novēlu viņiem nezaudēt pozitīvu attieksmi un radošu pieeju. **16**

Ģenerālleitnants Graube pateicas Teterevu fondam par atbalstu bruņotajiem spēkiem

15. septembrī Nacionālo bruņoto spēku komandieris pateicās Borisa un Ināras Teterevu fondam, ar kura palīdzību teju 80 starptautiskajās operācijās dienējušo karavīru dzīvesbiedri saņēma iespēju kopā iziet sociālās rehabilitācijas kursu.

«Neskatoties uz mūsdienu tehnoloģiju iespējām, pildot dienesta pienākumus starptautisko operāciju rajonos, karavīrs tomēr ir atrauts no savas ģimenes», uzrunājot Borisu un Ināru Teterevus, kā arī vairākas karavīru ģimenes, kuras bija ieradušās uz tikšanās ar mecenātiem, atzina ģenerālleitnants Raimonds Graube. «Ģimenes atbalsts karavīram ir būtisks, jo saikne ar to morāli stiprina karavīru, kas, savukārt, ir būtiski ne tikai pašam karavīram, bet arī bruņotajiem spēkiem», uzsvēra bruņoto spēku komandieris.

«Teterevu fonda atbalsts deva iespēju karavīru ģimenēm pēc ilgās atšķirtības atkal satuvināties, sociālās rehabilitācijas kursu pavadot kopā, par ko es sirsnīgi pateicos abiem

mecenātiem,» sacīja ģenerālleitnants Raimonds Graube, pasniedzot Borisam un Inārai Tetereviem bruņoto spēku vienību krūšu nozīmju kolekciju.

Sociālā rehabilitācija ir pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā. Rehabilitāciju saņem tikai karavīri, bet ar Teterevu fonda atbalstu 2014. — 2015. gadā rehabilitāciju saņēma arī 80 karavīru otras puses.

Georgs Kerlins: Mums nav mazvērtības kompleksu

Taivo Trams

Foto — Normunds Mežiņš.

Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija (NAA) ir īpaša. Ne tikai citu valsts augstskolu lokā atšķirīga pēc sava statusa un uzdevuma, bet arī tāpēc, ka gatavo Latvijas bruņoto spēku «smadzenes un gribu» — virsniekus. Vasarā NAA vadībā stājās līdzšinējais akadēmijas prorektors — pulkvežleitnants Georgs Kerlins, cilvēks ar garu praktisko un akadēmisko militāro pieredzi. Sarunā ar «Tēvijas Sargu» viņš dalās savā redzējumā par NAA attīstības perspektīvu un svarīgākajiem uzdevumiem, nepieciešamajām izmaiņām un izaicinājumiem.

— Kādus būtiskākos uzdevumus sev esat definējis, uzsākot darbu NAA rektora amatā?

— Ir jāturpina iepriekšējā rektora aizsāktais darbs. Vispirms tā ir ar akadēmiju

saistīto juridisko jautājumu sakārtošana, kas loģiski izriet no iepriekš aizsāktā procesa. Tās ir nepieciešamās izmaiņas Augstskolu likumā un atbilstoši Ministru kabineta noteikumi, kas aprakstītu NAA specifiku citu Latvijas augstāko mācību iestāžu kontekstā, uzskaitītu tās lietas, kas mūsu gadījumā būtu darāmas citādāk. Precīzāk definētu, cik tālu uz mums attiecas Augstskolu likums un cik — likumi, kas reglamentē militāro jomu. Līdz šim ir spēkā abas likumu paketes, kuras abas var attiecināt uz vienu organizāciju — NAA. Pašlaik šis process jau ir noslēguma posmā, Ministru kabinetā ir iesniegta jaunā NAA Satversme, ko tuvākajā laikā vajadzētu apstiprināt.

Piemēram, civilo augstskolu rektoros ievēlē, bet mūsu akadēmijā — ieceļ ar NBS komandiera pavēli. Nevar būt situācija, ka mēs esam izvēles priekšā — kuru likumu ievērot. Šāda situācija vairs nepastāvēs, būs atrunāti arī visi jautājumi, kas saistīti ar citām mūsu specifiskajām īpašībām un uzdevumiem.

— Kā vērtējat NAA izaugsmi pēdējos aizvadītajos gados? Kādi bijuši būtiskākie panākumi?

— Vispirms tā ir infrastruktūras sakārtošana. Budžeta taupīšanas apstākļos šis uzdevums bija apgrūtināts — tagad mēs to plānojam turpināt. Prioritāri strādāsim pie papildu mācību telpu izvietojuma un ēdnīcas iekārtošanas. No armijas puses ir pasūtījums par virsnieku skaita palielināšanu — strādāsim arī pie tā. Protams, ne mazāk būtisks pastāvīgs uzdevums ir izglītības kvalitātes uzlabošana, kas ietver pasniedzēju profesionalitātes tālāku celšanu, apmācību programmu kvalitātes attīstīšanu un pētnieciskā darba paplašināšanu un uzlabošanu. Laba mūsu iestrāde ir Drošības un stratēģisko pētījumu centrs, kas jau iemantojis starptautisko atpazīstamību. Te jāpatur prātā, ka faktiski visi veiktie pētījumi pozitīvi ietekmē un ceļ izglītības sistēmu kopumā.

Svarīgākais, ko pēdējos gados ir izdevies sasniegt un pie kā mēs turpinām strādāt — tā ir reāla tuvināšanās bruņoto spēku vajadzībām visos trijos spēku veidos. Ir izveidojusies būtiski dziļāka savstarpējā sa-
pratne un ieguldīts liels darbs kopā ar

Sauszemes, Jūras un Gaisa spēkiem, lai mūsu leitnanti būtu pēc iespējas gatavāki tam dienestam, ko viņiem uzreiz pēc izlaiduma piedāvā bruņotie spēki. Tās ir precīzākas mācību programmas un nemītīga apmācību bloku pilnveidošana sadarbībā ar spēku veidiem, lai mūsu pasniegtais produkts būtu pēc iespējas tuvāks tām vajadzībām, kas ir aktuālas bruņoto spēku veidos. Es domāju, ka tas arī ir mūsu augstskolas lielākais sasniegums pēdējo gadu laikā.

— Vai jau esat fiksējis kādas lietas vai procesus, ko vēlaties mainīt NAA darbā?

— Es biju ļoti iesaistīts visos procesos, jau būdams prorektora amatā, tāpēc radikālu jaunu lietu, ko uzsākt pašreizējā statusā, nav. Ir jāturpina tas, kas aizsāks iepriekšējā posmā kopā ar toreizējo rektoru. Pašlaik saistībā ar drošības situāciju un pozitīvāku budžeta prognozi, kas bruņotajiem spēkiem paver perspektīvu attīstīt jaunas spējas, kuras līdz tam budžeta iespēju dēļ bija nopauzētas, mums ir uzsākts analīzes process

Turpinājums 10. un 11. lpp.

Sākums 9. lpp.

kopā ar bruņoto spēku Apvienoto štābu par armijas jaunajām vajadzībām, tostarp arī par to, ka būs nepieciešams palielināt virsnieku skaitu. Pašlaik mēs meklējam risinājumus, lai šo uzdevumu izpildītu. Tas gan nav nekas būtiski jauns, taču, ja mums būs radikāli jāpalielina apmācāmo skaits, tas, protams, radīs arī papildu izaicinājumus — būs jāmeklē resursi un risinājumi.

— Ja mums pēkšņi būtu pieejams liels resurss akadēmijas attīstībai, kādu jūs to redzat ideālā modeli?

— Tik hipotētiskā līmenī es neesmu domājis, neesmu tērējis laiku gaismas piļu būvniecībai. Pēdējos gados drīzāk bija pilnīgi pretēja situācija, kad visai ierobežotu resursu apstākļos bija jāmeklē iespējas un risinājumi savu ikdienas uzdevumu izpildei. Ja apzinām kādas jaunas un aktuālas vajadzības, tad pie tā arī ķeramies. Piemēram, runājot par Sauszemes spēku apmācības programmu, — mēs gatavojam risinājumus, lai nākotnē šo programmu pilnībā īstenotu paši saviem spēkiem. Kā zināms, pašlaik akadēmijā pasniegtais apmācības modelis bakalaura programā tiek īstenots sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti (RTU). Pieņemot šādu lēmumu pirms vairākiem gadiem, bruņotajiem spēkiem bija sava loģika — mums nebija pietiekama resursa, lai kvalitatīvi pasniegtu tehnisko zināšanu bloku. Tagad mēs analizējam un secinām, ka tam ieguvumam, ko mums dod sadarbība ar RTU, kā jau jebkuram pasākumam līdzī nāk arī savi apgrūtinājumi. Piemēram, mums ir liels izaicinājums sagatavot savus kadetu kandidātus, lai viņi būtu spējīgi apgūt to tehnisko zināšanu apjomu, kāds pašlaik tiek pasniegts. Taču nevienam nav noslēpums, ka fizikas un matemātikas zināšanu vidējais līmenis vispārizglītošajās skolās pašlaik nav no augstākajiem. Un no tā savukārt loģiski izriet, ka ievērojamai kadetu daļai ir grūtības mācīties RTU un apgūt tur pasniegtās tehniskās zinības, kas prasa labas priekšzināšanas fizikā un matemātikā. Protams, to nevar teikt par lielāko daļu kadetu, taču katru gadu ir zināms procents studijas uzsākušo jauniešu, kuri izkrīt, jo nespēj apgūt RTU mācību bloku. Savukārt mēs kā bruņotie spēki tā zaudējam potenciāli labus virsnieku kandidātus. Turklāt tik ciešā sadarbības modelī mācības citā augstskolā negribot zināmā mērā samazina laiku, ko varam atvēlēt tīri militāro lietu apguvei. Visādā ziņā mums ir aktuāls uzdevums akadēmijā izstrādāt pilnībā savu apmācības programmu Sauszemes spēku

vajadzībām. Tas ļaus vēl precīzāk orientēties uz Sauszemes spēku vajadzību apmierināšanu, kā arī dos pilnīgu kontroli pār mācību procesu. Līdz gada beigām plānojam to izstrādāt, un tad vērtēsim tās iespējas.

— Kā jūs raksturotu akadēmijas studentus?

— Mūsu studentus nevar skatīt atrauti no vides, kurā viņi auguši un skolojušies līdz akadēmijai. Students ir sabiedrības sastāvdaļa. Publiski jau diezgan bieži un plaši tiek apspriestas jaunākās paaudzes specifiskās īpašības un, ja tā var teikt, trūkumi — zināšanu kvalitāte, īpaši eksaktajās jomās, par ko mēs jau runājam, kā arī fiziskie dotumi un kopējais veselības stāvoklis. Papildus jāņem vērā arī demogrāfiskā situācija, kas samazina to personu loku, no kā bruņotie spēki un NAA var atlasīt pretendētus. Tas viss ietekmē sākumsituāciju, no kuras NAA sāk veidot nākamo virsnieku.

Jā, mūsu prasību kopums ir augsts, es teiktu — augstāks nekā lielākajai daļai citu augstskolu. Militārajā jomā izmantojamās mūsdienu tehnoloģijas prasa labas zināšanas fizikā un matemātikā, topošajam virsniekam ir nepieciešama arī laba fiziskā sagatavotība, līdera dotības un vēl daudz kas cits. Tas, vai konkrētajam cilvēkam piemīt vai nepiemīt kāda no šīm kvalitātēm, vēl nav kritiski svarīgi. Bet mūsu īpatnība ir tā, ka mēs vēlamies redzēt visas šīs īpašības — apvienotas vienā cilvēkā. Piemēram, jau veselības pārbaufu dēļ būtiska daļa pretendentu atbilst, taču citās augstskolās tādu prasību vispār nav. Turpreti laba veselība un labs kopējais fiziskās sagatavotības līmenis ir nepieciešami un svarīgi virsniekam.

Tomēr situācija nav bezcerīga, un es noteikti nevaru teikt, ka mūsu jaunieši nekam neder. Jā, tā nosacītā sākumlinija, kur sākas mūsu darbs, atrodas tālāk, un tas nozīmē,

ka jāiegulda vairāk pūļu un darba no mācībspēku puses, taču rezultāts ir labs. Mūsu pieredze rāda, ka ļoti daudzas lietas ir uzlabojamas mācību procesā. Fizisko formu var attīstīt, līdera īpašības arī. Var nostiprināt lepnumu par savu valsti un tās bruņotajiem spēkiem. Protams, tas nenotiek pats no sevis.

— Kā jauniešus pievērst virsnieka karjerai, studijām NAA? Kādus argumentus minēt tam par labu?

— Mēs varam uzrunāt potenciālos kadetus, uzsverot virsnieka profesijas nopietnību un interesantumu. Protams, arī materiālie labumi nav mazsvarīgi — kadeti saņem karavīru algu, studiju laikā viņiem tiek nodrošināta arī izmitināšana. Ja mēs gribam atrast un piesaistīt pareizos cilvēkus, mums jālūkojas pēc tādiem, kuri paši jau ir motivēti, kuriem ir interese un vēlme apgūt jaunas lietas. Ja cilvēku, domājot par militāro karjeru, interesēs tikai materiālie labumi, ar to tomēr būs par maz.

Daļa kadetu mūs atrod paši, daļu mēs uzrunājam ar savām publiskajām aktivitātēm. Būtiska daļa kadetu nāk no Jaunsardzes un Zemessardzes, vēl esam aizsākuši jaunu tradīciju — organizējam īpašu noņemtni tiem, kuri interesējas par virsnieka karjeru un studijām NAA. Nometnē interesenti var laikus uzzināt, vai viņi būs derīgi studijām NAA, kā arī to, vai NAA atbilst viņu interesēm — vidējam jauniešiem iespējas izzināt un saprast bruņotos spēkus ir visai ierobežotas, tādēļ arī ir liela iespēja kļūdīties, izvēloties nākotnes profesiju. Nometne ļauj gūt plašāku iespaidu par armiju.

— Ko darīt jauniešiem, kurš sācis domāt par virsnieka karjeru?

— Es ieteiktu katram interesentam sākt ar mūsu mājaslapu, kur var atrast gan

programmu satura aprakstu, gan prasības pretendentiem un atlases procesa apskatu. Ja jauniešiem ir radusies interese un vēlšanās pievērsties virsnieka karjerai, viņam vispirms vajadzētu vērsties Atlases un rezerves personāla uzskaites centrā un aizpildīt viņu mājaslapā atrodamo anketu — centra speciālisti pēc tam sazināsies ar viņu. Tad, protams, seko medicīniskā komisija un pati atlase — divas dienas ilgi fiziskie un svešvalodu testi un bruņoto spēku komisija, kas vērtē jaunieša līdera dotības, spēju strādāt komandā un citas īpašības. Apmācību programmas atšķirsies cilvēkam, kurš startē uz NAA pēc vidusskolas, un cilvēkam, kurš stājas NAA pēc citas augstskolas pabeigšanas, taču iestāšanās ceļš visiem ir vienāds.

— Kā NAA izskatās uz citu līdzīgu mācību iestāžu fona?

— Pavisam noteikti — mēs neizskatāmies slikti. Latvijas mērogā mēs esam nišas augstskola ar ļoti konkrētu mērķi. Uz citu valstu līdzīgu skolu fona — arī šajā jomā mums nav mazvērtības kompleksu. NAA ir izveidojusies laba sadarbība ar Baltijas valstīm, ar Norvēģiju un arī Vestpointas akadēmiju ASV. Protams, finanšu resursi un infrastruktūras iespējas nav salīdzināmas, taču mūsu programmas un kadeti ir līmenī. Arī ar Norvēģiju ir izveidojusies laba sadarbība starptautisko misiju un motorizētās tehnikas apmācību blokos. Šis projekts sākās ar trim kadetiņiem divpusēja eksperimenta veidā, bet tagad jau ir piedāvājums par ilgtermiņa sadarbību. Ja mūsu kvalitāte būtu neatbilstoša, skaidrs, ka šādu piedāvājumu nebūtu. Pie mums Jūras spēku lietas pastāvīgi brauc mācīties igauņi, mēs savukārt braucam uz Igauniju padziļināti apgūt Gaisa spēku jautājumus. Arī Polija vēlas aktīvi sadarboties ar mums. Zviedrijas militārā akadēmija vēlas sadarboties pētījumu jomā, arī Austrija attīsta sadarbības projektus ar NAA. Tā ir reāla attīstība esošo ierobežoto resursu ietvaros.

Labu un lietderīgu sadarbību mums noteikti ir ar Baltijas aizsardzības koledžu Tartu — maģistra programmas īstenojam kopīgiem spēkiem, sadarbojamies arī konkrētu pētījumu veikšanā. Daudzi virsnieki ir mācījušies gan NAA, gan *BALTDEFCOL*.

Jau minēju, bet atkārtošu vēlreiz — mums nav ne vismazākā pamata just mazvērtības kompleksu. Tajā pašā laikā mēs objektīvi apzināmies, ka iespējas attīstīties ir vienmēr. Un, ja mēs neapstāsimies un turpināsim augt, tad viss arī izdosies. Jau tagad esam sasnieguši ļoti daudz, un, ja mums būs iespējas un resursi, tad sasniegsim vēl daudz, daudz vairāk.

JSF kuģis A-90 «Varonis» savāc izplūdušo naftu, strādājot pāri ar Lietuvas JS kuģi «Šakiai».

Balex Delta 2015

No šā gada 9. līdz 11. septembrim Pomerānijas līcī Polijas ūdeņos notika Baltijas jūras vides aizsardzības komisijas — Helsinku komisijas (HELCOM) organizētās starptautiskās mācības «Balex Delta 2015».

Mācībās piedalījās kuģi no astoņām HELCOM dalībvalstīm — no Dānijas, Igaunijas, Lietuvas, Polijas, Somijas, Vācijas, Zviedrijas un Latvijas. Latviju mācībās pārstāvēja Jūras spēku flotiles štāba un apgādes kuģis A-90 «Varonis». Mācībās piedalījās gan civilie, gan militārie kuģi ar vairāk nekā 400 dalībniekiem kopā. Papildus mācībās reaģēšanas vienību darbību uzraudzīja gandrīz 50 novērotāji no visām deviņām HELCOM dalībvalstīm un HELCOM, kā arī Brazīlijas, Kanādas, Portugāles un ASV novērotāji. Mācību izvērtēšanas komisijā darbojās pārstāvji no Latvijas, Lietuvas un Polijas.

«Balex Delta 2015» mērķis bija pārbaudīt Eiropas civilās aizsardzības sistēmas darbību, Baltijas jūras reģiona avāriju sistēmas darbību un katras Baltijas jūras valsts gatavību piedalīties kopīgā naftas piesārņojuma seku likvidācijas operācijā jūrā un piekrastē. Turklāt 2015. gada mācībās galvenais uzdevums bija pilnveidot saziņu starp iesaistītajām struktūrvienībām un attīrīšanas vienību krastā. Mācību laikā naftas produktu savākšanai jūrā tika izmantoti divdesmit specializēti naftas produktu savākšanai aprīkoti kuģi un specifisks aprīkojums naftas savākšanai piekrastē.

Šogad HELCOM ikgadējo pasākumu organizēja sadarbībā ar Polijas Jūras meklēšanas un glābšanas dienestu (jūras operācija «Gdiņa») un Rietumu Pomerānijas reģionālā štāba Valsts ugunsdzēsības dienestu (sauszemes operācija). Pēc vingrinājuma scenārija, vidēja lieluma tankkuģis

Jūras spēku flotiles rīcībā ir divi jūras spēji kuģi un viena jūras liellaiva, katrs no šiem peldlīdzekļiem ir apgādāts ar naftas piesārņojuma seku likvidācijas aprīkojumu, kurš sastāv no borta skimmera sukveida komplektiem, norobežojošām bonām un iegremdējamiem naftas savākšanas sūkņiem.

Jūras spēku flotiles piesārņojuma seku likvidācijas aprīkojuma sastāvā ir 2200 m jūras tipa norobežojošo bonu, 120 m krasta tipa norobežojošo bonu, 500 m upes tipa norobežojošo bonu, 5400 m absorbējošo bonu, 6000 kg absorbenta granulu, 4 borta skimmera sukveida komplekti, 3 iegremdējami naftas savākšanas sūkņi, 9 lieljaudas naftas un ūdens maisījuma sūkņi, 8 peldošās naftas pagaidu uzglabāšanas tilpnes ar kopējo tilpumu 110 m³, 1 dispersantu izsmidzināšanas iekārta ar 2000 l dispersanta koncentrāta, 1 tvaika ģenerators un 1 naftas tralēšanas komplekts.

Kapteinleitnants Janeks Andrulis (trešais no kreisās) pilda nacionālā koordinatora pienākumus notikuma vietā.

Vācijas JS kuģa «Eversand» korpuss atvērts naftas savākšanai.

JŪRAS SPĒKI

bija sadūries ar mazāku konteineru kuģi, un sadursmē no dreifējošajiem kuģiem noplūda 500 m³ naftas un 150 m³ mazuta. HELCOM dalībvalstu vienībām tika uzdots kopīgi novērst naftas un mazuta nonākšanu krastā, kura tuvumā atrodas Nacionālais parks un «Natura 2000» tīklā iekļauta aizsargājamā dabas teritorija. Ņemot vērā, ka piesārņojums tika konstatēts divās dažādās vietās, kuģi tika sadalīti divās grupās. Latvijas štāba un apgādes kuģis A-90 «Varonis» tika norīkots par koordinatoru vienā no notikuma vietām, tā pakļautībā darbojās seši HELCOM dalībvalstu kuģi. Mācību laikā naftas produktu vietā tika izmantots perļs (15 un 5 kubikmetri), vulkāniskas izcelsmes stiklveida iezis, kas nav toksisks.

Par mācību «Balex Delta» tradīciju kļuva šīs airēšanas sacensības, kurās cīnās par ceļojošo balvu — Helsinku komisijas sarūpēto ūdenslidēja ķiveri. Šogad tajās piedalījās Dānijas, Igaunijas, Lietuvas, Polijas, Somijas, Vācijas un Zviedrijas komandu pārstāvji. Piecus gadus Latvijas komanda neapstrīdami bija labākā, bet šoreiz ceļojošo balvu ieguva Dānija, 2. vieta — Zviedrijai, bet trešā — Polijai.

Jau vairāk nekā 25 gadus HELCOM ir veicinājusi starptautisko operatīvo gatavību jūras avāriju un piesārņojuma negadījumu seku novēršanai jūrā, jo Baltijas jūra ir viena no visneaizsargātākajām un noslogotākajām jūrām pasaulē. Kopš 1989. gada «Balex Delta» operatīvās reaģēšanas mācības notiek katru gadu. Šajā laikā ir uzlabojusies sadarbība starp HELCOM dalībvalstīm, lai kopīgi reaģētu uz naftas noplūdēm jūrā.

*Sagatavojusi **Līva Veita**, Jūras spēku flotiles
Krasta apsardzes dienesta
sabiedrisko attiecību speciāliste.
Foto — VVD un KAD arhīvs.*

Latvijas un Lietuvas JS kuģi manevrē, lai savāktu izplūdušo naftu.

HELCOM — Baltijas jūras vides aizsardzības komisija, ko parasti sauc par Helsinku komisiju, ir starpvaldību organizācija visām deviņām Baltijas jūras valstīm un ES, kas strādā, lai aizsargātu jūras vidi Baltijas jūrā no piesārņojuma avotiem. **HELCOM** ir atbildīga par Helsinku konvenciju, kas pazīstama arī kā Konvencija par Eiropas jūras vides aizsardzību Baltijas jūras reģionā. **HELCOM** dalībvalstis — Dānija, Igaunija, Somija, Vācija, Latvija, Lietuva, Polija, Krievija un Zviedrija.

Naftas noplūdi imitē uz ūdens virsmas izkaisītais perļs.

JSF kuģa A-90 «Varonis» komanda nolaiž ūdenī naftu norobežojošās bonas.

«LIELAIS ZOBENS»

TESTĒ ZEMESSARGU SAGATAVOTĪBU

Taivo Trams

Foto — Ēriks Kukutis.

Septembra sākums Kurzemes un Zemgales zemessargiem katru gadu ir īpašs ar to, ka notiek mācības «Lielais zobens», ko var uzskatīt par mācību gada noslēdzošo pasākumu, kurā 1. Zemessardzes novada zemessargi pārbauda aizvadītajā posmā apgūtās prasmes un testē jaunās spējas. Šogad mācības iezīmējās ar krietni augstāku komplicētības pakāpi un vairākiem jaunievedumiem.

Lielāks apjoms un izaicinājumi

Šogad lauka taktiskās mācības «Lielais zobens» notika no 4. līdz 6. septembrim Aizputes novada Kalvenes pagasta teritorijā un pulcēja gandrīz 600 profesionālā dienesta karavīrus un zemessargus. «Īpašs šajās mācībās bija to organizēšanas mērogs,» atzīst 1. Zemessardzes novada komandieris

pulkvedis Jānis Gailis. Mācībās piedalījās profesionālā dienesta karavīri un zemessargi, kuru rīcībā bija 80 dažādas tehnikas vienības. Pirmo reizi šāda veida manevros tika izmantota pretgaisa aizsardzības tehnika, Gaisa spēku aviācijas bāzes helikopters Mi-8 un ASV bruņumašīnas «Stryker». Mācību gaitā novads galvenokārt pārbaudīja bataljona līmeņa komandvadības spējas aizsardzības operāciju plānošanā un vadīšanā, kā arī trenēja novada rotas kaujas grupas aizsardzības spējas pretinieka aizkavēšanas un pretuzbrukuma izpildē. «Līdzīgi kā iepriekšējos gados esam centušies iesaistīt bataljona kaujas grupu operāciju plānošanā un vadīšanā. Specifiski šīm mācībām bija tas, ka sekmīgi izvērsām bataljona aizmugures komandpunktu, lai veiktu apgādes un pārāpgādes operāciju plānošanu,» stāsta J. Gailis.

Ne mazāk svarīgs ir fakts, ka «Lielā zobena» laikā 1. novada zemessargi testēja brigādes līmeņa mobilā komandpunkta platformu, kas tika izmantota vingrinājuma

vadības štāba darbībai. Mobilajā komandpunktā tika organizēta taktiskā operācijas centra darbība diennakts režīmā, tā sekmīgi nodrošinot vingrinājuma vadību.

Gan bruņumašīnas, gan pretgaisa aizsardzība

Atbilstoši mācību norises scenārijam 1. Zemessardzes novada vienības aizsargāja savu atbildības teritoriju pret nosacītā pretinieka iebrukumu. Kopumā mācību laikā tika izspēlētas trīs fāzes — pretinieka kavēšana, bloķēšana un pretuzbrukums.

«Es domāju, ka mums izdevās — «pretinieku» uzvarēt un savus mērķus sasniegt. Īpaši gandarīts esmu par novada zemessargu un profesionālā dienesta karavīru spēju mobilizēties dalībai mācībās, kā arī kaujas atbalsta speciālistu un vienību iesaisti vingrinājumā un novada mobilā komandpunkta testēšanā. Savukārt pie dažiem operāciju plānošanas un vadības elementiem mums vēl ir jāpiestrādā,» atzīst 1. Zemessardzes novada komandieris.

«Lielais zobens» šogad bija īpašs ar to, ka tajā bija ievērojami lielāka citu novadu un kaujas atbalsta speciālistu iesaiste. Piemēram, 3. Zemessardzes novada Studentu bataljona rotai mācību laikā nācās spēlēt pretinieka spēkus, Zemessardzes 34. artilērijas bataljons nodrošināja artilērijas speciālistu atbalstu, bet Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljons — pretgaisa aizsardzības virsnieku dalību bataljona štābā. Zemessardzes 54. inženiertehniskais bataljons nodrošināja viena inženieru vada lieluma vienību, kas mācību laikā atbalstīja abas nosacīti karojošās puses.

Mācību laikā norisinājās veiksmīga sadarbība un koordinēšana ar Gaisa spēkiem, kuru helikopters nodrošināja «ievainoto» evakuēšanu no nosacītā kaujas lauka. Tieši tāpat jaunums šādām mācībām bija pretgaisa aizsardzības speciālistu iesaiste no Zemessardzes 17. bataljona, izmantojot pretgaisa aizsardzības ieročus *L-70*, lai atvaīrītu pretinieku uzlidojumu pozīcijām. Šos pretgaisa aizsardzības ieročus 1. Zemessardzes novada bataljoni padziļināti sāks apgūt nākamajā gadā.

«Nevar gluži teikt, ka mācību norises paplašināšana ar jauniem elementiem ir kaut kas būtiski jauns, taču tas ievērojami paplašina mācību mērogu gan funkcionālajā, gan iesaistītā personāla ziņā,» atzīst J. Gailis. Plānošanas darbā šogad piedalījušies arī Valsts robežsardzes virsniece.

Mācību organizēšana bijusi pārdomāta

Arī mācību organizēšana un norise noritējusi pēc plāna, un negaidītu pārsteigumu nav bijis. «No organizatoriskā viedokļa mēs visu bijām pareizi strukturējuši un organizējuši. Štāba līmenī īpaši izdevās sadarbība ar atbalstošajiem bataljoniem un to speciālistiem — artilēristiem, pretgaisa aizsardzību un inženieriem,» atzīst J. Gailis.

Problēmas radīja sakaru iekārtu tehniskais stāvoklis un ierobežotās iespējas, taču, kā atzīst novada komandieris, tas arī ir bijis viens no mācību svarīgākajiem mērķiem — saprast, cik lieliem uzdevumiem novads ir gatavs un kuru resursu pieejamība to ierobežo. Runājot par sakaru iekārtām, J. Gailis atzīst, ka tās savu laiku jau ir nokalpojušas, turklāt esošo iekārtu darbības resursu ierobežojis arī mācību norises vietas reljefs un distance starp iekārtām.

Pavisam kopā mācībās piedalījās 565 profesionālā dienesta karavīri un zemes-sargi, un visi, protams, bija jāizvieto un jāpāēdina. «Lielā zobena» dalībnieku ēdināšanu nodrošināja 1. Zemessardzes novada 45. nodrošinājuma bataljons, saņemot atbalstu arī no novada kājnieku bataljoniem ar viņu lauka virtuvēm.

Mācības izkristalizē uzdevumus nākamajam posmam

Vērtējot aizvadītās mācības, J. Gailis atzīst, ka kopumā visi plānotie uzdevumi ir

izpildīti, tādēļ mācību organizētāji var justies gandarīti. Domājot par lietām, kas nākotnē jāpilnveido, viņš uzsver, ka nāksies pastiprināti strādāt, lai uzlabotu zemessargu individuālās kaujas iemaņas un maskēšanās prasmes. Labāka varēja būt arī uzdevumu izpildes koordinācija bataljona līmenī.

Līdz ar «Lielo zobenu 2015» novada mācību gads būtībā ir noslēdzies. Līdz oktobra sākumam notiks aizvadītā posma rezultātu, īpaši — pēdējo mācību norises, analīze un secinājumu izdarīšana, tad sāksies darbs pie 2016. gada uzdevumu plāna izstrādes. «Taču jau tagad mēs pietiekami skaidri zinām, pie kā mums būs īpaši jāpiestrādā,» saka J. Gailis. Uzdevumi, ko sev izvirza 1. Zemessardzes novads, kļūst arvien vērienīgāki, vingrinājumi — arvien komplicētāki, tādēļ zemessargiem nemitīgi nākas apgūt jaunas prasmes. «Reizēm mēs, ejot uz jaunām lietām, kaut ko aizmirstam no vecā. Zemessargam dienestam atvēlamais laiks ir ierobežots, tāpēc nāksies domāt par iespējām gan atkārtot, gan efektīvi apgūt jauno,» teic novada komandieris.

Būtisks uzdevums, kam perspektīvā īpaši pievērsīsies 1. Zemessardzes novads, ir rotas komandieru, štāba virsnieku apmācība — tā ir aktuāla nepieciešamība, lai novads varētu sekmīgāk vadīt zemessargus kaujas vingrinājumu izpildē. Nav noslēpums, ka novadam un bataljoniem pieejamo cilvēku skaits joprojām nav pietiekams. «Viena bataljona kaujas grupu mēs spējam nodrošināt tikai tad, ja apvienojam divus bataljonus. Savukārt brigādes štābā mums ir tikai viena trešā daļa no nepieciešamā personāla.» Pilnveidota tiks arī virsnieku teorētiskā sagatavošana, pastiprināti apgūti karšu un komandpunktu vingrinājumi, lai nākamā gada otrajā pusē novads būtu vēl profesionālāks un zinošāks. **IB**

Pēctraumatiskā stresa sindroms nav nolemtība

Džoanna Eglite,

veselības aprūpes maģ.,
mākslas terapeite.

Konsultē: *mg. psych.* **Anita Čodere**,
virsleitnante, SzS KBde štāba Vadības
grupas psiholoģe, LPB sertificēta
eksistenciālā psihoterapeite.

Vaicāts, kas Irākas kara pieredzē bijis vismagākais, 38 gadus vecais ASV Nacionālās gvardes karavīrs K. pastāstīja par situāciju, kad asiņainā apšaudē viņa acu priekšā nogalināja vairākas sievietes un bērnus. Misijā Irākā viņš bija pavadījis gadu, bet, atgriezies mājās, piedzīvoja karadarbības sekas — medicīnas terminoloģijā dēvētas par pēctraumatiskā stresa sindromu.

K. bieži jutās aizkaitināts, trauksmais, viņu mocīja bailes par savas ģimenes locekļu drošību, viņš tos nemitīgi kontrolēja. Savukārt emocionāli no sievas un bērniem K. jutās ļoti atsvešināts, vēlāk terapeitiem atzīstot, ka viņš juties iekšēji pārakmeņojies, tāds, kas vairs nespēj just milestību. Naktīs karavīrs bieži nespēja aizmigt, uzmodās, murgoja. Nereti viņš piedzīvoja spējas baiļu, panikas un izmisuma lēkmes. Laiku pa laikam izjuta kaunu, māca domas, ka dzīve pārvērtusies par apgrūtinājumu un, iespējams, visiem būtu labāk, ja viņš no Irākas nebūtu atgriezies. Šāds karavīra stāsts iekļauts žurnāla «AM J Psychiatry» 2006. gada aprīļa numura rakstā «*Pēctraumatic stress disorders among military returnees from Afghanistan and Iraq*».

Ievainojums, par kuru nerunā

Amerikas Nacionālās akadēmijas Medicīnas institūta 2014. gada izdevumā, kas veltīts karavīru pēctraumatiskā stresa problemātikai, izvēlēts apzīmējums — ievainojums. Ar to liekot saprast, ka pēctraumatiskā stresa sindroms ir pielīdzināms karadarbībā gūtām fiziskām ievainojumiem — tas ir tikpat reāls, turklāt, atstājot tā izpausmes bez ievēribas, var radīt dzīvības draudus ievainotajam.

Līdz šim vairāki tūkstoši Latvijas armijas karavīru un virsnieku ir piedalījušies misijās karadarbības zonās Kosovā, Irākā, Afganistānā, Centrālāfrikas Republikā un Mali. Gan profesionāli, gan psiholoģiski karavīri tiek gatavoti šai pieredzei un papildus daudzpusīgai apmācībai saņem arī informāciju par pēctraumatiskā stresa sindroma varbūtējo

attīstību, tā pazīmēm un risinājumiem. Kā atzīst Anita Čodere, pirms misijām cilvēki izrāda interesi, uzdod jautājumus un teorētiski pieņem varbūtību gūt arī šādu ievainojumu. Tomēr, atgriezušies mājās, mūsu karavīri par iespējamo traumatisko pieredzi tikpat kā nerunā, atzīst psiholoģe.

Kāpēc tā notiek?

Smadzeņu struktūru pētnieki secinājuši, ka cilvēkam aktīvas karadarbības zonā veidojas izmaiņas smadzeņu darbības ķīmiskajos procesos. Tas palīdz karavīram ekstrēmās apstākļos būt hipermodram. Šādi smadzenes pielāgojas pastāvīgu dzīvības draudu apstākļiem. Savukārt pēc atgriešanās mājās šāda pasaules uztvere var kļūt traucējoša pašam un neizprotama apkārtējiem. Tāpēc ikvienam, kurš atgriežas no karadarbības realitātes miermīlīgajā pasaulē, paiet laiks, lai adaptētos.

Jo ilgāk karavīrs bijis karadarbības zonā un jo smagāka pieredze gūta — piedzīvoti tieši draudi savai vai citu cilvēku dzīvībai, redzēti un dzirdēti mirstošie, būts starp sagrautām, sabombardētām mājām, izpostītās pilsētās —, jo lielāka ir varbūtība, ka karavīru skars pēctraumatiskais stress.

Ir virkne pazīmju, kas liecina, ka cilvēks piedzīvo pēctraumatisko stresu, bet parasti tās redzamas vien no malas, kamēr mēs paši nespējam sasaitīt notiekošo ar noteiktiem simptomiem. Taču ne tikai ilgstoša piedalīšanās karadarbībā spēj izraisīt pēctraumatiskā stresa sindromu — dažkārt par iemeslu kļūst atsevišķs smags pārdzīvojums, piemēram, piedalīšanās vienā kaujā, arī dažādi notikumi civilajā dzīvē — tuvinieka pēkšņa nāve, pašnāvība, smaga autoavārija.

«Karavīri, kuri meklē psiholoģisku atbalstu pēc dalības misijās, parasti stāsta par to, ka pēc atgriešanās ievērojami pasliktinājušās attiecības ģimenē, jūk laulība. Viņi runā par civilajiem draugiem un dienesta biedriem, kuri nav piedalījušies misijās, kas tagad šķiet svešādi, zūd kopīgas intereses. Tiek minēts sliktais miegs un murgi, no kuriem cilvēks naktīs mostas, kā arī nekontrolējama agresija, problēmas ar alkoholu,» pieredzē dalās Anita Čodere. «Karavīram šķiet, ka pasaule ap viņu ir mainījusies un kļuvusi grūtāk izturama, lai gan patiesībā izmaiņas ir notikušas viņā pašā.»

Par pēctraumatiskā stresa sindromu liecina vairāki faktori:

- Atkārtotas un uzmācīgas karadarbības atmiņas — atsevišķas ainas, domas vai sajūtas;

- Atkārtoti un uzmācīgi sapņi par redzēto un piedzīvoto karadarbības zonā;

- Sajūta, ka piedzīvotais notiek no jauna (miegā — reālistiskos sapņos, nomodā — halucināciju vai pēkšņu spilgtu viziju veidā);

- Izvairīšanās no tā, kas varētu atgādināt notikušo, vai arī emocionāls nejūtīgums, atsvešinātība, nonākot saskarē ar situāciju, vietu vai cilvēkiem, kas atsauc atmiņā piedzīvoto;

- Pastāvīgi psiholoģiski uzbudināts stāvoklis, kas var ietvert miega traucējumus, aizkaitināmību vai pēkšņas dusmu lēkmes, grūtības koncentrēties, hipermodrību.

Speciālisti, kuri pētījuši pēctraumatiskā stresa sindromu karavīriem, novērojuši, ka šādā stāvoklī civilajā pasaulē mazinās spēja tikt galā ar citkārt ierastām ikdienas sadzīves problēmām, piemēram, salūst mašīna, bērns slikti mācās vai zobārsts kavē vizīti.

Gandrīz ikviens karavīrs, kas atgriezies no karadarbības zonas, piedzīvo daļu minēto problēmu. Tas, kas no citiem atšķir cilvēkus ar pēctraumatisko stresa sindromu, ir apstākļi, ka šie traucējumi ilgst vairāk par mēnesi un ir uzmācīgi, apgrūtina, sarežģī un atstāj iespaidu uz visām svarīgākajām dzīves jomām — attiecībām, darbu un pašsajūtu.

Par vīrišķību

Karavīri, kuri piedalās karadarbībā, visur pasaulē piedzīvo pēctraumatisko stresu. Karavīra dabā ir būt stipram un spēt visu pārvarēt pašam — īpaši emocionālas problēmas, pie kurām aizspriedumaini pieskaita arī pēctraumatisko stresu. Tomēr tas nav reāli, ne velti pēctraumatisko stresu Amerikas Medicīnas institūts definējis kā ievainojumu, uzsverot, ka to ir būtiski dziedēt. Nenoliedzami daļa ievainojumu sarētojas paši — līdzīgi kā atsevišķi pēctraumatiskā stresa gadījumi, tomēr dažkārt brūcē attīstās infekcijas process, kas, atstāts novārtā, var novest pie letāla iznākuma. Pēctraumatiskais stress, kuru cenšas izlikties neredzam, grauj ģimenes, attiecības un iekšējo labsajūtu. Lai mazinātu spriedzi, cilvēki cenšas sev «palīdzēt» ar alkoholu un citām pakāpenisku atkarību izraisošām vielām. Pēctraumatiska stresa iespaidā piedzīvotā drūmā realitāte var raisīt pašnāvības domas, kas reizēm tiek arī īstenotas. Pēctraumatiskais stress pakāpeniski var sagraut cilvēka dzīvi. Un daļa karavīru, cenšoties saglabāt savu vīrišķīgo stāju, visur pasaulē ir gatavi sevi pakļaut šādaī perspektīvai, izvairoties pat dzirdēt, ka situācija ir risināma, bet, lai tas notiktu, ir nepieciešams meklēt palīdzību.

«Neārstētām pēctraumatiskajam stresam ar laiku ir tendence iekapsulēties un no jauna aktualizēties situācijās, kas sasaucas ar karadarbības zonā piedzīvoto,» saka Anita Čodere «Pēc *«Maxima»* traģēdijas pie sagruvušā veikala bija atnācis vīrietis, kurš meklēja savus kritušos biedrus. Psihologi noskaidroja, ka viņš ir bijušais Afganistānas kara veterāns, kuram notikušais radīja sajūtu, ka viņš atgriezies sen pārdzīvotos karadarbības apstākļos 20. gadsimta astoņdesmitajos gados.»

Ukrainas realitāte

Ukrainā iznākošajā žurnālā «*Новое время страны*» septembra sākumā publicēts raksts, kas veltīts pēctraumatiskā stresa sindroma problemātikai šīs valsts karavīru un brīvprātīgo rindās. Psihologi, kuri strādā karadarbības zonā, ir pārliecināti, ka šāda tipa ievainojums ir vismaz 80% Ukrainas karavīru. «Aptuveni 80 000 dienējošo zina, ko nozīmē — pēctraumatiskais stress,» teikts rakstā.

Vecākais seržants Ruslans Maseikovs, kura pieredze aprakstīta publikācijā, raksturo savu pirmo ciņu Lunganskā, norādot, ka daļa karavīru vienkārši apjuka. «Ritēja kauja, bet viņi stāvēja, skatījās un nespēja reaģēt uz notiekošo. «Pierodot pie karadarbības realitātes, problēmas vairs nebija ārēji redzamas, tās paslēpās karavīros,» saka vecākais seržants. Ruslans atklāj, ka viņam pēctraumatiskais stress izpaužas ar sliktu, saraustītu miegu, ēstgribas trūkumu, nemitīgu aizkaitināmību.

«Ja šiem cilvēkiem laikus netiks sniegta palīdzība, viņiem karš nekad nebeigsies,» secina Gaļina Cigaņenko, Ukrainas Sociālās un politiskās psiholoģijas institūta vecākā zinātniskā līdzstrādniece.

Pēctraumatiskais stress un starptautiskā pieredze

Kā efektīvāk palīdzēt karavīriem, kuri piedzīvojuši pēctraumatisko stresu, vairāk pētījuši amerikāņu mediķi. Viņi uzskata, ka pārliecinošākās no visām psihoterapijas metodēm ir tās, kuras traumatiskos notikumus liek atkārtoti izdzīvot un pārstrādāt. Pieejas mērķis ir notikušo no mokošām atmiņām pārveidot pieredzē, ar kuru iespējams dzīvot tālāk. Kā efektīvākā tiek minēta kognitīvi biheiviorālā pieeja. Tā ir ļoti strukturēta, orientēta uz problēmu apzināšanos un to novēršanu. Parasti tā ietver arī regulārus mājas darbus.

Amerikāņu karavīriem iesaka izvēlēties arī EMDR terapiju (*Eye movement desensitization and reprocessing*), kuras ietvaros trauma un atmiņas par to no jauna tiek pārstrādātas paralēli sarunai ar terapeitu, izmantojot arī īpašu acu ābolu kustības tehniku.

Abas šīs terapijas metodes ir strukturētas, disciplinē klientu un, iespējams, tādēļ

tiek atzītas par atbilstošākām karavīriem. Tomēr veiktie pētījumi liecina, ka, pirmkārt, liela daļa karavīru nevēlas atkārtoti piedzīvot karadarbības zonā izjusto, otrkārt, nav tādas terapijas metodes, kas būtu universāli derīga un piemērota jebkuram. Pētījumi apstiprina, ka terapijas veiksmes atslēga slēpjas attiecībās (uzticībā un drošībā), kuras veidojas starp terapeitu un viņa klientu. No tā var secināt, ka palīdzība var būt jebkura terapijas metode, ja vien veidojas laba un droša sadarbība ar terapeitu. Ne velti arī saprotoša, atbalstoša un mīloša vide ģimenē ir viens no būtiskajiem faktoriem, kas palīdz karavīram nepiedzīvot pēctraumatisko stresu vai arī pārvarēt to. Arī komandiera reakcijai uz karavīra emocionālām problēmām var būt nozīme — jo norobežotāka un nosodošāka tā ir, jo vairāk karavīrs pēc smagas pieredzes gūšanas karadarbības zonā būs pakļauts pēctraumatiskā stresa varbūtībai.

Itālijas Kara veterānu pēctraumatiskā stresa sindroma institūtā gadu desmitiem pētītas efektīvākās terapeitiskās metodes, lai dziedētu pēctraumatisko stresu. Pētnieki secinājuši, ka palīdzošas ir ne tikai tās terapijas metodes, kuras koncentrētas uz atkārtotu traumas pārstrādi. Itālijas speciālisti atzīst, ka vērtīga var būt ne tikai psihoterapeita palīdzība, bet arī prakses, kas orientētas uz apzinātību. Tās mērķis ir spēt just un apzināties esošo brīdi, norobežojot šī mirkļa pieredzi no pagātnes vai nākotnes iespaida. Apzinātību var trenēt, piemēram, nodarbojoties ar jogu vai praktizējot meditāciju. Kamēr vēl tiek vērtēts, cik efektīvi tā derētu pēctraumatiskā stresa ārstēšanai karavīriem, piemēram, onkoloģijā veiktie pētījumi ar cilvēkiem, kuri slimība ar vēzi, rāda, ka astoņas nedēļas pēc jogas un meditācijas nodarbībām diendienā pacientiem ievērojami uzlabojies miegs, samazinājusies trauksme un stresa līmenis. Vēža slimnieki vērtēja, ka dzīve ir uzlabojusies. Analīžu rezultāti savukārt rādīja, ka meditācijas prakse bija stiprinājusi šo cilvēku imūno sistēmu.

Kādi risinājumi iespējami Latvijā

Pēc Slimību profilakses un kontroles centra datiem, Latvijā pagājušajā gadā reģistrēti 610 cilvēki, kuriem diagnosticēts pēctraumatiskā stresa sindroms. Cik no tiem ir karavīri, statistika klusē. Var tikai secināt, ka ik gadu šādu cilvēku kļūst vairāk, jo, piemēram, 2011. gadā pēctraumatiskā stresa sindroms diagnosticēts vien 136 cilvēkiem.

Latvijas karavīri psihologiem vairākkārt atklājuši savu vērījumu, proti, mēs kā sabiedrība esam noslēgti un neprotam iejūtīgi izturēties, ja otrs līdzās jūtas slikti. Kāds no karavīriem minējis piemēru: pēc kaujas

misijā smēķējot cigareti, viņam ir trīcējušas rokas. «Latviešu biedri pagāja garām, izsmējīgi vīpsnājot. Amerikānis savukārt uz situāciju reaģēja, pienākot klāt un apvaicājoties, kā es jutos.»

Iespēja runāt un cienpilna attieksme pret kara apstākļos piedzīvoto ir būtiski faktori, lai neattīstītos pēctraumatiskā stresa sindroms un lai to ārstētu.

Kur karavīram meklēt palīdzību, apzīstot sevi pēctraumatiskā stresa simptomus? Kurp ieteikt doties biedram vai viņa ģimenes locekļiem, ja jūtat, ka nepieciešama palīdzība? Viena no iespējām ir vērsšanās NBS Psihologu dienestā. Psihologa darbs ir izvērtēt notiekošo, sniegt atbalstu un nepieciešamības gadījumā ieteikt, kādu profesionāļu konsultācijas vērts turpmāk apmeklēt.

NBS Psihologu dienesta psihologi strādā saskaņā ar Psihologu ētikas kodeksu un darbā stingri ievēro konfidencialitātes principu. Tas nozīmē, ka apspriestā informācija netiek izpausta trešajām personām (izņemot gadījumus, kad cilvēks sava psihiskā stāvokļa dēļ apdraud pats sevi vai apkārtni).

Informāciju par Psihologu dienesta psihologiem un palīdzības iespējām var atrast www.mil.lv mājaslapā, sadaļā: NBS / Personālsastāvs / Psiholoģiskais atbalsts.

Savukārt ar Latvijas psihoterapeitu sarakstu iespējams iepazīties psihoterapeitu mājaslapās: <http://www.arstipsihoterapeiti.lv/> un www.psihoterapija.lv. Šādi iespējams pašam atrast profesionāli, kuram jūs būtu gatavs uzticēties.

Ne vienmēr pēctraumatiskā stresa sindromu izdodas izdziedēt tikai ar sadarbību terapijā, dažkārt papildus nepieciešama medikamentoza ārstēšana (piemēram, ja ir depresija un māc domas par pašnāvību). Tādēļ, izvēloties psihoterapeitu, vērts noskaidrot, vai šim cilvēkam ir ārsta izglītība. Ja ir, izvēlētais profesionālis sniegs visu nepieciešamo atbalstu un nebūs papildus jāmeklē kāds cits speciālists. Terapeitiskais process prasa laiku un pacietību, bet tas ir veids, kā ne tikai ievērojami uzlabot savu pašsajūtu, attiecības un dzīves kvalitāti, bet arī iegūt zināmu viedumu. Pakāpeniski pārvēršot traumu par savu pieredzi, nevis mocītāju, cilvēks kļūst stiprāks un cilvēcīgāks. ■

«Pēctraumatiskā stresa sindroms ir adekvāta reakcija uz neadekvātu, šausminošu, dzīvi apdraudošu situāciju,» uzsver Anita Čodere. Viņa aicina karavīrus to nepieņemt kā nolemtību, ar kuru turpmāk jāsadzīvo, bet gan kā signālu, ka nepieciešams būt tik stipram, lai ļautu sev palīdzēt.

Izzinoša taka Ziemassvētku kauju vietās

Dagnis Dedumietis,

Latvijas Kara muzeja filiāles
«Ziemassvētku kauju muzejs» vadītājs.

Foto — Normunds Mežņiņš.

2015. gadā aprit 100 gadi kopš latviešu strēlnieku bataljonu izveidošanas un to pirmajām kaujām. Atzīmējot šos notikumus, 2015. gada 9. septembrī Latvijas Kara muzejs filiālē «Ziemassvētku kauju muzejs» atklāja brīvdabas izstādi «Latviešu strēlnieku bataljoniem 100». Ar foto liecībām un latviešu strēlnieku atmiņām vienpadsmit planšetēs atspoguļots Latvijas vēsturē tik nozīmīgais pirmo nacionālo karaspēka vienību veidošanas posms. Izstāde sniedz informāciju par latviešu strēlnieku bataljonu izveidošanas «celmlaužiem» — Daugavgrīvas cietokšņa zemessargu bataljoniem, pašu strēlnieku bataljonu dibināšanu, to simboliku, apmācību, pirmajām kaujām un varoņiem — apbalvotajiem un kritušajiem. 2015. gada 25. oktobrī apritēs simt gadi kopš pirmās latviešu strēlnieku kaujas pie Kraslovsku mājām Tīrelpurva rajonā, kur krita pirmie trīs karavīri. Šos strēlniekus — Voldemāru Timmu, Andreju Stūri un Jāni Gavenu — apglabāja speciāli ierādītā vietā pie Meža kapiem, kur vēlāk, apglabājot nākamajās cīņās kritušos, izveidojās Rīgas Brāļu kapi.

taku 7,2 km garumā Ziemassvētku kauju vietās, kas būtiski papildina un dažādo Ziemassvētku kauju muzeja piedāvājumu. Nav noslēpums, ka Ziemassvētku kauju vietas savas saglabātības jomā ir unikāls objekts Eiropas mērogā. Reti kurās vietās Pirmā pasaules kara liecības ir saglabājušās tik plašā teritorijā. Ziemassvētku kauju muzejā, strādājot ar apmeklētājiem, nereti nācies uzklaut apmeklētāju vēlmi rast iespēju apskatīt unikālās kara liecības plašākā mērā, nekā muzeja teritorija un ekspozīcija piedāvā. Atsaucoties uz šīm apmeklētāju vēlmēm un

apzinoties muzeja iespējas, tika izveidota pašreizējā taka.

Izzinošās takas maršrutam tika izvēlēts 1. latviešu strēlnieku brigādes uzbrukuma ceļš 1917. gada 5. janvārī no strēlnieku iezes pozīcijām līdz vācu armijas aizmugures nocietinājumiem, ko ieņēma latviešu nacionālās vienības. Šādā veidā, takas maršrutu izejot, apmeklētājiem ir iespēja iziet daļu no latviešu strēlnieku kaujas ceļa. Trīspadsmit vietās uzstādītās informatīvās planšetes sniedz informāciju par interesantākajiem un nozīmīgākajiem objektiem (fortifikācijas būvju paliekas, vēsturiskas inženiertehniskās būves un precīzi identificējamas vēsturisku notikumu vietas), kam piesaistīts takas maršruts. Informatīvajās planšetēs vēsturiskā informācija, shēmas, fotogrāfijas un atmiņas ļaus apmeklētājam uzzināt par kara laika notikumiem un to piesaisti konkrētām vietām. Īpaši izcelti ir Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri, kuri apbalvoti par varoņību šajās kaujās un kuru varoņdarbu ap raksti arī iekļauti iegūstamajā informācijā.

Izstādes «Latviešu strēlnieku bataljoniem 100» autores ir Latvijas Kara muzeja Pirmā pasaules kara vēstures nodaļas vadītāja Ilze Krīgere un māksliniece Ieva Lapiņa. Tā kā izstāde atrodas brīvā dabā, līdzīgi kā pārējā Ziemassvētku kauju muzeja ārtelpu ekspozīcija, to ir iespējams aplūkot neatkarīgi no muzeja iekštelpu darba laika.

Papildus izstādei Latvijas Kara muzeja darbinieki iekārtojuši izzinošu pastaigu

LATVIEŠU STRĒLNIEKU BATALJONIEM 100

Takas infrastruktūras izveide tika plānota tā, lai minimāli iejauktos dabas apstākļos, proti, dabā tā ir iezīmēta ar zīmēm uz kokiem un norādēm, bet iet var pa meža stīgām un mežu, tādējādi nepārveidojot zemsedzi. Taka izveidota, lai ļautu plašākai sabiedrības daļai iepazīt vēstures liecības, kuras līdz šim bieži vien palika informatīvā un praktiskā ziņā nepieejamas.

Informatīvā taka

Taka 7.2 km garumā dabā atzīmēta ar sarkanās krāsas norādēm (numurētām bultām) un sarkanās krāsas atzīmēm uz kokiem.

Maršruta apraksts

Takas sākums Ziemassvētku kauju muzejā Mangaļi mājās.

Jāiet norādes Nr. 1 norādītā virzienā pa ceļu apmēram 850 metrus līdz krustojumam, kur jānogriežas pa labi, sekojot norādei Nr. 2.

Jāiet pa ceļu garām norādei Nr. 13, garām norādei Nr. 3 un 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku pulka piemiņas akmens līdz ceļu krustojumam, apmēram 1300 metri, kur jānogriežas pa kreisi sekojot norādei Nr. 4.

Jāiet pa ceļu apmēram 900 metri līdz krustojumam. Krustojumā taisni, sekojot norādei Nr. 5, vēl 150 metri līdz pirmo trīs kritušo latviešu strēlnieku piemiņas akmens.

Pie pirmo trīs kritušo latviešu strēlnieku piemiņas akmens (sekojot norādei Nr. 6) jāgriežas atpakaļ un pa to pašu ceļu jāiet atpakaļ 150 metri līdz krustojumam, kur pie norādes Nr. 7 jāgriežas pa labi.

Jāiet pa ceļu, garām 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka piemiņas akmens un artilērijas pozīcijām, apmēram 420 metri līdz norādei Nr. 8, kur jāgriežas pa kreisi.

Jāiet apmēram 200 metri pa meža stīgu līdz norādei Nr. 9 pie kuras jāgriežas pa labi.

Jāiet pa mežu, sekojot atzīmēm uz kokiem, garām Apvienotās latviešu strēlnieku divīzijas štāba vietai, apmēram 260 metri, līdz norādei Nr. 10, kur jāgriežas pa labi.

Sekojot zīmēm uz kokiem jāiet apmēram 200 metri līdz norādei Nr. 11, kur jāgriežas pa labi un jāšķērso grāvis.

Pie norādes Nr. 12 jāiet pa kreisi pa meža stīgu, garām 3. Kurzemes latviešu strēlnieku pulka piemiņas akmens, garām strēlnieku valnim, apmēram 260 metri līdz ceļam un norādei Nr. 13, kur jāgriežas pa kreisi.

Jāiet pa ceļu apmēram 200 metri līdz 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku pulka piemiņas akmens, kur pie norādes Nr. 14 jāgriežas pa labi mežā.

Jāiet pa mežu sekojot atzīmēm uz kokiem līdz piemiņas zīmei „Zobens” apmēram 720 metri, kur pie norādes Nr. 15 jāgriežas pa labi.

Jāiet pa veco vācu armijas nocietinājumu pirmo līniju – vācu valni apmēram 400 metri līdz norādei Nr. 16, kur jāgriežas pa kreisi mežā.

Jāiet pa mežu, sekojot atzīmēm uz kokiem, apmēram 260 metri līdz norādei Nr. 17, kur jāgriežas pa labi.

Jāiet pa mežu, sekojot atzīmēm uz kokiem, pa vācu armijas nocietinājumu augšpusi apmēram 350 metri līdz ceļam un pie norādes Nr. 18 jāgriežas pa labi. Tālāk līdz muzejam pa ceļu.

Norvēģijas gaisa kuģniecības dienests izvēlas «Saab» multilaterācijas tehnoloģiju

Norvēģijas aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējs gaisa kuģniecības dienests «Avinor ANS» ir parakstījis līgumu ar aizsardzības un drošības kompāniju «Saab» par tās ražotās multilaterācijas jeb hiperboliskās pozicionēšanas tehnoloģijas izmantošanu Norvēģijas gaisa satiksmes un lidostu kustības uzraudzības nodrošināšanā.

«Avinor NORWAM» plašās darbības zonas multilaterācijas sistēma nodrošinās Norvēģijas gaisa satiksmes kontroles datu pārraidīšanu no visā valsts teritorijā izvietotajiem sensoriem uz modernizētās uzraudzības datu sistēmas ARTAS serveri. Jaunā sistēma aizstās vairākus radarus, kas ir sasnieguši maksimālo izmantošanas ilgumu. Uzraudzības dati būs atbilstoši visiem dažādām gaisa telpām paredzētiem, spēkā esošajiem standartiem, piemēram, maršrutam, lidlauka manevrēšanas laukumam (TMA), kontroles zonai (CTR) un lidostas zonas gaisa telpai. Projekta īstenošanas pirmais posms paredz nodrošināt plašās darbības zonas multilaterāciju (WAM) pārkļājumu lidlauku manevrēšanas laukumiem un kontroles zonām Norvēģijas trīs reģionos. Nākamo gadu laikā «Avinor» plāno paplašināt savu darbību un nodrošināt šo datu pārkļājumu visā valsts teritorijā.

«Saab» ir pasaulē vadošais multilaterācijas pakalpojumu sniedzējs, kura sistēmas darbojas gandrīz 80 pasaules vietās, tostarp deviņās no 10 noslogotākajām lidostām pasaulē.

«Saab» ir izvietojis vairākas plašās darbības zonas multilaterācijas operatīvās sistēmas klientiem Zviedrijā, Austrijā, Austrālijā, Portugālē, Apvienotajā Karalistē un ASV. Norvēģiju «Saab» jau ilgstoši ir apgādājis ar gaisa satiksmes kontroles (ATC) sistēmām, tajā skaitā nodrošinājis multilaterācijas sistēmu uzstādīšanu Bergenā un Stavangeras lidostās, uzstādījis modernu lidlauku kustības radara novērošanas vadības un kontroles sistēmu (A-SMGCS) Stavangeras, Bergenā un Oslo lidostās; automātisko novērošanas un apraides (ADS-B) sistēmu naftas atradnēs, kā arī reģionālo plašās darbības zonas multilaterācijas sistēmu Norvēģijas dienvidrietumos.

Pēc «Saab» preses centra paziņojuma
tulkojis NBS rezerves **virsliecināts Kārlis Līdaks.**

Noslēgušās pirmās NBS sacensības *CrossFit*

Sandra Brāle,

kapteine, Speciālo uzdevumu vienība.
Autores foto.

Spēks, izveicība, koordinācija, izturība, ātrums un apņēmība — šie ir tikai pāris atslēgvārdi, kas raksturo Nacionālo bruņoto spēku pirmo *CrossFit* sacensību norisi Speciālo uzdevumu vienībā. Ik gadu pieaug to karavīru skaits, kuriem *CrossFit* ir kļuvis par dzīvesveidu un kuri to atzinuši par piemērotāko savu daudzpusējo fizisko spēju attīstībai. Un rezultāti ir — ar mainīgas un augstas intensitātes funkcionālo treniņu ikdienas rutīnā neieslīsiet!

Pirmās trīs vietas *CrossFit* sacensībās izcīnīja SUV karavīri.

Speciālo uzdevumu vienības (SUV) pārstāvis, viens no sacensību organizatoriem, stāsta, ka vienības karavīri pirmo reizi ar *CrossFit* iepazinās starptautiskajā operācijā Afganistānā 2011.—2012. gadā, kur to kā vispārējās fiziskās sagatavotības treniņu izmantoja sadarbības partneri. Sākums bija nedaudz smagnējs, jo karavīri izvērtēja jaunās treniņu metodikas plusus un minusus. Pamēģināja — kādu tā pārliecināja un aizrāva, kādam nešķita pietiekami pievilcīga un argumentēta. Kuriem iepatikās, tie turpina nodarboties ar *CrossFit* ikdienā, uzturot sevi teicamā fiziskā formā. Pārliecināti par jaunās treniņu metodikas lietderīgumu, SUV karavīri rosināja diskusiju ar Sporta klubu par iespējamo *CrossFit* integrāciju bruņotajos spēkos. Turklāt izrādījās, ka atsevišķi karavīri arī citās bruņoto spēku vienībās nodarbojas ar *CrossFit*. Piemēram, Nacionālā aizsardzības akadēmija un Sauszemes spēku kājnieku brigāde bija sarīkojuši savas sacensības. Lai popularizētu jauno treniņu metodiku un apzinātu karavīrus, kuri

nodarbojas ar šo sporta veidu, radās doma organizēt atklātās NBS *CrossFit* sacensības.

Pirmajās bruņoto spēku *CrossFit* sacensībās piedalījās pārstāvji no Jūras spēku flotiles, Militārās policijas, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas, Sauszemes spēku kājnieku brigādes, Speciālo uzdevumu vienības un ASV bruņotajiem spēkiem. Sacensību dalībnieku profesionālo sniegumu vērtēja NBS Sporta kluba pārstāvji.

«Apsveicu visus sacensību dalībniekus ar pirmajām oficiālajām NBS *CrossFit* sacensībām. *CrossFit* jau nākamgad būs iekļauts bruņoto spēku spartakiādes disciplīnās,» sacensību atklāšanas uzrunā atzinīgus vārdus sacensību dalībniekiem un līdzjutējiem vēlēja NBS Sporta kluba pārstāvis kapteinis Guntars Belkovskis.

«Karavīram neatkarīgi no amata, vecuma un pakāpes vienmēr jābūt gatavam stāties pretī ienaidniekam un aizsargāt mūsu valsti. Nepieciešama fiziskā un garīgā harmonija, lai adekvāti reaģētu un pieņemtu lēmumus nemitīgi mainīgā situācijā. Mēs esam tik stipri, cik stiprs ir mūsu vajākais posms. Neapgalvoju, ka *CrossFit* metodika ir vienīgā, kas var sagatavot un uzturēt karavīra vispārējo fizisko sagatavotību, tomēr tā lieliski atbilst karavīra darba specifikai. *CrossFit* ir daudzi sacensību vingrinājumi (WOD), kuru izpildē nav vajadzīgs ekipējums, tikai vēlme, lai treniņš norisinātos, un tos var veikt praktiski jebkurā vietā,» uzsver SUV pārstāvis.

«Bija iecere sacensības organizēt tā, lai sportistiem tie būtu svētki un viss noritētu bez aizķeršanās un domstarpībām, kā arī lai būtu gandarījums par paveikto. Viens no sacensību mērķiem bija piesaistīt jaunus dalībniekus *CrossFit*, līdz ar to daudz laika pavadījām, domājot par WOD, lai būtu interesanti dalībniekiem ar pieredzi un intriģējoši tiem, kuri gribētu pamēģināt. WOD izstrādē svarīga loma bija ekipējuma nodrošinājumam, jo sacensības plānojam nodrošināt ar esošo infrastruktūru un materiāltehniskajiem līdzekļiem, lai parādītu, ka *CrossFit* var pielāgot jebkurai situācijai,» stāsta SUV pārstāvis. «Dalībnieku varēja būt nedaudz vairāk, bet tas ir skaidrojams ar WOD grūtības pakāpi. Jau pirms sacensībām, uzrunājot iespējamus dalībniekus, kļuva skaidrs, ka WOD ir par grūtu iesācējiem. Pricējās par to, ka sacensībās tika pārstāvēti dažādi spēku veidi. Atgriežoties vienībās, sacensību dalībnieki varēs dalīties ar savu pieredzi un emocijām, iedrošināt kolēģus izmēģināt *CrossFit*. Un nākamajās sacensībās dalībnieku noteikti būs vairāk.»

Viens no sacensību pārbaudījumiem — front squat — pietupieni ar svaru stieni uz krūtīm.

Veiksmi sacensību dalībniekiem novēlēja arī SUV štāba priekšnieks, uzsverot, ka *CrossFit* ir ikviena karavīra cienīgs sporta veids: «Visiem dalībniekiem novēlu veiksmīgu startu. Esmu gandarīts, ka bruņotajos spēkos tradicionālajām sporta disciplīnām, kuras vairāk raksturīgas karavīra dienestam, piemēram šaušana, orientēšanās, klāt nācis karavīra dienestu papildinošs un piemērots sporta veids. Esmu pārliecināts, ka nākamajos gados sacensību dalībnieku skaits turpinās pieaugt un *CrossFit* karavīru vidū kļūs vēl populārāks.»

Ikvienam sacensību dalībniekam 20 minūšu laikā bija jāveic seši apļi, katrā no tiem 10 reizes saliecot un iztaisnojot rokas, stāvot uz rokām pie sienas (HSPU); 10 reizes ceļot kājas pie stieņa (T2B) un izdarot 10 pietupienus ar svaru stieni uz krūtīm (vīriešiem 40 kg, sievietēm 30 kg (front squat)). Noslēdzošais vingrinājums pēc sešiem apļiem dalībniekiem bija svaru bumbas vēršana 50 reizes (vīriešiem 24 kg, sievietēm 16 kg (kettlebell swings)).

Kapteine Kristīne Odrīņa-Urbova — vienīgā sieviete bruņotajos spēkos, kura pieņēma izaicinājumu piedalīties sacensībās.

Kapteine Kristīne Odrīņa-Urbova, Militārās policijas Valsts prezidenta apsardzes personiskās apsardzes virsniece ar *CrossFit* nodarbojas pusotru gadu un atzīst, ka treniņos iegūtais rādījums arī dienestā palīdz izturēt lielāku fizisko un psiholoģisko slodzi: «Meklēju savām vēlmēm un būtībai tuvāku sporta veidu, kurā es varētu sevi maksimāli realizēt. *CrossFit* man ir kļuvis par vienu no galvenajiem brīvā laika pavadīšanas veidiem, kuram cenšos veltīt maksimāli daudz laika, cik tas ir iespējams, esot dienestā, un, protams, cik atļauj ģimene. Man svarīga ir šī vide, kurā spēju sevi vispusīgi pilnveidot, vide, kurā vari būt pats, vari daudz ko nespēt, bet tevi motivē un atbalsta, lai tu sasniegtu savu izvirzīto rezultātu. *CrossFit* ir vairāku sporta veidu salikums — tajā ir gan svarcelšanas elementi, gan vieglatlētikas un vingrošanas elementi, kas šo sporta veidu padara interesantu un dinamisku. Arī treniņu gaisotne ir viens no galvenajiem ie-

Kettlebell swings — noslēdzošais vingrinājums, šis pirms finiša.

Arī ASV kolēģos sacensību norise izraisīja lielu interesi.

mesliem, kas piesaista šim sporta veidam. Katra treniņa nodarbība notiek treneru vadībā, un vienmēr, izpildot kādu no WOD, tu tiek atbalstīts un motivēts no savu biedru puses. Man ir liels prieks, ka NBS un Sporta klubs atbalsta šāda veida sacensības, jo zinu, ka diezgan daudz karavīru nodarbojas ar *CrossFit*, tikai katrs dažādos klubos. Kopš nodarbojos ar *CrossFit*, esmu ieguvusi daudz jaunu draugu, uzlabojusi fizisko sagatavotību un spēju pieņemt jaunus izaicinājumus.»

«Šajās sacensībās visgrūtākais bija pieņemt, jo, pirmo reizi ieraugot uzdevumus, sapratu, ka WOD nebūs no vieglajiem, jo bija iekļauti tieši *CrossFit* raksturīgi elementi. Arī tas, ka bija diezgan daudz elementu atkārtojumu. Nācās piestrādāt pie HSPU tehnikas un domāt par T2B tehniku un izpildījumu, jo iemācīties kādu elementu izpildīt ar ideālu tehniku un ātrumu mēneša laikā ir diezgan pagrūti, ja sāc no pašiem pamatiem,» atzīst kapteine Kristīne Odrīņa-Urbova.

Viņa uzsver, ka *CrossFit* svarīgi ir izpildīt visus elementus tehniski pareizi un katrā vingrinājumā uzturēt augstu tempu. «Ikvienam *CrossFit* dalībniekam noteikti ir savi izaicinājumi. Man lielākais ir divas minūtes bez apstājas lēkt (*unbroken*) dubultos lēcienus ar aukliņu (*double under* — aukliņa palecoties divas reizes apgriežas). Noteikti iesaku pamēģināt, jo šis sporta veids ir jebkuram vecumam un jebkurai fiziskajai sagatavotībai piemērots. Treniņos tiek pievērsta pastiprināta uzmanība katram individuāli, un jebkura treniņa intensitāti var pielāgot, to samazinot vai palielinot atbilstoši ikviena sagatavotības līmenim. Viss atkarīgs no tā, kādus rezultātus sportists vēlas sasniegt — kādam tie būs parastie lēcieni ar aukliņu, kādam citam — tehniski pareizi izpildīta roku iztaisnošana un saliekšana balstā guļus, vēl citam — pievilkšanās pie stieņa 10 reizes. Manuprāt, ir svarīgi trīs četras

reizes nedēļā apmeklēt sporta zāli vai citur nodarboties ar fiziskām aktivitātēm.»

SUV pārstāvis ir pārliecināts, ka *CrossFit* bruņotajos spēkos turpinās attīstīties: «*CrossFit* burvība ir kolektīvā sportošanās, jo katrs treniņš ir kā sacensības, kur dalībnieki cits citu motivē, izaicina, palīdz viens otram sasniegt pēc iespējas labāku rezultātu. Tā ir sacensība ar sevi un saviem treniņu biedriem, kad esi gatavs piespiest sevi strādāt vēl vairāk, lai motivētu sevi piedalīties jaunos izaicinājumos, nemītīgi sevi attīstītu un pilnveidotu.»

Nākamajā žurnāla numurā lasiet plašāku interviju ar *CrossFit* centra «Andrejsala» treneri Ģirtu Skujānu.

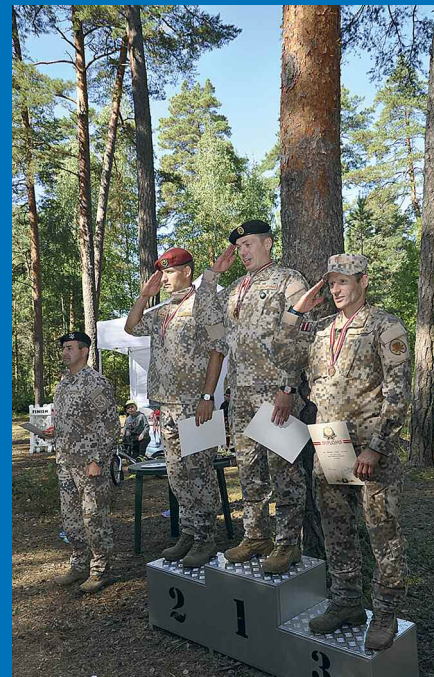
Speciālo uzdevumu vienība vēlas pateikt īpašu paldies ikvienam, kurš piedalījās pirmajās NBS *CrossFit* sacensībās, kā arī NBS Sporta klubam un *Isostar.lv* par atbalstu sacensību organizēšanā.

NBS čempionātā krosā uzvaru izcīna zemessargi

Šā gada **10. septembrī** Kadagā norisinājās NBS čempionāts krosā. Sacensībās piedalījās vairāk nekā 70 karavīri un zemessargi no dažādām vienībām. Sacensību dienā laika apstākļi bija ideāli piemēroti skriešanai, trase — nomarkēta. Tika izveidots skriešanas aplis aptuveni 1500 m garumā. Sievietēm bija jāveic 2 apli, tātad aptuveni 3 km gara distance, vīriešiem V-1 un V-2 vecuma grupām — 3 apli, aptuveni 4,5 km, bet V-3 grupai — 2 apli, aptuveni 3 km.

Absolūti labāko rezultātu sieviešu konkurencē uzrādīja vec. zs. Kristīne Bertuka (ZS St. Bn), kura distanci veica 12:21, aiz sevis atstājot vec. zs. Aļonu Melņiku (2. ZSN; 12:41) un kadeti Gerdu Miglavu (12:52).

S-2 vecuma grupā uzvaru izcīnīja kpt. Rudīte Everte (MVP; 12:58), otrajā vietā kpr. Maruta Anspaka (SZS; 13:39), trešajā — kpt. Liene Rozenberga (MVP; 14:44).

S-3 vecuma grupā nepārspēta palika srž. Inīta Volāne (3. RNC; 14:07), otrajā vietā kpr. Iveta Priedīte (3. RNC; 14:33), trešajā — bcm. Margīta Roste (JSF; 17:06).

Profesionālā dienesta (PD) karavīru konkurencē uzvara kadetei Gerdai Miglavai, otrā vietā kpt. Rudītei Evertei (MVP), bet trešā — lt. Elinai Kārklīnai (SZS).

Vīriešu konkurencē absolūtajā vērtējumā nepārspēts palika vec. zs. Andris Jubelis (2. ZSN; 15:15), otrajā vietā zs. Jānis Razgalis (2. ZSN; 15:24), trešajā — zs. Āris Brantevics (ZS St. Bn; 15:4).

V-2 grupā uzvaru izcīnīja kpt. Ģirts Volframs (AŠ; 16:43), otrajā vietā kpt. Oskars Blaus (MP; 16:52), trešajā vietā kpr. Sandris Šika (3. RNC; 17:07).

V-3 grupā uzvaru izcīnīja vec. zs. Ēriks Melkurs (22. KB; 12:38), otrajā — maj.

Aldis Grudinskis (3. RNC; 12:39), trešajā — plt. Roberts Drāke (17. PABN; 12:52).

PD konkurencē uzvara srž. Guntim Māliņam (SzS; 15:56), otrā vietā lt. Artjomam Rekuņenko (GS AB; 16:20), trešā vietā kpt. Ģirtam Volframam (AŠ; 16:43).

Komandu vērtējumā 14 komandu konkurencē nepārspēta palika 2. ZSN komanda (vec. zs. Aļona Melņika, vec. zs. Andris Jubelis, zs. Jānis Razgalis un zs. Mārtiņš Sārs). Otrajā vietā SZS komanda (lt. Eļina Kārklīna, srž. Guntis Māliņš, dkar. Salvis Žigurs un srž. Sergejs Kolosovs), bet trešā vietā ZS St. Bn komandai (vec. zs. Kristīne Bertuka, zs. Āris Brantevics, zs. Mikus Žagata un zs. Arnis Hansons).

Sagatavojusi NBS Sporta kluba FSSN vec. apmācības instruktore kaprāle Ilze Volframa.
Foto — Rainelda Zamure.

Mūsu karavīri labi startē čempionātā militārajā piecīnā

No **9. līdz 11. septembrim** Vācijā, Mīnhenē norisinājās CISM reģionālais čempionāts militārajā piecīnā. Sacensībās piedalījās 36 dalībnieki no 8 valstīm, to skaitā arī divi karavīri no Latvijas. Dižkareivis Dainis Stepe (NBS Sporta klubs) ar rezultātu 5292 punkti izcīnīja 9. vietu, savukārt kapteinis Māris Ābele (Militārā policija) ar 5199 punktiem ierindojās 12. vietā. Latvijas karavīru nākamā dalība sacensībās paredzēta 6. pasaules karavīru sporta spēlēs, kas no 28. septembra līdz 13. oktobrim notiks Dienvidkorejā.

Latvijas pludmales volejbolistiem panākumi Vācijā

No 7. līdz 11. septembrim Vācijas pilsetā Varendorfā notika 19. CISM reģionālais čempionāts pludmales volejbolā. Sacensībās piedalījās 28 pludmales volejbola pāri. Sieviešu konkurencē uzvaru izcīnīja Latvijas pārstāves: zemessardze Ilze Liepiņlauska un zemessardze Sanda Ragozina (17. PABN). Viņas fināla cīņā pārliecinoši ar rezultātu 2:0 (21:6 un 21:15) pieveica vācietes Elki Kadseivitsu un Dianu Lencu. Vīriešu konkurencē 4. vietu izcīnīja majors Vents Graudiņš (NBS Sporta klubs) un kaprālis Klāvs Zaļkalns (Štāba bataljons), kuri sīvā cīņā par 3. vietu ar rezultātu 1:2 (21:14, 18:21 un 13:15) tomēr piekāpās Kataras pārstāvjiem Tameram Abdelrasoulam un Abdelazīvam Khalloufam. Dalītu 5./8.vietu sacensībās izcīnīja dižkareivis Mārtiņš Eglītis (NBS Sporta klubs) un kaprālis Jānis Graudiņš (Militārā policija).

Sagatavojusi NBS Sporta kluba FSSN vec. apmācības instruktore **kaprāle Ilze Volframa**.

Kā latviešu strēlnieki tika pie savu bataljonu nosaukumiem

Šogad atzīmējam pirmo latviešu nacionālo karaspēka vienību — latviešu strēlnieku bataljonu dibināšanu. Par šo nozīmīgo vēsturisko notikumu ir daudz rakstīts un vēl daudz tiks pateikts nākamībā. Visiem astoņiem Krievijas Impērijas armijas sastāvā esošajiem bataljonu karavīri nēša pie armijas apstiprinātā apģērba sevišķu krāsu nozīmī, kā arī bija atzīmēti bataljonu organizācijas komitejas priekšsēdētāja vietnieks, zvērināts advokāts Gustavs Ķempelis. Viņa atmiņas par strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas darbību, par sarunām ar Krievijas Impērijas armijas vadību publicētas vēsturisko dokumentu un atmiņu krājumā «Latviešu strēlnieki», Nr. 6., 1936. gada maijs. Šajās atmiņās lasāms:

«Pie 3. paragrāfa apspriešanas pulkvedis ievaicājis, kamdēļ bataljoniem devuši sevišķus nosaukumus. Norādīju, ka bataljonu nosaukumus [devuši] mūsu novadu un pilsētu vārdi, tikai mēs tos esam apzīmējuši latviešu valodā, kas arī krieviski skan labāki, jo latviešu un krievu valodas ir stipri radnieciskas. Piemēram, «Līflāndija» un «Kurlāndija»¹ vietā mēs sakām Vidzeme un Kurzeme. Tālab mēs arī 3. un 4. bataljonu nosaucām par «Kurzemsķij» un «Vidzemsķij» [resp. «Kurzemes» un «Vidzemes»] bataljonu, kas skan labāki un neatgādina neciešamo vācu «Land». Vāciski Rīgā runāt aizliegts, tālab būtu patriotiskāki un arī latviešu ausij simpātiskāki, ja ievēdīsim «Līflāndsķij» un «Kurlāndsķij» vietā «Vidzemsķij» un «Kurzemsķij», kurus ļoti labi spēj izrunāt arī krievu mēle. Pulkvedis² manam paskaidrojumam piekrita, tikai apstājās pie Tukuma vārda. Vai tā neesot tā pilsēta, kur krievu dragūni 1905. gadā dabūjuši ciest no latviešu revolucionāriem, un vai ar to vārdu netiekot godināta revolucionāru piemiņa? Atbildēju, ka nē... 1905. gada nemiera vilnis bija nelaimīgā Krievu — japāņu kara sekas, un tas sagrāba ne vien Baltiju, bet arī visu Krieviju. Vai tālab vien, ka Maskavā tai pašā gadā valdības karaspēkam iznāca apšaudīšanās ar saujāņu revolucionāru, atmetams Maskavas nosaukums par dažādu institūtu dēvēšanas utt.? Arī tie latviešu nemiernieki, kuri Tukumā sadūrās ar dragūniem, nekādi nevar iespaidot Tukuma pilsētas veco, labo slavu. Tukuma apriņķa bēgļi tagad atrodas Rīgā, un tie pirmie iestāšies Tukuma bataljonā, lai savu pilsētu atbrīvotu no vācu jūga. Arī pulkvedis tam piekrita.

Tālab mēs arī 3. un 4. bataljonu nosaucām par «Kurzemsķij» un «Vidzemsķij» [resp. «Kurzemes» un «Vidzemes»] bataljonu, kas skan labāki un neatgādina neciešamo vācu «Land». Vāciski Rīgā runāt aizliegts, tālab būtu patriotiskāki un arī latviešu ausij simpātiskāki, ja ievēdīsim «Līflāndsķij» un «Kurlāndsķij» vietā «Vidzemsķij» un «Kurzemsķij», kurus ļoti labi spēj izrunāt arī krievu mēle.

Pulkvedis² manam paskaidrojumam piekrita, tikai apstājās pie Tukuma vārda. Vai tā neesot tā pilsēta, kur krievu dragūni 1905. gadā dabūjuši ciest no latviešu revolucionāriem, un vai ar to vārdu netiekot godināta revolucionāru piemiņa? Atbildēju, ka nē... 1905. gada nemiera vilnis bija nelaimīgā Krievu — japāņu kara sekas, un tas sagrāba ne vien Baltiju, bet arī visu Krieviju. Vai tālab vien, ka Maskavā tai pašā gadā valdības karaspēkam iznāca apšaudīšanās ar saujāņu revolucionāru, atmetams Maskavas nosaukums par dažādu institūtu dēvēšanas utt.? Arī tie latviešu nemiernieki, kuri Tukumā sadūrās ar dragūniem, nekādi nevar iespaidot Tukuma pilsētas veco, labo slavu. Tukuma apriņķa bēgļi tagad atrodas Rīgā, un tie pirmie iestāšies Tukuma bataljonā, lai savu pilsētu atbrīvotu no vācu jūga. Arī pulkvedis tam piekrita.

Te jāpaskaidro, ka, dodot vārdus bataljoniem, komiteja vairājas vācu nosaukumus, bet turējās pie ieskata, ka jāmeklē tādi pilsētu vārdi, kuru izruna latviešu un krievu valodā ir līdzīga. Tālab mēs nevarējām ņemt vārdu «Češis», jo krievi to dēvē par «Venden», atsacījāmies arī no vārda «Liepāja», jo krievi to sauc par «Libava», utt., bet ņēmām Valmieras, Rīgas un Bauskas nosaukumus, kurus krieviski arī tāpat izrunāja.

Izpēdumu mēs pielaidām Kurzemes un Vidzemes guberņu nosaukumos, jo te mēs gribējām izvest reformu, nosaukumu grozīšanu krievu valodā. Izpēdums bija arī ar 1. bataljona nosaukumu, kuru nosaucām par «Ust-Dvinsk», kaut gan latviski skanēja Daugavgrīvas bataljons.

Ja mēs 1. strēlnieku bataljonam devām nosaukumu «Ustj-Dvinsk», tad tas tālab, ka uzskatījām šo bataljonu par pirmo latviešu Daugavgrīvas bataljonu turpinājumu [domāti divi pārsvarā no latviešiem sastāvošie Daugavgrīvas zemessargu bataljoni]. Ar saviem nosaukumiem bataljonu karavīri bija apmierināti un pat sajūsmīnāti. Pēdējo starpā bija Zemgales bataljons, kura piederīgie labprāt atsauca uz vecajiem zemgaļu varonīdarbiem un savu komandieri pulkvedi Vācieti savā starpā dēvēja par Nameju.

Mazāk jau ar savu nosaukumu bija apmierināts Bauskas bataljons. Lai gan šī vecā Zemgales pilsēta atradās visauglīgākajā Kurzemes apgabalā³ un viņas pils ordeņa laikā karojusi ar daudziem ienaidniekiem, un ar savu vārdu tā ieņem pazīstamu un izcilus vietu Kurzemes karu vēsturē, tomēr pārējiem strēlniekiem šis vārds likās mazāk vērtīgāks kā citi; tāpēc ka šajā pilsētā dzīvojoši «židi». Tie sāka dēvēt Bauskas bataljonu par Bauskas «židiem». Tā kā Tukumā nebija mazāk židu kā Bauskā, tad var redzēt, cik reizēm šāda palamu došana ir nepamatota. Tomēr varonīgie Bauskas bataljona strēlnieki ar šādu izredzētās tautas nevietā minēšanu bija visai neapmierināti, caur ko radās asas ķildas un sadursmes. Komitejai, turpretim, Bauskas vārds bija sevišķi miļš, jo mēs (Goldmanis, Gliziņš un es) bijām savu jaunības laiku pavadījuši Bauskas apriņķī.

Tai brīdī, kad mēs izraudzījām mūsu karaspēka vienībām bataljonu nosaukumus, mēs nezinājām, ka ar šādu nosaukumu apzīmētais latviešu karaspēka daļas Vidzemē zviedru laikos, tālab ne vien lūgumrakstā družinu dibināšanai, bet pat uzsaukumā lietots vārds «družina» vai «pulk».

Sagatavojis **Juris Ciganovs, Dr. hist.,**
LKM direktora vietnieks.

¹ Лифляндия, Курляндия — Krievijas Impērijā lietotie Kurzemes un Vidzemes nosaukumi atvasināti no šo novadu nosaukumiem vācu valodā «Livland» un «Kurland».

² Šeit domāts Ziemeļu frontes štābam piekomandētais ģenerālštāba pulkvedis Kosjakovs. Viņa uzdevums ietilpa kopā ar Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteju risināt ar šo vienību dibināšanu saistītos organizatoriskos jautājumus.

³ Zemgale administratīvi ietilpa Kurzemes guberņā.

Latviešu mākslinieki **strēlniekos**

Edīte Sondoviča

Šajā vasarā ar latviešu strēlnieku komandiera Pētera Avena mazdēla Pjotra (Pētera) Avena atbalstu interesentiem bija iespēja iepazīties ar mākslinieka Aleksandra Drēviņa un viņa sievas Jeļenas Udaļcovas mūža devumu mākslā. Man šī izstāde uzjundīja atmiņas par kultūras stūrīti Strēlnieku muzejā 20. gs. 70.—80. gados, kur līdzās citām fotogrāfijām bija arī fotouzņēmums ar strēlniekiem māksliniekiem Kremli, par viņu pirmo gleznu izstādi 1918. gada 1. septembrī vēsturiskajā vietā. Piecpadsmit gleznotāji un simts gleznu. Zināju arī par šo notikumu no satikto strēlnieku atmiņām.

Triju mākslinieku ģimēne (V. Tone, K. Ubāns, A. Drēviņš). 1915. gads.

Ar Mākslas muzeja atbalstu, izmantojot krājumā esošos darbus, 70. gadu otrajā pusē tapa «Kremļa mākslinieku» gleznu izstāde Strēlnieku muzejā. V. Andersona, G. Kluča, K. Veidemaņa un citu autoru darbus redzējām pirmo reizi. Gleznotāja un strēlnieka Kārļa Baltgaila gleznu izstādi, ko biju iecerējusi, aizliedza Revolūcijas muzeja vadība. Par Jāzepu Grosvaldu un Niklāvu Strunki (citur Struņķi) padomju laikā vispār noklusēja. Par N. Strunki 80. gadu nogalē man izstāstīja viņa dēls Laris Strunke no Zviedrijas. Mūsu saruna notika pie minētās strēlnieku mākslinieku fotogrāfijas. Viņš arī minēja Jāzepa Grosvalda vārdu, jo tēvs bija dienējis ar viņu kopā. Atmosfērā laikā izlasīju B. Vipera grāmatu «Jāzeps Grosvalds» (Rīga, 1938. gads). 2006. gadā iznāca Eduarda Kļaviņa apjomīgais pētījums «Džozefs Grosvalds dzīve un māksla» (apgāds «Neputns»). Var droši sacīt, ka pusgadsimtu apzināti noklusētā Jāzepa Grosvalda īsā mūža devums nu ir izzināms, iepazīstams un novērtējams.

Šovasar, kad atdodam godu arī latviešu strēlniekiem, mani A. Drēviņa un J. Udaļcovas gleznu izstādē īpaši uzrunāja J. Grosvalda tieši pirms 100 gadiem radītais draugu, mākslinieku, portrets: Voldemārs Tone ar vijoli, zēniskais Konrāds Ubāns un nopietnais Aleksandrs Drēviņš. Ritēja Pirmā pasaules kara otrais gads. Rīgā, Tērbatas ielā bija sācijas latviešu strēlnieku gājieni pretim mūžibai. Pavisam drīz arī viņi bija kopā ar strēlniekiem, un katram veidojās savs liktenis — gan gleznas autoram J. Grosvaldam, gan V. Tonem, K. Ubānam un A. Drēviņam.

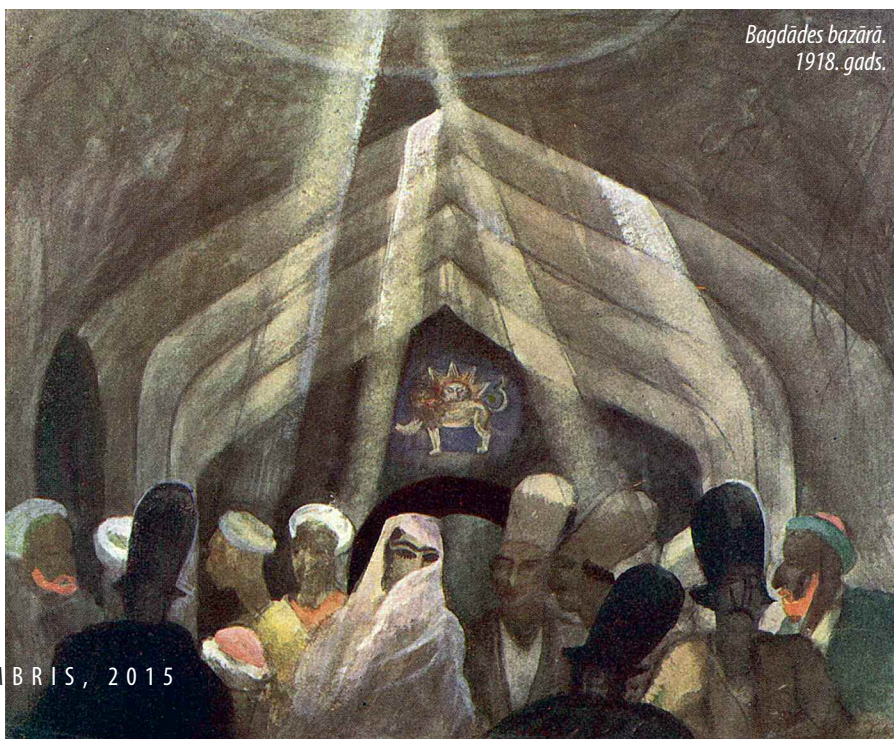
Grosvaldu ģimene nāk no gleznainās Vidzemes. 1891. gada 25. aprīlī dzimušais Jāzeps agri apguva vairākas svešvalodas. Viņš daudz lasīja, klausījās klasisko mūziku, ar aizrautību zīmēja. 1905. gadā dažādi Jāzepa zīmējumi tika ievietoti Minhenē iznākošajā žurnālā «Jugend» (Jaunība). Pēc ģimnāzijas beigšanas 1909. gadā viņš devās uz Minheni, nešaubīdamies, ka būs mākslinieks. Pēc gada viņš devās uz Parīzi, kur aizvadīja trīs bagātus gadus. Šajā laikā Jāzeps Grosvalds apmeklēja Spāniju un Itāliju. Dziļi iedziļinājās jaunā latviešu mākslinieku atstātajā Venēcijas glezniecībā. 1914. gada vasaras nogalē Jāzeps atgriezās Rīgā. V. Purviša vadītajā pilsētas mākslas skolā Jāzeps Grosvalds satika topošos latviešu mākslas jaunos talantus Drēviņu, Kazaku, Sutu, Toni, Ubānu, tēlnieku Johansonu. Te arī izveidojās viņa domu biedru grupa, kuriem bija lemts likt pamatus pilnīgi citādai latviešu mākslai, nekā tā bija līdz Pirmajam pasaules karam. Jāzeps Grosvalds, būdams talantīgs un

zinošs ne tikai mākslas jautājumos, kļuva par autoritāti jauno censonu vidū.

Karš un tautas pārdzīvojumi dziļi skāra jūtīgo mākslinieka dvēseli. Vērojot, kā kara ceļos aizplūst daļa latviešu tautas, Jāzeps Grosvalds radīja ciklu «Bēgļi». Ļoti emocionāla ir glezna «Vecais bēglis». Kā atzinis pats mākslinieks, viņš gribējis «iemiesot bēgļu sūro likteni, no sagrautām mājām izdzītās tautas traģiskās gaitas, klusā, bet nesalaužamā zemnieka, kas labāk izvēlas trimdu un nāvi nekā verdzību, stoisko cēlumu». Mani šī glezna, ko skatījies 21. gadsimta lieliskajā izstādē «1914» (2014. gads, «Arsenāls»), viesa ticību, ka sirmgalvis nosargās savu mazdēlu un viņi atgriezīsies mājās, lai atjaunotu savu sētu, savu valsti uzceltu.

Nākamais Jāzepa Grosvalda radītais cikls bija «Strēlnieki». Mākslinieks 1916. gada vasarā uzsāka dienestu 6. Tukuma latviešu strēlnieku bataljonā. Savā dienasgrāmatā viņš rakstīja: «Kāds prieks just, ka dara to, kas latviešiem jādara. Un, ja nāve, tad, mazākais, viņa ir kam noderējusi. Dzīve, zināms, vēl interesē kā darba lauks, kurā vēl būtu jāstrādā — citādi gan esmu ar galveno cauri un ne sevišķi kārs uz pārējo.» Dienēja viņš jātnieku izlūku komandā, un par saviem padotajiem jaunais virsnieks rakstīja: «[...] laba komanda. Visi gari, plečīgi zēni, smalki piešūti gari kavalērijas mēteļi un ideāla stāja.»

B. Vipera savā apcerējumā atzīmējis: «Mākslinieks tēlo latviešu strēlniekus ierakumos un zemnīcās, tēlo izlūkus starp drupām zemnieku sētā, granātu noskaldītos koku stumbrus, dzeloņdrāšu aizžogojumus,

Bagdādes bazārā. 1918. gads.

raķešu ugunis; strēlnieku tipi, ievainoto ēnas, gāzu maskas, baltie krusti uz kritušo varoņu kapiem mijas ar varavīksnes mirzumu vai Jāņu nakti pozīcijās. Grūti iedomāties kaut ko vēl vairāk izteismīgu par šiem vienkāršiem, bet dziļi izjustiem metiem, par šo latviešu strēlnieku dzīves «op-tisko dienas grāmatu».

Jāzeps Grosvalds.

J. Grosvalds ar savu izlūku komandu piedalījās 1916. gada traģiskajās jūlija kaujās pie Ķekavas, kurās tukumnieki zaudēja 70% no bataljona sastāva. Aleksandrs Čaks «Mūžības skartajos» pieminējis varonīgo virsnieku: «Šonakt mūsu jātnieki no «Pogām»/Ejas spridzināt ies vācu žogos,/Viņus vadīs podporučiks Grosvalds.» Spilgtu Jāzepa Grosvalda tēlu savās atmiņās uzbūra viņa dienesta un domu biedrs gleznotājs Niklāvs Strunke. «Vēl skaidri atceros slaido, korekti eleganto Džo (draugu vidū tā dēvēja J. Grosvaldu), vingru zirga mugurā, ar kūpošu cigāru smaidošajās lūpās. Tā bija neizsīkstoša aktivitāte, kas dvesa no viņa. Pat dienesta pienākumus pildot, viņš momentā fiksēja redzēto apkārtņē, jo viss te bija jauns. Vēlāk vaļas brīžos zemnīcā pie galda — par tādu noderēja zemnieku mājās pamestās durvis — viņš savus uzmetumus apbrīnojamā ātrumā pārveidoja mirdzošos lažējuma guašos. Ja radīšanas darbā nebija kas skaidrs, tad saucām savus izlūkus, un tie ar labpatiku mums pozēja. Ja vajadzēja attēlot, kā bumba sprāgst, tad no darba galda likāmies ārā, lai tuvumā to novērotu dabā. Tad atkal steidzāmies uz savu zemnīcu, lai izteiktu gleznieciski spilgtāk šo momentu, kas mūs abus bija aizrāvis» (E. Kļaviņš. Džo. Jāzepa Grosvalda dzīve un māksla).

Savukārt J. Grosvalds kādā vēstulē Konrādam Ubānam noformulējis latviešu mākslinieku pamatzdevumu: «[...] mums visiem

pirmā plānā stāv viena doma — celt augšā latviešu mākslas gaismas pili un radīt to, ko tikai **mēs** varam radīt. Vai mēs gleznosim Penzu vai Parīzi, Sezāna ābolus vai villainītes, tas viens algs — tikai izteikt mēģināsim **savu** skaistumu.»

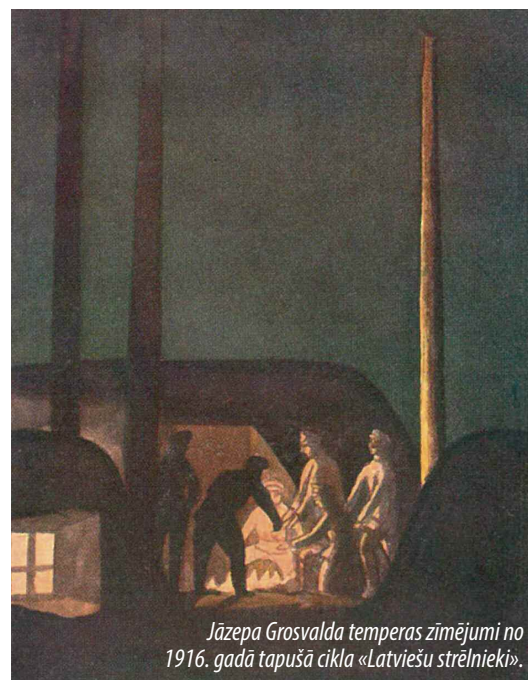
Savā īsajā mūžā Jāzeps Grosvalds spēja piedalīties divās latviešu mākslinieku izstādēs: 1915. gadā Pēterpilī un 1916. gadā Maskavā, kur latvieši piedalījās ar 300 darbiem no visām tēlotājmākslas un daiļamatniecības nozarēm. Tas, kā atzīmēja B. Vipers, bija «pirmais mēģinājums kolektīvi reprezentēt latviešu mākslu ārpus dzimtenes». Maskavas kompetentākie kritiķi «nešaubīdāties izvirzīja Grosvaldu kā vienu no ievērojamākajiem modernās mākslas pārstāvjiem, atzīmējot viņa vērienu, dziļo patiesīgumu un cildenumu, viņa mākslas tīri nacionālos pamatus» (B. Vipers).

Jaunus iespaidus J. Grosvalds ieguva 1918. gadā, nonākot austrumos angļu armijas sastāvā. Izcilās svešvalodu zināšanas, iedzimtā inteliģence un augstā pienākuma izjūta pret jebkuru uzticēto darbu ļāva jaunajam latvietim teicami pildīt dienestu, apgūt persiešu valodu un radīt «Austrumu cikla» izcilos akvareļus, kā arī skaistā franču valodā uzrakstīt «Persijas ainas». Sava mūža pēdējā gadā, neņemot vērā veselības problēmas, ar sev piemēroto dedzību J. Grosvalds kalpoja Latvijas valstij, strādājot diplomātiskajā dienestā, un ieradās Parīzē, lai pildītu sūtniecības sekretāra darbu.

1920. gada janvārī Jāzeps Grosvalds saslima ar spāņu gripu, kas toreiz plosījās, un 1. februārī viņa sirds stāja pukstēt. Boriss Vipers savā apcerē rakstīja: «Cilvēks — Grosvalds nav atdalāms no mākslinieka Grosvalda. [...] Grosvalda dzīve ir notikumu,

sajūsma, noskaņojumu un darbības vietas strauja maiņa, nepārtraukts gribas spriegums, pastāvīga traukšanās aizvien tālāk, uz priekšu, it kā jaunais Jāzeps būtu paredzējis, ka viņam lemts īss mūžs, kādēļ arī centies ņemt no dzīves cik iespējams vairāk ierosinājumu. [...] Grosvalds bija sava laikmeta cilvēks; romantiķis un sapņotājs viņa apvienojās ar enerģisku sabiedrisku darbinieku un organizētāju. Tādēļ arī viņa māslā tik savdabīgi savijas intimi liriskais ar episki monumentālo, aktuālais ar vispārcilvēcisko.»

Ilustrācijas no B. Viperas apcerējuma «Jāzeps Grosvalds», Rīga, 1938, «Valters un Rapa», un izdevuma «Pulcējaties zem latviešu karogiem!», Rīga, 2013, «Zelta grauds».

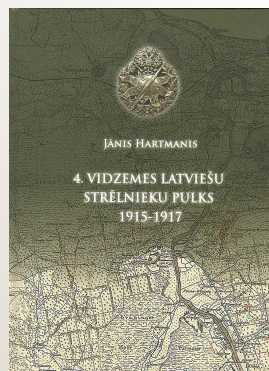
Jāzepa Grosvalda temperas zīmējumi no 1916. gadā tapušā cikla «Latviešu strēlnieki».

Strēlnieku laikus atceroties

Apgāds «Mantojums» laidis klajā atvaļinātā pulkveža Jāņa Hartmaņa grāmatu «4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulks, 1915—1917». Šī ir jau trešā Jāņa Hartmaņa grāmata, kura veltīta veco latviešu strēlnieku tēmai, kas šogad ir īpaši aktuāla, jo apritējuši 100 gadi, kopš tika dibināti pirmie latviešu strēlnieku bataljoni. Izdotajā grāmatā apskatīta viena pulka darbības vēsture. Pavisam ir bijuši astoņi pulki, un autors cer, ka šī nebūs vienīgā grāmata, kas veltīta kādam strēlnieku pulkam. Grāmatā ir daudz interesantu un mazāk zināmu fakti, kas agrākos izdevumos ir kļūdaini traktēti. Izdevuma izdošanu finansējis 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka komandiera Anša Zeltiņa dēls Namejs Zeltiņš. Viņš bez maksas to dāvinājis arī skolām, jaunsargiem un citiem interesentiem.

J. Hartmanis nav pirmais, kurš pievērsies strēlnieku tēmai. Pagājušā gadsimta divdesmitajos un trīsdesmitajos gados to jau darījuši arī žurnālisti Jānis Porietis un Artūrs Tupiņš.

Sagatavojis Gunārs Kušķis.

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTI

Valdis Zatlers

Amatā: 2007. gada 8. jūlijs —
2011. gada 7. jūlijs

Valdis Zatlers ir dzimis 1955. gada 22. martā Rīgā. Pēc Rīgas 50. vidusskolas beigšanas studēja medicīnu Rīgas Medicīnas institūtā, kuru pabeidza 1979. gadā. No 1979. gada līdz 1985. gadam V. Zatlers strādāja par traumatologu ortopēdu Rīgas 2. slimnīcā, bet 1985. gadā kļuva par šīs slimnīcas vadītāju, šajā amatā bija līdz 1994. gadam. 1986. gadā V. Zatlers kā padomju bruņoto spēku medicīniskā dienesta virsnieks dažus mēnešus piedalījās Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidācijas darbos Ukrainā. Trešās atmodas gados bija viens no Latvijas ārstu biedrības atjaunošanas grupas aktīvistiem (1988—1989), šajā laikā darbojās arī Latvijas Tautas frontē, bet 1990. gadā nodibināja Latvijas artroskopijas asociāciju un vairākus gadus bija tās prezidents. 1990. gadā sešus mēnešus papildināja zināšanas Jēlas un Sirakjūsas universitātē ASV. No 1994. gada līdz kļušanai par valsts galvu V. Zatlers vadīja Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcu, vienlaikus vairākus gadus vadot arī Latvijas Traumatologu ortopēdu asociāciju (2003—2008).

2007. gadā, beidzoties tobrīd amatā esošās Valsts prezidentes V. Viķes-Freibergas amata termiņam, Saeimas valdošā koalīcija (Tautas partija, ZZS, LPP/LC, TB/LNNK), nespējama izvirzīt vienotu kandidātu no sava vidus, vienojās augstajam amatam virzīt V. Zatleru. Partiju pārstāvju tikšanās notika diezgan neparastā vietā — Rīgas zooloģiskajā dārzā. Velāk, kad, pateicoties plašsaziņas līdzekļiem, par šo faktu kļuva vairāk zināms, sabiedrībā iegājās teiciens «zoodārza prezidents». 31. maijā notika prezidenta vēlēšanas, un šajā amatā ievēlēja V. Zatleru. Otrs kandidāts bija jurists Aivars Endziņš.

Prezidentūras sākumā V. Zatlers nerādīja pārliecinošu iespaidu, taču, pamazām gūdam politisko pieredzi, viņš apliecināja sevi kā nopietns valstsvīrs, kam ir savs viedoklis būtiskos jautājumos. 2011. gadā, dažas dienas pirms Valsts prezidenta vēlēšanām, V. Zatlers ierosināja tautas nobalsošanu par Saeimas atlaišanu. Šis referendums jeb tautas nobalsošana notika 23. jūlijā, un tas bija pirmais šāds gadījums Latvijas vēsturē. Tieši ar šo referendumu V. Zatlera prezidentūra arī visvairāk paliks vēsturiskajā atmiņā.

Uz otro termiņu V. Zatlers netika pārvēlēts, toties viņu ievēlēja 11. Saeimā no

paša dibinātās Reformu partijas saraksta. Šī partija noturējās tikai vienu parlamenta sasaukumu, aizejot no Latvijas politiskās skatuves jau 11. Saeimas laikā.

Andris Bērziņš

Amatā: 2011. gada 8. jūlijs —
2015. gada 7. jūlijs

Dzimis 1944. gada 10. decembrī Nītaurē. Vidējo izglītību ieguvis Siguldas 1. vidusskolā. 1971. gadā absolvēja Rīgas Politehnisko institūtu radioinženiera specialitātē. Latvijas Valsts universitātes Ekonomikas fakultāti rūpniecības plānošanas specialitātē absolvējis 1988. gadā. No 1970. gada strādāja dažādos amatos ražošanas apvienībā «Elektrons», no inženiera karjerā izaugdams līdz direktoram. Šajā uzņēmumā A. Bērziņš strādāja līdz 1988. gadam, kad tika iecelts par Latvijas PSR sadzīves pakalpojumu ministra vietnieku. 1989. gadā tika ievēlēts Valmieras rajona Tautas deputātu padomē. No 1989. gada līdz 1993. gadam pildīja Valmieras rajona izpilddomitejas priekšsēdētāja pienākumus. 1990. gadā aizsākās A. Bērziņa politiskās karjeras veidošanās, proti, viņu ievēlēja LPSR Augstākajā padomē, kur viņš darbojās Tautas frontes frakcijā. A. Bērziņš bija viens no tiem deputātiem, kuri 1990. gada 4. maijā nobalsoja par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas deklarāciju.

Pēc deputāta pilnvaru beigām 1993. gadā A. Bērziņu iecēla par Latvijas Bankas

nodaļu privatizācijas fonda priekšsēdētāju. Tajā pašā gadā viņu ievēlēja par akciju sabiedrības «Latvijas Unibanka» prezidentu. Šo amatu viņš pilda līdz 2004. gada janvārim. No 2006. gada līdz 2009. gadam — «Latvenergo» padomes priekšsēdētājs, vienlaikus līdz 2010. gadam pildījis Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras prezidenta — padomes priekšsēdētāja pienākumus.

2005. gadā nesekmīgi kandidēja Rīgas domes vēlēšanās no Zaļo un zemnieku savienības (ZZS) saraksta. 2010. gadā A. Bērziņu no ZZS listes ievēlēja Latvijas Republikas 10. Saeimā. 2011. gadā, kad tuvojās valsts pirmās amatpersonas vēlēšanas, A. Bērziņš pieteica sevi kā potenciālo kandidātu prezidenta amatam, bet 23. maijā pieci ZZS Saeimas frakcijas deputāti viņu oficiāli izvirzīja šim postenim. Prezidenta vēlēšanu otrajā kārtā 2. jūnijā A. Bērziņš apsteidza otru amata kandidātu — toreiz prezidenta amatā esošo V. Zatleru, savācot 53 balsis pret 44 balsīm, un tika ievēlēts. A. Bērziņu augstajā amatā ievēlēja 66 gadu vecumā, un viņš kļuva par vecāko prezidentu Latvijas vēsturē. Tuvojoties sava pirmā pilnvaru termiņa beigām, 2015. gada 10. aprīlī A. Bērziņš paziņoja, ka atkārtoti nekandidēs uz Latvijas Valsts prezidenta amatu. 7. jūlijā beidzās viņa prezidentūras laiks, un amatā stājās jaunievēlētais mūsu valsts galva Raimonds Vējonis.

Sagatavojis **Juris Ciganovs, Dr. hist.,**
LKM direktora vietnieks.

Foto — Gatis Dieziņš.

Krievijas armijas virspavēlniecības ziņojumi par karadarbības gaitu Latvijas teritorijā 1915. gadā

Septembris

Ziemeļrietumu frontē

1. septembrī (19. augustā). Rīgas—Daugavpils frontē būtiskas izmaiņas nenotika. Vāciešu uzbrukumi naktī uz 19. augustu un visā šīs dienas gaitā Jaunjelgavas rajonā atkal tika atsisti. Starp Sventi un Viliju mūsu karaspēks turpināja sekmīgi virzīties uz priekšu, nonākot gandrīz cieši pie Širvintiem. [...]

2. septembrī (20. augustā). Rīgas—Daugavpils frontē mūsu karaspēks Lindes muižas rajonā pēc sīvas kaujas kreisajā Daugavas krastā 20. augusta rītā atkāpās uz labo krastu; tilts nodedzināts. Pozīcijas pie Jaunjelgavas 19. un 20. augusta gaitā tika apšaudītas ar pretinieka smago artilēriju.

3. septembrī (21. augustā). Rīgas rajonā būtiskas izmaiņas nenotika. Pie Lindes muižas mūsu karaspēks 21. augusta naktī pārcēlās atpakaļ uz Daugavas kreiso krastu, atspieda vāciešus no upes un iesaistījās sīvā kaujā. Pie Jaunjelgavas pēc pastiprinājuma saņemušā pretinieka un viņa artilērijas uguns spiediena 21. augustā no rīta mēs atkāpāmies uz labo krastu.

3.—4. septembrī (21.—22. augustā). Pie ieejas Rīgas līci ienaidnieka izlūki — hidroplāni vairākkārt parādījās 21. un 22. augustā virs lībes jūras šauruma, meta bumbas uz mūsu mīnukuģiem; pēdējie ik reizes padzina hidroplānus ar uguni. Kreisajā Daugavas krastā vācieši pievilka papildspēkus, galveno uzmanību pievēršot upes foršēšanai Jaunjelgavas rajonā. Sakarā ar spēku nevienlīdzību mūsu karaspēks, kas pie Lindes muižas bija pārcēlies uz upes kreiso krastu, 21. augustā pēc sīvas kaujas bija spiests atkāpties atpakaļ uz labo krastu. Tajā pašā datumā kaujā pie Jaunjelgavas mūsējo atkāpšanos pāri upei izraisīja Daugavas tiltu ugunsgrēks, kas izcēlās pēc ienaidnieka artilērijas lādiņiem. Rīgas un Jēkabmiesta pusē ienaidnieks aprobežojās ar pretdarbību mūsu uzbrukumam.

5. septembrī (23. augustā). Frontē nekas būtisks nenotika.

6. septembrī (24. augustā). Rīgas rajonā — bez pārmaiņām. Uz dienvidiem no Jaunjelgavas naktī uz 24. augustu sākās enerģiski pretinieka uzbrukumi uz Lauces upes, nakts uzbrukumus mēs atsitām.

7. septembrī (25. augustā). Rīgas—Daugavpils frontē kopējā situācija bez pārmaiņām. Vāciešu mēģinājumus uzbrukt Iecavas un Vecmuižas dzelzceļa stacijas rajonā mēs atsitām. Kauja uz Lauces upes turpinājās; mūsu spēki, lai ieņemtu vairāk nodrošinātu pozīciju, nedaudz atkāpās no Lauces labā krasta.

8. septembrī (26. augustā). Rīgas rajonā un pie Jaunjelgavas bez būtiskām pārmaiņām. Starp Lauces upi un Jēkabmiestu turpinājās kaujas iepriekšējā intensitātē.

9. septembrī (27. augustā). Daugavas kreisajā krastā, dienvidaustrumos no Rīgas, mūsu karaspēks ar kauju virzījās uz priekšu; rajonā starp Mīsas upi un Iecavas un Vecmuižas dzelzceļa staciju, rietumos no Jēkabmiesta — ar iepriekšējo intensitāti.

10. septembrī (28. augustā). Mūsu hidroplāni nometa bumbas uz Ventspilī stāvošajiem vācu kuģiem. Rīgas un Jaunjelgavas rajonā lielas kaujas nenotika. Jēkabmiesta rajonā 28. augusta vakarā mēs atsitām virkni vāciešu uzbrukumu.

11. septembrī (29. augustā). Rīgas un Jaunjelgavas rajonā artilērijas uguns un nelielo vienību sadursmes. Pie Jēkabmiesta mūsu spēki no rīta pārgāja uzbrukumā; izraisījās sīvas kaujas uz Sunākstes upes.

12. septembrī (30. augustā). Rīgas, Jaunjelgavas un Jēkabmiesta rajonā būtiskas pārmaiņas nenotika. Lejasīecavas frontē un ziemeļrietumos no Jelgavas — vienīgi nelielo vienību sadursmes. Artilērijas apšaude ievērojami pastiprinājās Lindes muižas rajonā — 20 verstis uz ziemeļrietumiem no Jaunjelgavas. Turpinājās sīvas kaujas rietumos no Jēkabmiesta, Piksteres un Saukas ezera rajonā.

13. septembrī (31. augustā). Vāciešu spiediens Piksteres un Saukas ezera, kā arī «Rakišku» apdzīvotās vietās rajonā rietumos no Jēkabmiesta—Daugavpils līnijas turpinājās.

Ziemeļu frontē

19. (6.) septembrī. Rīgas frontē notika sadursmes uz Iecavas upes līnijas. Ienaidnieka artilērijas uguns pastiprinājās. Vāciešu būvēto tiltu pāri Lielupei pie Plakanciema, ziemeļrietumos no Jelgavas, mēs uzspīdzinājām. Dzelzceļa līnijas rajonā dienvidrietumos no Ilūkstes nežēlīgā kaujā pie Šēderes muižas mūsu karaspēks atkal atguva savus vecos ierakumus; ierakumos atrasts daudz šautēju, patronu un aprikojuma.

21. (8.) septembrī. Ziemeļrietumos no Jaunjelgavas, mums ieņemot Strīgu ciemu (Birzgales rajonā), bija saņemti gūstekņi un daudz ieroču.

22. (9.) septembrī. Vācu aeroplāns meta bumbas uz Sloku; mūsu karaspēka apšaudīts, tas ātri nolaidās aiz vācu ierakumiem. Kaujā pie Stunģu ciema, uz Iecavas upes līnijas (Iecavas dzelzceļa stacijas rajons) vācieši bēga, pametot daudz rokasgranātu, patronu un katliņu. Nežēlīga kauja iedegās pie Atkalnes (Vecmuižas stacijas rajons). Ciems gāja no rokas rokā.

23. (10.) septembrī. Vācu lidotāji parādījās pie Rīgas līci, taču tos padzina mūsu hidroplāni. Ciems (Vecmuižas stacijas rajonā), kas vairākas reizes bija pārgājis no rokas rokā, 10. septembra rītā atkal palika mūsu rokās. Pretinieka mēģinājums atgūt Strīgu ciemu (Birzgales rajons) neveida sekmes.

Rietumu frontē

17. (4.) septembrī. Kaujas frontē rietumos no Daugavpils turpinājās ar iepriekšējo intensitāti. Ar lieliem zaudējumiem tika atsisti vāciešu uzbrukumi ziemeļos no Ilūkstes. Vāciešu uzbrukums pie Eglaines dzelzceļa stacijas, rietumos no Ilūkstes, tika atsists tāpat ar lieliem zaudējumiem, vācieši bēga. Ar atkārtotu uzbrukumu vāciešiem izdevās ieņemt Šēderes muižu, kur mūsu ierakumi tika pilnībā

izpostīti ar vācu smagās artilērijas uguni. Ar mūsu artilērijas uguni savos ierakumos tika aizdzītas vācu daļas, kas bija uzbrukušas dažiem iecirkņiem starp Oviļu un Samavas ezeru.

Uzbrukuma laikā mūsu pozīcijām ezeru rajonā dienvidrietumos un dienvidos no Daugavpils vācieši bija spiesti uzsākt ierakšanās darbus mūsu nāvējošās uguns dēļ, taču viņi turpināja uzstājīgi uzbrukt. Vācu vienības parādījās dienvidos no Daugavpils, Disenkas upes augštecē. Vidzu apdzīvoto vietu ieņēma vācieši [...].

18. (5.) septembrī. Rietumos no Daugavpils, ezeru apvidū, turpinājās intensīvas kaujas. Niknus pretinieka uzbrukumus ziemeļos no Ilūkstes mēs atsitām, un vācieši ar smagiem viņu zaudējumiem tika atsīti savos ierakumos. Pēc ļoti spēcīgas artilērijas uguns pretinieks uzbruka un ieņēma Susekļu ciemu dzelzceļa līnijas rajonā rietumos no Ilūkstes. Rajonā starp Čičiru un Oviļu ezeru pretinieka artilērija atklāja viesuļuguni pret Imbrodu ciemu; mūsu ierakumi tika izpostīti un tos ieņēmušās vienības atspīstas.

19. (6.) septembrī. Daugavpils šosejas rajonā uz dienvidrietumiem no Daugavpils notika aktīvas kaujas ezeru apkārtnē. No Vidzu miesta, austrumos no dzelzceļa Svenčone—Daugavpils, ienaidnieks tika padzīts.

20. (7.) septembrī. Rajonā ziemeļrietumos no Daugavpils, pie Munču ciema, ar enerģisku uzbrukumu vācieši tika izsīti no saviem ierakumiem. Dienvidrietumos un dienvidos no Daugavpils turpinājās kaujas Zarusu—Drūkšu frontē. Vācu smagā artilērija dažus šīs frontes iecirkņus apšaudīja ar smacējošo gāzu lādiņiem.

21. (8.) septembrī. Rajonā rietumos no Daugavpils turpinājās nežēlīgas kaujas, daudzās vietās līdz pat durkļu uzbrukumiem.

22. (9.) septembrī. Daugavpils rajonā kaujas turpinājās. Durkļu uzbrukumā pie Štenzē muižas, rietumos no Svences ezera, mēs saņēmām gūstā vienu virsnieku, vairāk nekā 100 zemāku dienesta pakāpju karavīru, ieguvām vienu ložmetēju.

23. (10.) septembrī. Daugavpils rajonā kaujas turpinājās. Vācieši daudzās vietās atklāja artilērijas viesuļuguni un sāka neprātīgus uzbrukumus Zarusu rajonā, abās Daugavpils šosejas pusēs, nežēlīgā cīņā turpinājās.

Ziemeļu frontē

24. (11.) septembrī. Rīgas rajonā vietām artilērijas kanonāde ievērojami pastiprinājusies. Vācieši arī šeit sākuši lietot lādiņus ar smacējošām gāzēm.

26. (13.) septembrī. Vāciešu uzbrukums Iecavas rajonā atsīstās ar uguni. Pretinieka artilērija turpināja šaut dažādos Rīgas rajona punktos. Ar mūsu artilērijas uguni vairākkārt tika padzīti pretinieka aeroplāni Slokas rajonā un pārtraukts viņa sapieru darbs.

28. (15.) septembrī. Rajonā ziemeļrietumos no Jaunjelgavas vācieši nesekmīgi uzbruka Līģeru un Čukšu ciemam (ziemeļrietumos no Birzgales); uzbrukumi tika atsīti ar šautēju un artilērijas uguni.

29. (16.) septembrī. Rīgas rajona frontē bija vairāki nelieli vācu mēģinājumi pāriet uzbrukumā. Vācieši, kas mēģināja nostiprināties Vēršupītes austrumu krastā Ķemeru rajonā, tika atsīti aiz upes. Vācieši uzbruka arī kapsētai pie Vecrozes ciema, ziemeļrietumos no Birzgales, taču arī tur tika atsīti.

30. (17.) septembrī. Vāciešu uzbrukums Mīsas muižas rajonā (uz dzelzceļa austrumos no Jelgavas) bija nesekmīgs. Vācu aeroplāni nometa vairākas bumbas uz Daugavgrīvu, Rīgu un Ogres staciju, taču bez kaitējuma militārajām interesēm.

Rietumu frontē

24. (11.) septembrī. Visā Daugavpils pozīciju frontē, starp Daugavu un Drūkšu [Drivjatu] ezeru, noritēja nežēlīga kauja. Ar artilērijas viesuļuguns atbalstu vācieši gāja atkārtotos niknos uzbrukumus. Visi uzbrukumi tika atsīti. Daži ierakumi pārgāja no rokas rokā pa vairākām reizēm. Vakārā vācieši tika atsīti no Drivjatu ciema. Uzbrūkot gar Daugavpils šoseju, Laucesas upes rajonā (pie Zarasiem) pretiniekam izdevās uz brīdi ielauzties mūsu ierakumos, taču pēc tam tas tika izsīsts ar mūsu prettriecienu. Apkopojot spēkus, vācieši atkal strauji metās uzbrukumā biežās ķēdēs, taču, sastapušies ar mūsu artilērijas, ložmetēju un šautēju izturētu viesuļuguni no tuvas distances, nekārtībā metās atpakaļ. Sakārtojoties, vācieši vēl 2 reizes uzbruka tajā pašā virzienā. Artilērijas uguns tika pastiprināta līdz galējai robežai. Šie uzbrukumi atkal tika atsīti. Vietām vācieši neizturēja un bēga. Pretinieka zaudējumi — milzīgi. Ievērojami upuri bija arī mūsu pusē, ko izraisīja nežēlīgā kauja.

25. (12.) septembrī. Daugavpils pozīciju frontē diena pagāja nedaudz mierīgāk. Pēc gūstekņu dotajām liecībām, vācieši pēdējās kaujās, atsitot mums uzbrukumus, cietuši lielus zaudējumus.

26. (13.) septembrī. Daudzās Daugavpils rajona vietās atkal iedegās kaujas ar agrāko intensitāti. Daudzskārtējie vāciešu uzbrukumi Zarusu virzienā tika atsīti.

27. (14.) septembrī. Daugavpils rajonā būtiskas izmaiņas nenotika — nerimstoša artilērijas uguns un agrākā kauju intensitāte.

28. (15.) septembrī. Pie Daugavpils — nepārtraukta kanonāde. Vāciešu uzbrukumi frontē Gateņu ciems [Demenes pagastā]—Svences ezers—Medumu ezers tika atsīti ar uguni. Dažas sīkas sadursmes notika pie Kozjanu ciema.

29. (16.) septembrī. Pie Daugavpils nekas būtisks nenotika. Pretinieka kājnieku uzbrukumu dienvidos no Drūkšu ezera apturēja mūsu kavalērijas uzbrukums jātnieku ierindā.

30. (17.) septembrī. Grendzes rajonā (ziemeļrietumos no Svences ezera) vācieši pēc nežēlīgas bombardēšanas uzbruka un ieņēma vairākus mūsu ierakumus. Vāciešu uzbrukumi Berghofas rajonā pie Medumu ezera un preti zemesšaurumam pie Drūkšu ezera ziemeļu gala tika atsīti.

Latviešu strēlnieki

1916. gada kaujās pie Ķekavas

Klāvs Zariņš,

Latvijas Kara muzeja vēsturnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Jau no 1915. gada rudens mēnešiem latviešu strēlnieki frontē pie Rīgas iesaistījās kaujās ar vācu armiju, izceļoties ar panākumiem izlūkgājienos un apturot ienaidnieka virzību atsevišķos frontes sektoros. 1916. gada pavasarī nāca ar līdz tam lielāko pārbaudījumu latviešu strēlniekiem — Krievijas 12. armijas kaujas operāciju pie Ķekavas, kurā latviešu strēlnieki plecu pie pleca cīnījās kopā ar sībiriešu pulku karavīriem.

Gatavošanās operācijai

1915. gada rudenī fronte Latvijas teritorijā bija nostabilizējusies — abas karojošās puses pilnveidoja nocietinājumus, neizceļoties ar nopietnu kaujas darbību. Vācu ģenerālštābs, kuru vadīja ģenerālis Erihs fon Falkenhains, galveno uzmanību veltīja Rietumu frontei. 1916. gada februārī sākās viena no ievērojamākajām Pirmā pasaules kara epizodēm — vācu uzbrukums slavenajam Verdenas cietoksnim Francijā, kas bija nozīmīgs šķērslis vācu armijai ceļā uz Parīzi. Lai gan ilgstošā vācu gatavošanās ofensīvai Francijā deva Krievijas karaspēkam nelielu atelpu, smagais stāvoklis Rietumu frontē situāciju mainīja arī kontinenta austrumu daļā. Sabiedrotie vērsās pie Krievijas armijas vadības, un viņu lūgumam piesaistīt pēc iespējas lielākus vācu spēkus, lai nepieļautu vācu karaspēka daļu nosūtīšanu uz Franciju, sekoja pozitīva atbilde — krievu armijas virspavēlniecība nolēma sākt uzbrukumu Eiropas Austrumu frontes ziemeļos.

Galvenais Krievijas armijas trieciens bija paredzēts Naroča ezera apkārtnē mūsdienu Baltkrievijas teritorijā, izvēršot ofensīvu Kauņas virzienā. Lai operācija būtu sekmīga un neļautu vācu karaspēkam pievilkt rezerves, galvenā trieciena atbalstam bija paredzēti vairāki otršķirīgi uzbrukumi Latvijas teritorijā, kuri novērstu pretinieka uzmanību. Viens no šiem māņu uzbrukumiem bija paredzēts pie Ķekavas, kurš bija jāveic latviešu strēlnieku bataljoniem kopā

ar sībiriešu strēlnieku pulkiem. Operācijas realizācija sākās 1916. gada martā.

Marta kaujas

Jau kopš 1915. gada rudens pirmo trīs latviešu strēlnieku bataljonu karavīri bija iesaistījušies lokāla rakstura sadursmēs ar ienaidnieku visā frontes sektorā pie Rīgas. Paralēli norisinājās pārējo piecu latviešu strēlnieku bataljonu (4. Vidzemes, 5. Zemgales, 6. Tukuma, 7. Bauskas un 8. Valmieras) formēšana un apmācība, kas gandrīz pilnībā tika pabeigta 1916. gada pirmajos mēnešos. Kaujas pie Ķekavas kļuva par pirmo lielu strēlnieku pārbaudījumu, kurš ietvēra potenciālu frontes pārraušanu un

ielaušanos ienaidnieka aizmugurē. Pārāvums bija paredzēts Ķekavas apkārtnē, tālāk uzbrukumam attīstot Bauskas un Skaistkalnes virzienā.

Uzbrukums sākās 21. martā (pēc vecā stila — 8. martā). Vakarā pirms kaujas savās atmiņās aprakstīja 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks Fricis Riekstiņš:

«Nakti uz 8. martu es kopā ar saviem cietiem biedriem pavadīju kādā lielākā zemnīcā, kur mēs sakūrām uguni. Zemnīcā caurumu dūmiem nebija, nācās gulēt un rīt sīvos dūmus, kas izsauca stipru klepu un dziļu sūrumu rīklē. Es gan labprāt būtu cietis aukstumu nekā šos dūmus, bet ko lai dara, pārējiem biedriem patika labāk siltums un

dūmi nekā aukstums. Daudzi rakstīja piederīgajiem vēstules, jo mēs zinājām, ka kauja sāksies vēl šīnā naktī, lai gan oficiāla paziņojuma vēl nebija. (...) Ap plkst. 11.00 vakarā, kad mēs jau bijām tā mazliet iesnaudušies, atskrēja ziņnesis ar rotas komandiera pavēli: visiem sagatavoties kaujai. Ejot laukā no zemnīcas, man bija tāda sajūta, it kā tagad esmu uzņēmies ļoti grūtu un svētu pienākumu, kas man tagad rūpīgi izpildāms.»

Kauja notika atklātā laukā abpus Bauskas šosejai, pavasara paliem applūdušās pļavās. Ķekavas kaujā pirmo reizi divi latviešu bataljoni — 1. Daugavgrīvas un 2. Rīgas — darbojās kopīgi un veica vienotu uzbrukumu. Pēc ienaidnieka nocietināto pozīciju neilgas artilērijas apšaudes latviešu strēlnieki un 51. Sibīrijas strēlnieku pulka karavīri devās uz priekšu, stājoties pretī vācu ložmetēju un šauteņu ugunij. Straujās un negaidītās ofensīvas rezultātā izdevās ieņemt pirmās vācu ierakumu līnijas. 13. Sibīrijas strēlnieku divīzijas štāba jātnieku

Turpinājums 30. lpp.

1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona strēlnieku apbalvošanas ceremonija par varonību marta kaujās. 1916. gada 1. maijs.

5. Zemgales latviešu strēlnieku bataljona karavīri pozīcijās Ķekavas rajonā 1916. gadā.

Sākums 28. un 29. lpp.

eskadrona virsnieks Kārlis Miglis atmiņās aprakstīja latviešu strēlnieku panākumus, paužot pārsteigumu par notikušo kaujas sākumā:

«Piepeši trakā steigā no Ķekavas puses iedrāzās vairāki jātnieki. Tie latvieši. Patronas, patronas vajag! Patronu pietrūcis! Latviešu bataljoni jau ieņēmuši trīs vācu līnijas, gūstā saņemti friči un viņu ložmetēji. Patronas!»

Trīs stundas pēc uzbrukuma sākuma kaujas darbībā tika iesaistīts arī 51. Sibīrijas strēlnieku pulks, kura kreiso flangu sedza viena 7. Bauskas latviešu strēlnieku bataljona rota, gūstot pirmo kaujas pieredzi. Rota nespēja gūt panākumus un apstājās pie pirmās vācu ierakumu līnijas. Neskatoties uz pirmo divu latviešu strēlnieku bataljonu panākumiem, frontes pārrāvumu nebija iespējams ilgstoši noturēt. Vācieši, pievelkot papildu rezerves, vakara pusē sāka pretuzbrukumu, lai atgūtu zaudētās pozīcijas. 5. Zemgales latviešu strēlnieku bataljona komandiera adjutants Jānis Lerhs aprakstīja notikušo atmiņās:

«Latviešu bataljoni pārrāva pirmo un otro vācu iebrukuma līniju. Kas attiecas uz 51. Sibīrijas strēlnieku pulku, tad neviens no viņiem negribēja doties uzbrukumā. Ja vienīgi šā pulka 15. rota, pievienodamās abiem latviešu bataljoniem, gāja triecienā, bet arī šīs rotas pusrota padēvēs vāciešiem gūstā. Abi latviešu bataljoni aizraudamies iekļuva ugunssprostā, cieta zaudējumus, un ienaidnieks tos spieda atpakaļ izejas pozīcijās.» Kaujas laikā žokli smagi ievainoja arī 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona 1. rotas komandieri Fridrihu Briedi. Apakšpulkvedis Jānis Francis savās atmiņās aprakstīja F. Brieža neatlaidību:

«Kaujā starp citiem smagi ievainoja galvā Daugavgrīvas strēlnieku bataljona 1. rotas komandieri Briedi. Ar sanitāra palīdzību tas ieradās pie manis. Caur galvas apsējumu sūcās asinis. Nevarēdams runāt, kapteinis Briedis ar zīmēm pieprasīja papīru un zīmuli; uzzīmējis priekšējo rotu stāvokļa situāciju, uzrādīja, kur vācieši visstiprāk pretojas, kur vajadzīga palīdzība, un, ja papildspēkus nepievedi, tad nederot par velti cilvēkus upurēt. Pie tam atkāpšanās līdz krēslai neesot iespējama. Visas rakstītās lapiņas appilēja ar viņa asinīm. Ar lielām pūlēm izdevās viņu nogādāt no kaujas lauka aizmugurē.»

Nesaņemot papildu atbalstu, strēlnieki artilērijas uguns aizsegā vakara pusē bija spiesti atkāpties uz izejas pozīcijām. Neveiksmīgās kaujas operācijas rezultātā latviešu strēlnieki cieta smagus zaudējumus —

6. Tukuma latviešu strēlnieku bataljona strēlnieki pozīcijās 1916. gadā.

bojā gāja 262 karavīri. Neveiksme un lieli upuri izraisīja neapmierinātību. Kārlis Miglis savās atmiņās puda rūgtu vilšanos:

«Šī kauja esot bijusi tikai demonstrācija — tāpat spēku pārbaude turpmākām kaujas operācijām. Vai šīs demonstrācijas dēļ vajadzēja tik daudz asiņu? Vai ienaidnieka spēkus nevar citādā ceļā pārbaudīt?»

Jūlija kaujas

Pēc neveiksmīgās kaujas armijas virspavēlniecība gatavojās to atkārtot, iesaistot 5. Zemgales, 6. Tukuma un 8. Valmieras latviešu strēlnieku bataljonu, taču no šīs idejas dažādu iemeslu dēļ atteicās. Tomēr otrs mēģinājums pārraut fronti Ķekavas apkārtnē sekoja jau jūlijā — laikā, kad Rietumu frontē norisinājās ļoti smagas kaujas pie Sommas.

Frontes pārrāvumam bija jānotiek iecirknī no Smerdukļa purva līdz Daugavai, izvēršot uzbrukumu gar abiem Ķekavas upes krastiem. 6. Tukuma latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks Andrejs Krustiņš atmiņās rakstīja, ka nakts pirms kaujas «dažādās rotās tika pavadīta, kļuva dziedot tautasdziesmas pie maziem uguns kuriem, ļoti svētsvinīgi, kā gatavojoties kaut kam svarīgam katra kareivja dzīvē». Uzbrukums sākās 16. jūlijā. Šoreiz kaujās piedalījās pieci latviešu strēlnieku bataljoni (1. Daugavgrīvas, 2. Rīgas, 6. Tukuma, 7. Bauskas un 8. Valmieras bataljons). Svarīgs elements bija artilērija, kura ievadīja kauju, vairākas stundas apšaudot vācu nocietinājumus. Pēc tā sekoja kājnieku uzbrukums vācu ierakumu līnijām. Taču mežainajā un purvainajā apvidū artilērijas atbalsts izrādījās nepietiekams. Krievu armijas raidītie artilērijas šāviņi nespēja iznīcināt ienaidnieka nocietinājumus

elementus, tostarp dzeloņstieplu aizžogojumus, kurus kājniekiem nācās pārgriezt kaujas laikā zem smagas pretinieka uguns. Kauju laikā īpaši smagā situācijā nonāca 6. Tukuma latviešu strēlnieku bataljons, kura karavīriem bija jāšķērso grūti caurejams purvs, atrodoties pastāvīgā abu karujošo pušu artilērijas krustuguni. Strēlnieks Gothards Apsītis savā dienasgrāmatā pēc kaujas atzīmēja:

«Vācu smagā artilērija atklāja stipru uguni uz vēl nenocietinātām tranšējām, ka palikām gandrīz dūli no tuvumā kļīstošām granātām.» Arī 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona apakšvirsnieks Jēkabs Feldmanis vēstulē atzīmēja:

«Palikām par muļķiem, tikai dūmi un lielgabalu uguns, kas gribēja mūs visus aprīt un apbērt ar čuguna krusu. Krita biedri. Mēs stāvējām iekš purviem — kā elle dubļi un torfs, nosmērējāmie ar zemēm kā lopiņi.»

7. Bauskas latviešu strēlnieku bataljona komandieris Andrejs Auzāns pēc kara atzīmēja:

«Kara vēsturē var atrast maz tamlīdzīgu varonības piemēru, kādus izrādīja 6. Tukuma latviešu strēlnieku bataljona 1. un 2. rota 1916. gada 16. jūlija uzbrukumā. (...) uzbrukuma aculiecinieki, krievu virsnieki, izsacījās, ka viņi neesot redzējuši tik labus kareivjus un virsniekus kā latvieši.»

Kopumā kaujas ilga līdz 22. jūlijam. Atkārtotās marta kauju neveiksme — nozīmīgi panākumi netika gūti. Taču zaudējumi bija ievērojami. Pieci latviešu strēlnieku bataljoni zaudēja 27% no karavīru kopskaita. Par spīti neveiksmei, kaujas izcēla latviešu strēlnieku bataljonus kā vienotu militāru spēku, kuram var uzticēt lielāku kaujas operāciju realizāciju. **18**

Uz Pasaules jumta. Tibeta

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Sākums 2014. gada novembra un šā gada iepriekšējos numuros.

Pirmajā brīdī, kad uzsākām gājienu, likās, ka uz takas ir ļoti daudz svētcēlnieku, šerpu, jaku un zirgu, bet jau pēc brīža šis garais ceļinieku pavediens izstiepās garā virtenē, kura aizvījās aiz attālāko klinšu stāvajām sienām. Es gāju viens pats, gāju nesteidzīgi, vērojot kalnus, upes vijīgo gultni, garām ejošos tibetiešu svētcēlniekus, kuru iešanas temps bija apbrīnojami ātrs. Zināju, ka daudzi tibetieši apiet koru vienas dienas laikā, rīta agrumā startējot no Darčenas un vēlā vakarā atgriežoties tur jau no otras

pieticīgas pārtikas un garu distanču veikšanas augstkalnu apstākļos, tādēļ nav jābrīnās par to, cik veikli viņi pārvietojas pa kalnu taku. Var arī droši teikt, ka svētcēlojums ir vadošais spēks tibetiešu dzīvē.

Nupat man garām pasteidza pāris tibetieši, kas jau pēc brīža bija pagaisuši skatīnam tālu priekšā. Es nesteidzos. Gāju, baudot šo mirkli. Ar interesi vērojot stāvo kalnu formas, mēģināju pat saskatīt tajās kādus mistiskus tēlus vai veidojumus, tāpat kā mākoņos, kas lielā ātrumā traucās pāri ielejai. Interesanti bija izjust lielo temperatūras atšķirību, kas strauji mainījās atkarībā no tā, vai uzspīdēja saule vai debesis aizsedza mākoņi. Saulē uzreiz kļuva karsti un biezā jaka bija jāpogā vaļīgāk, jo organisms tomēr strādāja forsētā režīmā, un retinātā gaisa apstākļos mugura bija slapja. Protams,

pārredzama vismaz četrsimt metrus uz priekšu un atpakaļ, bet uz tās nemanīja neviena cilvēka. Virs galvas mākoņi pavēra žilbinoši zilu debesjumu, un saule vēltija man siltu glāstu. Citi svētcēlnieki, kas soļoja naskāk, pa reizēm apstājās atpūsties, lai atvilktu elpu un padzertos ūdeni, tad es viņiem pagāju garām, bet drīz jau atkal viņi mani apsteidza.

Pa taku man tuvojās jaku bars, kas bija nogādājuši līdz pirmajai nometnei savus nesamos un tagad ganu pavadībā nāca atpakaļ. Kaut kas šajā jaku karavānā piesaistīja uzmanību. Tie bija divi indiešu svētcēlnieki, kas sakumpuši sēdēja jaka mugurā, bet viņiem blakus ejošajam jakam šķērsām pāri mugurai bija pārlīkts segā ietīts miruša cilvēka ķermenis. Šis brīdis mani pārsteidza ar savu skarbo vienkāršību. Svētcēlnieks vēl vakar, varbūt aizvakar bija gājis pa šo pašu taku, un nu viņa mirstīgās atliekas tika nogādātas atpakaļ, jo viņa ceļš bija aprāvies. Pagāju garām šai skumjajai procesijai, taču, saskatoties ar tibetiešu ganiem, kuri pavadīja jakus, nemanīju viņu skatienos kaut kādu sēru vai skumju izpausmi. Tas bija ikdienišķi, un šajās norisēs neviens nesaskatīja neko pārdabisku, jo viņi ar to saskarās biežāk, nekā mēs varētu iedomāties. Dzīve un nāve eksistē blakus vienmēr un visur. Indieši, kas arī bija atceļā no Dirapukas, izskatījās kā sastinguši, un viņu skatieni bija vienaldzīgi nofiksēti kaut kur tālu priekšā. Par šo faktu mēs visi, kas devās šajā ekstremālajā ceļojumā, tikām brīdināti. Vislielākais bojāgājušo skaits Kailasa koras laikā ir tieši indiešu svētcēlnieku vidū, īpaši to, kas ieradusies no siltajiem Indijas zemienes reģioniem. Viņu adaptācija un izturības līmenis augstkalnu vidē ir viszemākais. Un tomēr viņi šurp dodas veselām grupām kopš neatminamiem laikiem, lai arī daudziem šis kļūst par pēdējo ceļojumu. Nevīlus iedomājos par mūsu grupas biedru, veco Deivu, kas divu pavadonu sabiedrībā arī mēroja šo ceļu. Nez, kā viņam tagad bija?

Šai dienā ceļa pirmais posms nebija grūts, drīzāk — pastaiga ar lēzenākiem un straujākiem pacēlumiem.

Ceļa laikā vēroju putnus, kas staigāja pa upes krastu, arī murkšķus, kuru šeit bija ļoti daudz. Acīmredzot šie mazie dzīvnieki bija lieliski pielāgojušies dzīvei šādā vidē. Murkšķu alas visapkārt takai bija redzamas desmitiem.

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Kailasa panorāma ar stūpu rindu priekšplānā.

Murkšķis vēro svētcēlniekus.

Satikšanās.

puses. Šie svētcēlnieki nes līdzī tikai nelielu somu, kurā ir ūdens pudele un ēdamais, jo vairāk jau neko nevajadzēs. Šie ļaudis ir raduši pie skarbiem sadzīves apstākļiem, pie

spējas vēja brāzmas atkal lika aizpogāties un pat uzvilkt cimdus. Gāju lēnām, taču nepastājoties. Kādā brīdī pamanīju, ka šai ceļa posmā uz takas atrados viens. Taka bija

Sākums 31. lpp.

Ari es pietāju pie kāda liela akmens bluķa takas malā, lai padzertos un uz brīdi atvilktu elpu. Garām man pasteidza četras tibetietes, kuras skaļi murmināja mantru «Om mani padme hum» un rokās grieza mazu ratiņu, kas bija nostiprināts kāta galā. Ratiņu grieza piekabināts atsvariņš. Uzskata, ka uzrakstītās mantru virtenes, ratiņam griežoties, pastiprina skandētās mantras izraisīto vibrāciju. Tibetietes naski aizsoļoja pa taku un drīz jau pagaisa skatienam.

Pāris reizes uz takas redzēju arī tibetiešus, kas kuru veica lēnām, visu ceļu mērojot kjančagos, proti, metoties garšļaukus uz takas. Šo cilvēku apņēmība ir apbrīnojama. Apzinājos, ka viņiem ir ļoti spēcīga motivācija to darīt tieši šādā veidā, jo saskaņā ar budismu tas ir saistīts ar karmiskiem nopelniem.

Varētu teikt, ka ar laika apstākļiem mums visiem šodien bija paveicies, jo vēl vakar pēcpusdienā visā ielejā esot stipri snidzis un putinājis. Vējš un saule visu bija ātri izžāvējuši, un nekas neliecināja par neseno sniega klātbūtni ielejā.

Es soļoju uz priekšu, domādams par Tībetu, par Kailasa kalnu un šo sakrālo vidi, par šiem ļaudīm, kas veic milzīgus attālumus, lai nokļūtu šeit un godinātu kalnu, pārvarot daudzas grūtības. Viņi vēlas pabūt iekšējā klusumā, nolaisties savas dvēseles dzīlēs. Diemžēl ikdienas skrējienā, atrodoties ierastajā vidē, mums neizdodas apstāties un izbaudīt pašiem savu sakrālo klusumu, kas nenoliedzami ir pieejams ikkatram. Mums vienkārši nav laika, jo katru reizi atrodam sevi atrunas. Pārsteidzoši ir arī tas, ka Rietumu cilvēki baidās no klusuma, baidās būt vieni paši ar sevi. Mēs nemitīgi meklējam savā ikdienā aktivitātes, uzsverot un pat lepojoties ar to, ka nespējam nosēdēt bezdarbībā! Tā ir neziņa un pilnīgi maldīgs priekšstats, apzīmējot klusumu un mieru ar vārdu «bezdarbība». Tajos retajos brīžos, kad gadās apstāties un ieraudzīt saulrietu, stārķus plāvā rīta miglā vai pavērties rudeniņi pelēkajās debesīs un pavērot gājputnu kāsi, tad gan, izdzirdot viņu atvadu dziesmu aizejošajai vasarai, mēs jūtam kaut ko tādu, ko racionālais prāts nespēj izskaidrot... Bet vai vajag izskaidrot?! Esam taču sajutuši, ka šādos brīžos sirds sāk pukstēt vienā ritmā ar visu esību.

Vēsturiski noticis tā, ka Rietumu pasaule ir veikusi milzīgu darbu, vērsot savas pūles un radošos centienus uz āru, pētot un atklājot mūsu pasaules ārējo telpu, gan tālas zemes, gan okeāna dzīles, attīstot zinātnes par pasaules uzbūvi, par matēriju un citām jomām. Taču iekšējā pasaule palikusi neizzināta.

Senajos austrumos cilvēki gāja tieši pretējā izpētes virzienā, iedziļinoties iekšējā pasaulē, kas izrādījās tikpat neaprtverami plaša kā ārējā. Tā joprojām ir galvenā atšķirība starp rietumnieku un austrumnieku skatījumu uz esību un dzīves jēgu. Rietumos nenovēršami dominē ES un MANS koncepcija, bet Austrumi uz to atbild vienkārši un lakoniski: «Laime ir nevis tas, kas tev pieder, bet tas, kas esi tu pats.»

Dirapukas kalnu nometni sasniedzu kā otrais no mūsu grupas. Aksels sēdēja uz akmens un māja man ar roku. Tuvojoties neredzēju, kādā rakursā bija vērsti Aksela skatiens, jo stāva klinšu siena bija priekšā. Piegājis tuvāk, no klinks aizsega es ieraudzīju Kailasu visā krāšņumā. Šo skatu biju redzējis fotogrāfijās un filmās, taču redzēt to savām acīm bija kas cits. Novilcis mugursomu, es metos četrkāpus un sveicu kalnu budistu sveicienā, trīs reizes paklanoties. Aizkustinājums bija vienreizējs, es skatījos kā apburts. Vēlāk jau varēju novērtēt, ka šī bija vislabākā vieta, kur Kailasu varēja vērot tik tuvu.

Tipiska ceļa ainava koras pirmajā dienā.

Dirapukas nometne atradās 5090 metru augstumā. Šeit nemitīgi pūta auksts vējš. Vairākās lielās armijas tipa brezenta teltis, kur mīt tibetieši, kas uztur šo nometni kārtībā, piedāvāja naktsmītņi un pieticīgu, bet siltu pārtiku svētcēlniekiem. Šeit bija uzmeistarota pat vienkārša ēka no akmeņiem, kurā iekārtotas nakšņošanas telpas svētcēlniekiem. To greznoja ar krāsu uzmaļēts uzraksts «Tibetan Restaurant». Pielāvu, ka

sniega vētras vai spēcīga vēja un lietus apstākļos šī bija visoptimālākā mājvieta salīdzinājumā ar teltīm, kas šeit bija saceltas vairumā. Diemžēl visas telpas akmens ēkā jau bija aizņēmuši indiešu svētcēlnieki, kas bija pārsaluši teltīs, sēžot bariņos ap pavardu.

Dirapukai pretējā kalna nogāzē atradās neliels budistu templis un vairākas stūpas. Zinātāji teica, ka arī tur par simbolisku samaksu varot sarunāt naktsmītņi. Man bija doma, ka varētu turp doties, taču noguruma dēļ es nolēmu palikt nakšņot teltī kopā ar Akselu, Prozolu un Rudigeru. Teltis vieta maksāja 3,50 eiro katram no mums. Drīzumā parādījās arī daži no mūsu pavadoniem, kas ātri ķērās pie telšu uzsliešanas un ēdiena gatavošanas. Nolicis savas mantas nupat uzceltajā teltī, novilku sasviđušās drēbes un izkāru tās stiprajā vējā uz akmeņiem. Uzvilcis sausas drēbes, devos iepretim Kailasam. Pilns cieņas apsēdos uz akmens bluķa un klusu runājos ar kalnu. Stāstīju, kā man gāja ceļā, kā nonācu līdz lēmumam šurp doties, kā ilgojos un kā atnācu. Pateicos Kailasam, ka esmu šeit un palūdzu

spēku turpināt savu izvēlēto ceļu. Sirsnīgi stāstīju kalnam arī ļoti personīgas lietas, par ģimeni, par sapņiem un iecerēm.

Kailass uz rietošās saules fona izskatījās tik cēli. Kādā brīdī es pēkšņi apklusu, es runāju, bet ne vārdos, turpināja runāt mana sirds, un tas bija tik dziļi un patiesi. Es jutos laimīgs šai brīdī, laimīgs bezgalīgi! Bet tad apklusu arī šis iekšējais dialogs, un iestājās svētīts klusums. Es skatījos uz kalnu, un

kalns skatījās uz mani. Pētīju kalna vaibstus, liekas, ka saskatīju pat acis, tādas, kā redzēju uz tempļiem, uz budistu stūpām. Pat pamēģināju nofotografēt šīs acis.

Cilvēki nāca, un jaku karavānas, zvaniņiem zvanot, pieskandināja visu nometni. Arī mūsu grupas japāņi Joka un Hiroši atnāca tīri spriganā gaitā. Viktors, Ļena un viņus pavadošais indiešu priesteris ieradās līdz ar krēslu. Viktors teica, ka no rīta izlems, vai viņš turpinās kāpt augšup vai kopā ar Ļenu un indietis dosies atpakaļ. Sapratu, ka viņu indietis jau tagad jutās novārdzis un cieta no sliktas dūšas. Ļena pat gribēja doties atceļā nakts melnumā, bet šo domu viņai lūdza atņemt mūsu grupas tibetiešu līderis, skaidrojot, ka naktī kalnos nevar iet pat pieredzējuši šerpas. Visi rosīgi gatavojās nakšņošanai, jo teltis un guļamvietas vajadzēja sagatavot līdz tumsai. Satumsa spēji, un aukstums bija klāt. Telti iededzām dažas sveces, un to gaismā padzērām karstu tēju ar saldinātu rīsu putru. Izgāju tumsā palūkoties uz Kailasu, kurš slējās augšup nesatricināmā mierā, vizuļodams mēnesgaismā. Apvaicājos Rudigeram, vai viņš uz takas nemanīja, cik tālu tikuši mūsu indiešu seniori. Rudigers teica, ka esot pirms stundas divus redzējis lēnām ejam pa taku. Divarpus stundu vēlāk uz takas pamanīju lukturišu ugunis un cerīgi pagājos preti nācējiem. Jā, tie bija mūsu grupas indieši, kas slāja lēniem soļiem, bet nāca lepni un apņēmības pilni rit turpināt ceļu uz augšu.

Viņiem līdzās vairāki indiešu svētcēlnieki no citām grupām pauda saviem biedriem, ka rīt no rīta dosies atpakaļ uz Darčenu, jo nejutoties labi. Kāds bija ārkārtīgi pārsalis un nevarēja sasildīties, pat sēžot pie pavarda telti, citiem bija noberztas kājas, citiem sliktā dūša un galvassāpes, bet citi apsprieda šurpceļā sastapto jaku karavānu, kas veda mirušā indieša mirstīgās atliekas. Tie, kas no indiešu grupas paziņoja, ka rīt dosies atpakaļ uz Darčenu, bija tikai vīrieši. Sievietes un meitenes no viņu grupas apņēmīgi paziņoja, ka nākamajā dienā turpinās ceļu augšup. Visi skaidri apzinājās, ka rītdien paredzētais kāpiens būs smagāks par šodienas ceļa posmu. Būs jākāpi 500 metrus augstāk uz Dolma La pāreju, pa stāvu nogāzi augšup un otrā pusē pārejai — pa tādu pašu stāvumu lejā.

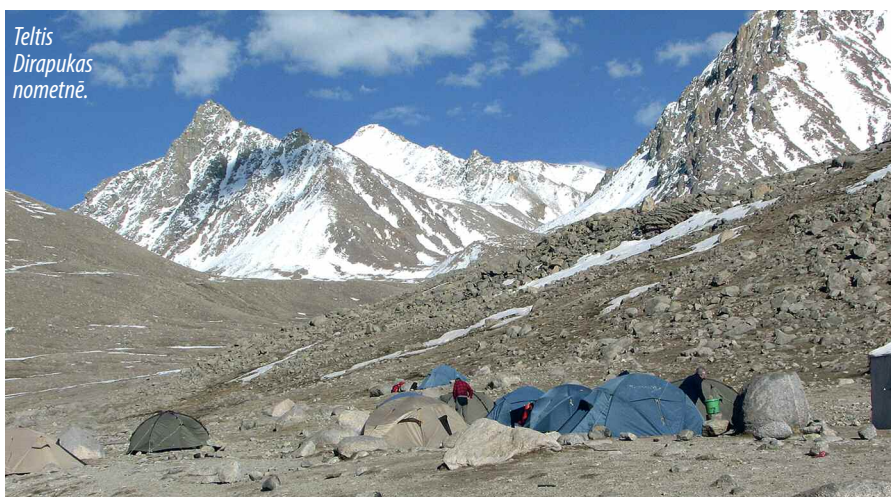
Indiešu vīrs Deivs kopā ar abiem tibetiešu pavadoņiem no nakts melnuma atnāca pēdējie. Piegāju pie Deiva apvaicāties, kā viņš jūtas. Atbilde bija pārliecinoša, ka rīt jāiet uz priekšu.

Interesanti, ka līdz ar tumsas iestāšanos Kailasa apkārtnē mēdzot notikt neizskaidrojamas un mistiskas lietas. Paši tibetieši ir pārliecināti, ka naktīs šai apvidū valda

«Tibetiešu restorāns» pirmajā nometnē.

Teltis Dirapukas nometnē.

dēmoniskie gari, kas izlien no savām klinšu alām. Mums stāstīja arī par kapulauku, kurš rīt būšot mūsu ceļā. Tur esot miruši daudzi svētcēlnieki jau kopš senseniem laikiem, kad Tibetas teritorijā valdošā bijusi Jungdrung bona šamaniskā reliģija, kas tiek uzskatīta par vienu no senākajām pasaulē. Bona reliģija veidojusies Kailasa apkārtnē, kur reiz bijusi senā Šang Šung valsts. Bona reliģijas galvenais simbols ir svastika jeb ugunskrusts, un tieši milzīga ugunskrusta formā ir vērojamas dziļas ieplakas Kailasa kalna akmens ķermenī.

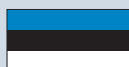
Kapulaukā šamani veicot arī senus rituālus, kuru laikā tiekot piesaukti visi nebeidzamās pārdzimšanas jeb Samsāras pasaulēs mītošie briesmoņi un ļaunie gari. Klausoties pie uguns kura šos kapeņu stāstījumus, nevilus atcerējos bērnību, kad ar draugiem pārgājienu laikā nakšņojām telti. Tad šādiem stāstījumiem bija liela piekrišana, un, jo briesmīgāki tie bija, jo labāki šķita. Var jau būt, ka šādiem nostāstiem ir savs racionāls pamats, jo, kā mēdz teikt — nav dūmu bez uguns.

Man galvā rosījās pārdomas par pētnieka Ernsta Muldašova grāmatās lasīto, proti, Kailasa kalns esot milzīga piramīda,

kas veidota mākslīgi, un kalnā esot vārti uz Šambalu — senās teiksmās minēto mistisko pazemes pilsētu jeb mahatmu valstību. Šambalu dažādos laikos ir meklējuši un ekspedīcijas uz Tibetu sūtījuši daudzu lielvaru vadītāji, arī Staļins un Hitlers. Par Šambalu jau pirms 20. gadsimta runājis arī gleznotājs, ceļotājs un rakstnieks Nikolajs Rērihs, kā arī teozofijas pārstāve Helēna Blavatska. Bet varbūt Šambala ir tikai metafora, simbolisks apzīmējums tam, ko varam atrast nevis fiziskajā pasaulē, bet katrs savā dvēselē? Turklāt nav jābūt budistam, lai, apmeklējot Tibetu, ieraudzītu pasauli gluži citā gaismā. Varbūt galvenais nav sasniegt nosprausto mērķi vai kādu objektu fiziskajā pasaulē, bet pacelties pāri savām iegribām, piesaistēm un ierobežojošajiem ieradumiem, komforta videi, kas aizsedz īstenās būtības uztveri?!

Sagērbāmies, sasedzāmies ar pavadoņu sarūpētajām vates segām, kuras tie bija aizlienējuši no nometnes īpašniekiem. Pēc skata un īpatnējās smakas bija skaidrs, ka segas nav mazgātas veselu mūžību, bet nežēlīgais aukstums lika par to nedomāt.

Turpinājums sekos.

Būvē kazarmas sabiedrotajiem spēkiem

Igaunijas Aizsardzības ministrija parakstījusi līgumu ar kompāniju «Nordecon AS» par jaunu kazarmu būvi Tapā, kas būs paredzēta NATO sabiedroto spēku vienību izvietojšanai. Kompānija «Nordecon AS» jau ir uzbūvējusi augstiem standartiem atbilstošas kazarmas Aizsardzības spēku vajadzībām.

AM pārstāvis Ingvars Parnamae kontekstā ar parakstīto līgumu uzsvēris, ka Igaunija vēlas augstā līmenī pildīt uzņemošās valsts funkciju, piedāvāt labus apstākļus militāriem treniņiem un dzīvošanai tiem alianses karavīriem, kuri Igaunijā uzturas rotācijas kārtībā vai ierodas uz īslaicīgām mācībām.

Vīru uzceltā jaunās kazarmas ēka.

Trīsstāvu kazarmas projekts (5100 m²) paredzēts 300 cilvēku izmītnāšanai, kā arī ietver 13 mācību telpas, dažādas tehniskās un palīgtelpas apkalpojošā un pedagoģiskā personāla vajadzībām. Jaunās kazarmas būvdarbus plānots pabeigt 2016. gada

pavasārī, un ēka izmaksās 4,6 miljonus eiro. Izmaksas tiks segtas no Igaunijas valdības piešķirtajiem līdzekļiem speciāli sabiedroto spēku atbalstam valsts teritorijā.

Šī gada februārī Igaunijas parlaments nobalsoja par 40 miljonu eiro piešķiršanu NATO pastāvīgās klātbūtnes pasākumu finansēšanai 2015.—2020. gadā.

Igaunijas aizsardzības ministrs Svēns Miksers nesenojā ES aizsardzības ministru neformālajā sanāksmē, kas 4. septembrī notika Luksemburgā, paziņoja, ka Eiropa nevar koncentrēties tikai uz bēgļu krīzes risināšanu, aizmirstot par draudiem no Krievijas puses un pieaugošo militāro aktivitāti šajā valstī. S. Miksers arī informēja, ka Eiropas Savienības ārējās un drošības stratēģijas koncepcijā, kas tiks prezentēta 2016. gada jūnijā, liela uzmanība būs pievērsta gan samilzušajām migrācijas problēmām, gan hibridkara draudiem.

Baltijas debesis sargās ungāru iznīcinātāji

No 1. septembra Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanu ir pārņēmuši Ungārijas Gaisa spēki ar četriem iznīcinātājiem «Gripen» un 114 cilvēku personālu. Šī ir pirmā reize 70 gadu laikā, kad Ungārijas Gaisa spēku lidmašīnas piedalās kādā no operācijām ārpus savas valsts robežas.

Ungārijas GS «Gripen».

Pēdējos mēnešos ir vērojama Krievijas aviācijas aktivizēšanās Baltijas gaisa telpas pierobežā, tāpēc arī palielināts NATO iznīcinātāju patrulēšanas izlidojumu skaits. Lielākais izlidojumu skaits nedēļas laikā ir bijis 22.

Kontekstā ar drošības situācijas pasliktināšanos Baltijas reģionā zīmīgs ir Lietuvas prezidentes Daļas Gribauskaites paziņojums, ka Lietuva plāno sasniegt finansējumu aizsardzībai 2% līmenī no iekšzemes kopprodukta divus gadus ātrāk, nekā solīts iepriekš. Tas nozīmē, ka nevis 2020., bet jau 2018. gadā Lietuvas BS finansējums būs sasniedzis tādas rādītājus, par kuriem ir vienojušās visas lielākās politiskās partijas. 2015. gadā Lietuvas aizsardzības budžets veido 1,11% no IKP, bet 2016. gadā tas būs 1,46% no IKP.

Trīskāršo rezervistu apmācību

2014. gadā Somijas Aizsardzības spēki (AS) uz rezervistu mācībām iesauca kopumā 600 cilvēku, bet šogad šis skaits sasniegs 18 000. No vienas puses, šī situācija atspoguļo Somijas drošības apsvērumus, ņemot vērā notikumus Ukrainā, 1335 km garo robežlīniju ar Krieviju un 1939. gada smago pieredzi, zaudējot Krievijai 10% no somu teritorijas. Vērtējot visas Krievijai apkārt esošās valstis, tikai Ukrainai ir garāka robeža ar Krieviju nekā Somijai. Tajā pašā laikā AS pārstāvji uzsver, ka armijas reforma tika uzsākta jau 2012. gadā, kad tika pieņemts lēmums ievērojami palielināt apmācāmo rezervistu skaitu. Lai īstenotu šo nodomu, pēdējos gados AS dzīvoja stingras līdzekļu taupīšanas apstākļos, turklāt tika atvaļināti rezervē un atlaisti 2400 karavīri un aizsardzības jomas civilie darbinieki. Tagad šie līdzekļi ir novirzīti rezervistu sagatavotības līmeņa celšanai un militāro zināšanu atsvaidzināšanai, stiprinot valsts aizsardzības spējas tuvā un vidējā perspektīvā. Drošības stiprināšanai Somija arī paplašina sadarbību aizsardzības jomā ar kaimiņvalsti Zviedriju un NATO dalībvalstīm Norvēģiju un Dāniju.

Somijas AS mācības mežotā apvidū.

Lai pilnveidotu AS apmācības sistēmu, drīzumā plānots izstrādāt jaunu rezervistu iesaukšanas sistēmu, kas ļaus daudz īsākā laikā organizēt iesaukšanu. Pašlaik Somijā ir obligātā militārā karaklausība, kas paredz pilngadīgiem vīriešu dzimtes pilsoņiem nodienēt 6—12 mēnešus. Pēc atvaļināšanas no dienesta rezervistiem ir pienākums vajadzības gadījumā ierasties uz 5—7 dienu militārajām mācībām. Iesaukšana uz mācībām notiek ar vēstuli palīdzību, kurās tiek norādīti arī tiešie rezervista pienākumi. Vēstules saņem arī ārzemēs dzīvojošie Somijas pilsoņi, un tajās tiek iekļauta informācija par konkrētu vienību, kurā rezervistam jāierodas.

Somijas AS kopumā ir 16 000 karavīru, bet, nepieciešamības gadījumā izsludinot mobilizāciju, var tikt iesaukti vēl 230 000 somu rezervistu.

Jūras spēku modernizācijā ieguldīs četrus miljardus eiro

Polijas premjerministre Eva Kopača, piedaloties Gdaņskā rīkotajā pasākumā par godu minukuģa «Kormoran II» nolaišanai ūdenī, informēja, ka 2015.—2025. gadā Jūras spēku attīstībā tiks investēti 16 miljardi zlotu. «Kormoran II» ir jau otrais vietējā ražojuma kuģis, kas iekļauts JS sastāvā. Līdz 2022. gadam plānota vēl divu šādu kuģu iekļaušana ierindā.

Jūras spēku kaujas spējas paredzēts uzlabot arī ar jaunu zemūdeņu iegādi, turklāt šo plānu realizācija varētu notikt ciešā sadarbībā ar Nīderlandi un Norvēģiju, panākot būtisku projekta izmaksu samazinājumu. Kopš 2013. gada Polijas eksperti piedalās tehniskās konsultācijās ar potenciāliem sadarbības partneriem. Polijas Bruņoto spēku tehniskās modernizācijas plānā un Jūras spēku attīstības koncepcijā, kas aptver laikposmu līdz 2030. gadam, ir paredzēts iegādāties pavisam trīs jaunas zemūdenes. Pirmajām divām ierindā jāiekļaujas līdz 2022. gadam, bet trešajai — līdz 2030. gadam. Polijas ekspertu aplēses liecina, ka trīs jaunu zemūdeņu būve valstij izmaksās aptuveni trīs miljardus dolāru.

Iepirks jaunus bezpilota lidaparātus

Lielbritānijas Aizsardzības ministrija publicējusi plānus iegādāties bezpilota lidaparātus (BPL) «Zephyr 8», kas spējīgi bez pārtraukuma lidot trīs mēnešus. Sākumā tiks nopirkti trīs šādi BPL. To piegādes līgumu slēgs ar aviobūves koncernu «Airbus», kas lidaparātus piegādās tuvāko 15—18 mēnešu laikā.

Karalisko bruņoto spēku interesēs «Zephyr 8» vāks informāciju, veiks izlūkošanu un novērošanu. Patlaban tiek pabeigta «Zephyr 8» izstrāde, un 2016. gada vasarā plānots pirmais tā lidojums. Jaunā BPL spārnu vēziens ir 28 m, un lidaparāta virsējā daļa ir klāta ar saules baterijām, kas lādēs elektrodzinējus. «Zephyr 8» maksimālais lidojuma augstums ir 21 300 m, bet maksimālā lietderīgā kravnesība — 5 kg. Ņemot vērā paredzamo uzdevumu apjomu, jau notiek uzlabotas versijas «Zephyr 9» izstrāde uz «Zephyr 8» bāzes.

«Zephyr 8».

Uzlabo Čehijas armijas kaujas spējas

Aizsardzības ministrija paziņojusi par plāniem iegādāties 20 bruņumašīnas «Pandur II» (riteņu formula 8x8), no kurām sešas būs komandvadības transports, bet 14 — sakaru mašīnas (C2). Piegādes sāksies 2018. gadā, un divu gadu laikā visas 20 bruņumašīnas būs jau piegādātas. Čehijai šī tehnika izmaksās 50 miljonus dolāru, turklāt šis projekts tiek uzskatīts par prioritāti, lai mehanizētu Bruņoto spēku 4. ātrās reaģēšanas brigādi.

Kā paskaidrojis aizsardzības ministrs Martins Stropnickis, jaunās komandvadības un sakaru bruņumašīnas būtiski uzlabos Čehijas armijas kaujas spējas, jo mūsdienu karadarbībā sakaru sistēmu izvērsana ir viena no izšķirošajām aktivitātēm.

Jaunās 20 bruņumašīnas Čehijai ir izdevies iegādāties par 12,6 miljoniem dolāru lētāk, nekā bija jāmaksā par tikpat lielu tehnikas vienību skaitu saskaņā ar 2009. gada līgumu. Pirms sešiem gadiem Čehija parakstīja pirmo «Pandur II» piegādes līgumu par 107 bruņumašīnām. Visa šī tehnika, kas iepirkta sešās dažādās modifikācijās, jau ir Čehijas BS ierindā. Jaunās «Pandur II» pakāpeniski aizstāj novecojušos bruņutransportierus OT-64.

«Pandur II».

Iegādāsies jaunus kuģus un modernizēs vecos

Izpildot jauno Jūras spēku modernizācijas programmu, plānots iegādāties jaunus kuģus un modernizēt ierindā esošos. Pašlaik Rumānijas Jūras spēkos ir četras fregates, seši raķeškuģi (projekts 1241 un 205), četras korvetes un zemūdene (projekts «Paltus»), kas jau vairākus gadus atrodas remontā.

Aizsardzības ministrs Mirča

Duše paziņojis, ka 2015. gadā uzsāks Jūras spēku materiāltehniskās bāzes modernizācijas otrais posms, kura ietvaros divas ierindā esošās fregates tiks aprīkotas ar modernāku aparātūru. Jauno iegāžu plāni paredz pirkt gan kaujas kuģus, gan velkoņus, kas nodrošina peldlīdzekļu manevrēšanu ostās. Velkoņu īre no komercpārvāzēm izmaksā ļoti dārgi. Jūras spēku modernizācijas programmas finansējuma sadaļa pēdējā laikā palielināta kopumā četras reizes.

Komentējot Ukrainas krīzi, ministrs atzinis, ka arī Rumānija gatavojas izpildīt NATO prasības un nodrošināt ievērojamu militārā budžeta kāpumu. Līdz 2017. gadam Rumānijas aizsardzības finansējums tiks palielināts no 1,4% līdz 2% no iekšzemes kopprodukta. Rumānijas parlaments ir arī nobalsojis par divu NATO struktūrvienību dislokāciju Rumānijā — tā būs NATO spēku integrācijas vienība daudz nacionālās divīzijas «Dienvīdi—Austrumi» štābs.

Rumānijas JS flagmanis — fregate «Regele Ferdinand».

Ciņā par robežas drošību iesaista armiju

Ungārija pēdējās nedēļās ir sākusi ar masveida nelegālo migrantu pieplūdumu, kuru kontrolei nepietiek ar policijas un robežsardzes kapacitāti, tāpēc no 15. septembra drošības pasākumos ir iesaistīta arī armija. Pirms tam parlamentā pieņemts likums, kas atļauj karaviēriem veikt ar robežas drošību saistītus uzdevumus. Pēc masu medijos pieejamiem datiem, šogad Ungārijas robežu jau šķērsojuši aptuveni 170 000 nelegālo imigrantu.

Lai apturētu imigrantu straumi, Ungārijā 31. augustā tika pabeigta dzelzceļstieple barjeras būve uz robežas ar Serbiju. Taču šī barjera nav apturējusi migrantu plūsmu. Tagad uzsākta četrus metrus augsta žoga celtniecība, un darbu ātrākai pabeigšanai tajos iesaistīti arī karavīri. Jaunais aizsardzības ministrs Istvāns Šimičko paziņojis, ka armija uzlabos robežas drošību, ko nespēj garantēt tikai dzelzceļstieples.

Turklāt nesen publicēta informācija, ka Ungārijā 15. septembrī stājušies spēkā noteikumi, kas atļauj deportēt vai pat ielikt cietumā ikvienu cilvēku, kurš nelikumīgi šķērsojis valsts robežu.

Ungārijas armijas un policijas patruļa uz robežas.

Pašlaik Jūras spēkos ir četras «Kobben» klases zemūdenes (piektā tika norakstīta 2014. gadā). Visas šīs zemūdenes būvētas laikā no 1964. līdz 1965. gadam un iepirkas no Norvēģijas pēc 2002. gada. Viena no zemūdenēm tiek izmantota apmācībai, bet pārējās trīs savus uzdevumus ierindā pildīs tikai līdz 2016. — 2017. gadam. JS ir arī viena dīzeļelektriskā zemūdene (projekts 877EKM), kuras ekspluatācija tiks izbeigta 2022. gadā.

Polijas JS zemūdene («Kobben» klase).

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi **majore Vizma Kaļčeva**.

Foto — <http://www.kaitseministerium.ee>; <https://upload.wikimedia.org>; <http://balticdefense.blogspot.com>; <https://www.flickr.com>; <http://www.droneuniversities.com>; <http://www.dw.com>.

Eiropas Savienības jaunākie drošības izaicinājumi

Eiropas drošības stratēģija, kas tika izstrādāta 2003. gadā, deva Eiropas Savienībai vairākus instrumentus miera un drošības nodrošināšanā, identificējot piecus galvenos apdraudējuma virzienus — terorisms, masveida iznīcināšanas ieroču izplatīšanās, reģionāla mēroga konflikti, vāji valstiskie režīmi (*state failure*) un organizētā noziedzība. 2009. gadā stājās spēkā Lisabonas līgums, ar kuru tika aizsākta Kopējā drošības un aizsardzības politika (*Common Security and Defence Policy*), pirmo reizi radot ietvaru un risinājumus jaunu militāro spēju attīstībai Eiropas Savienības līmenī. Lisabonas līgums tostarp ir paplašinājis ES militāros un nepieciešamības gadījumā arī kaujas uzdevumus, ieviesis pienākumu dalībvalstīm sniegt savstarpēju militāru atbalstu bruņota uzbrukuma gadījumā (nav pretrunā ar NATO kolektīvās aizsardzības principu), noteicis dalībvalstīm solidāru rīcību un piedalīšanos militāro resursu mobilizācijā teroristiska uzbrukuma gadījumā kādai no valstīm, kā arī ieviesis divpusējās vai daudzpusējās aizsardzības sadarbības formātu, lai veicinātu gudrās aizsardzības (*smart defence*) projektus.

ES augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikā Federikai Mogerīni ir uzdots līdz 2016. gada jūnijam sagatavot un ES samītā prezentēt jaunās kopējās drošības stratēģijas koncepciju ES ārējās un drošības politikas jomā.

ISIS kontrolētās teritorijas Sirijā un Irākā (neoficiāla karte).

Jaunajā Eiropas drošības stratēģijā visām ES dalībvalstīm kopīgi jādefinē ne tikai turpmākās attiecības ar Krieviju, bet arī rīcības stratēģija pret «Islāma valsts» (ISIS, *Islamic State in Iraq and Syria*) eksistenci un aktivitātēm. Tāpat Eiropai jāsaprot savi mērķi un skaidri jādefinē intereses pret nestabilitātes perēkļiem Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā. Sevišķa uzmanība Eiropas

jauns drošības izaicinājums — kara bēgļu un nelegālo migrantu krīze, kas ar katru nedēļu pieņemas spēkā. Šī problēma un tās iespējamie risinājumi tika apspriesti septembra sākumā ES dalībvalstu un kandidātvalstu ārlietu ministru neformālajā sanāksmē Luksemburgā. Pēc sanāksmes F. Mogerīni paziņoja, ka ES ārlietu resoru vadītāji ir vienojušies ievērojami padziļināt sadarbību migrācijas plūsmas regulēšanā ne tikai savienības iekšienē, bet veidot sadarbību šajā jomā arī ar ES kandidātvalstīm. «Gan dalībvalstis, gan kandidātvalstis atrodas vienā laivā attiecībā uz dramatiskus apmērus ieguvušo migrantu krīzi, un mums jāsadarbības, necenšoties novelt atbildību citam uz citu vai Eiropas institūcijām,» teica augstā pārstāve preses brīfingā pēc ministru neformālās tikšanās. F. Mogerīni uzsvēra, ka nekontrolētās migrācijas problēmai ar visiem sarežģītājiem tās cēloņiem un iespējamām sekām nebūs iespējams piemērot ārkārtas īstermiņa risinājumus. Krīze tupināsies ilgstoši un paplašināsies mēroga ziņā. Tādēļ jādi tikai ideoloģiskā un politiskā līmenī būs iespējami iedarbīgi ilgtermiņa risinājumi bez strikta sākuma un beigu punkta. F. Mogerīni aicināja ātrāk izstrādāt vienotu Eiropas lēmumu migrācijas jautājumā, saglabājot cilvēku ticību tādām eiropēiskām vērtībām kā cilvēktiesības un solidaritāte. Galvenie Eiropas valstu sadarbības virzieni, kas bēgļu krīzes dēļ jau ir aktivizēti, saistīti ar «īsto» bēgļu statusa pārbaudi un piemērošanu, iekšējo ES robežu un ārējās robežas pārvaldību, cīņu pret cilvēku kontrabandistiem, kooperācijas padziļināšanu ar bēgļu izcelsmes un tranzīta valstīm, kā arī pasākumiem masveida migrācijas cēloņu likvidācijai.

Jauno draudu atvairīšana, terorisma apkarošana un krīžu menedžments ir Eiropas tuvākie izaicinājumi, ņemot arī vērā, ka kompleksi drošības pasākumi nebūs iespējami tikai ES Kopējās drošības un aizsardzības politikas ietvarā. Kompleksu problēmu risināšana (tajā skaitā migrācijas krīze) un hibrīdkara draudi prasīs politisko, diplomātisko, militāro un citu instrumentu tālredzīgu sinerģiju, turklāt visām Eiropas valstīm būs jārikojas vienoti. Atsevišķu Eiropas valstu patstāvīgi centieni uzlabot drošību nepārprotami būs daudz dārgāki un mazāk efektīvi.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavoja
majore Vizma Kaļčeva.

Foto — Reuters;

www.invisible-dog.com/isis_weakness_eng.html

Migrantu un bēgļu pūļa savaldīšana Ungārijā.

Laikā, kad Eiropa ir nedaudz atguvusies no 2008. gada ekonomiskās krīzes, strauji pasliktinājusies kopējā drošības situācija gan ES dienvidos, gan austrumos. Notikumi Ukrainā, saspīlētās attiecības ar Krieviju, kā arī arvien pieaugošie terorisma draudi ir likuši ES pārvērtēt līdz šim salīdzinoši veiksmīgo Kopējo drošības un aizsardzības politiku, kuras pamatā bija 2003. gadā izstrādātā Drošības stratēģija. 2015. gads ir kļuvis par pagrieziena punktu, kad Eiropa atzinusi vajadzību kvalitatīvi pārskatīt savus pamatdokumentus, pielāgojot tos reālajai drošības situācijai Eiropā un ārpus tās robežām. Drošības politikas pamatdokumentu adaptācija mūsdienu izaicinājumiem prasīs kompleksu pieeju un ilgstošu darbu.

drošības plānotājiem un stratēģiem jāpievērš jaunajam karadarbības veidam — hibrīdkara draudiem, kas ietver gan konvencionālos, gan nekonvencionālos elementus. Hibrīdkarš var aizsākties ar kiberuzbrukumiem, turpināties ar naidīgu propagandu un «troļļu» armiju aktivitātēm, manipulācijām energoresursu piegādēs, pakāpeniski pārāugot konvencionālā karā. Turklāt visi šie notikumi var risināties arī vienlaikus. Pagaidām ES cīņā pret Krieviju, kas pārkāpj starptautiskās tiesības un nerēķinās ar demokrātijas pamatprincipiem, ir ieviesusi tikai diplomātiskās un ekonomiskās sankcijas. Kāds būs Eiropas nākamais solis?

Jāatzīst, ka pēdējā laikā ES un Krievijas attiecību saspīlējuma problēmu ir aizēnojis

Abonēšanas cena Latvijā:

1 mēnesim — EUR 0,71
6 mēnešiem — EUR 4,27
12 mēnešiem — EUR 8,54

Abonēt var visās «Latvijas pasta» nodaļās,
kā arī internetā www.abone.pasts.lv
un zvanot pa informatīvo tālruni 67008001

Abonēšanas cena ārvalstīs:

Eiropā 12 mēnešiem — EUR 41,00
ASV 12 mēnešiem — USD 68,00
Kanādā 12 mēnešiem — CAD 70,00
Austrālijā 12 mēnešiem — AUD 73,00

Ārvalstīs militāro žurnālu
«Tēvijas Sargs»
var abonēt pie redakcijas pārstāvjiem.

Informācija uzzināma, arī zvanot pa tālruni +371 67335391 vai rakstot uz e-pastu: redakcija@sargs.lv

DAILES TEĀTRIS

2015. GADA OKTOBRIS

Lielā zāle

1. C. 19.00 M.BUTTERFLY *
2. P. 19.00 FRANKENŠTEINS /4. ab./
3. S. 15.00 PĪTERS PENS
4. Sv. 18.00 IZRAIDĪTIE **
6. O.
7. T. 19.00 REĀLI SLIKTIE PUIŠI
8. C. 19.00 REĀLI SLIKTIE PUIŠI
9. P. 18.00 PĪTERS PENS
10. S. 18.00 KĀDS PĀRLAIDĀS PĀR DZEGUŽES LIGZDU
11. Sv. 15.00 KĀDS PĀRLAIDĀS PĀR DZEGUŽES LIGZDU
14. T.
15. C.
16. P.
17. S. 18.00 ŠEIPINGS **
18. Sv. 15.00 REĀLI SLIKTIE PUIŠI
20. O. 19.00 FRANKENŠTEINS /5. ab./
21. T. 19.00 FRANKENŠTEINS /6. ab./
22. C. 19.00 BOVARĪ KUNDZE
23. P. 19.00 KĀDS PĀRLAIDĀS PĀR DZEGUŽES LIGZDU
24. S. 18.00 SAULES BĒRNI *
25. Sv. 13.00 AR VĪRU NAV VIEGLI
27. O.
28. T. 19.00 FINITA LA COMEDIA!
29. C.
30. P. 19.00 REĀLI SLIKTIE PUIŠI
31. S. 18.00 KĀDS PĀRLAIDĀS PĀR DZEGUŽES LIGZDU

“FRANKENŠTEINS”

Mazā zāle

1. C.
2. P. 19.00 JA TEVIS VAIRS NEBŪTU
3. S.
4. Sv.
6. O. 19.00 EQUUS
7. T.
8. C. 19.00 EQUUS
9. P. 19.00 DIVI KAPTEIŅI
10. S. 18.00 JA TEVIS VAIRS NEBŪTU
11. Sv.
14. T.
15. C.
16. P. 19.00 ZILŅA DZIESMA Pirmizrāde!
17. S.
18. Sv.
20. O. 19.00 ZILŅA DZIESMA
21. T. 19.00 ZILŅA DZIESMA
22. C.
23. P. 19.00 JA TEVIS VAIRS NEBŪTU
24. S. 13.00 JA TEVIS VAIRS NEBŪTU
25. Sv. 18.00 VECPUIŠI UN VECMEITAS
27. O. 19.00 UGUNSGRĒKI **
28. T.
29. C. 19.00 EQUUS
30. P. 19.00 EQUUS
31. S. 18.00 DROŠI KĀ TANKĀ

EQUUS

DROŠI KĀ TANKĀ

Kamerzāle

1. C.
2. P. 19.00 OSKARS UN ROZĀ DĀMA
3. S. 15.00 PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
4. Sv. 15.00 NAKTS VĒL NAV GALĀ
18.00 NAKTS VĒL NAV GALĀ
6. O. 19.00 OSKARS UN ROZĀ DĀMA
7. T. 19.00 OSKARS UN ROZĀ DĀMA
8. C. 19.00 RĪGA DIMD
9. P. 19.00 MĪLAIS MELIS *
10. S. 18.00 VISAS VIŅAS GRĀMATAS
11. Sv. 15.00 ČUHŅAS JOCIŅI
18.00 ČUHŅAS JOCIŅI
14. T. 19.00 BIEDRE ZARIŅA
15. C. 19.00 PIKASO SIEVIETES
16. P. 19.00 OSKARS UN ROZĀ DĀMA
17. S. 18.00 VISAS VIŅAS GRĀMATAS
18. Sv.
20. O.
21. T. 19.00 SVĒTA LIETA Pirmizrāde!
22. C. 19.00 LĒNPRĀTĪGĀ
23. P. 19.00 AIJA PĒC JAUNSUDRABIŅA **
24. S. 13.00 SVĒTA LIETA
18.00 SVĒTA LIETA
25. Sv. 18.00 VISAS VIŅAS GRĀMATAS
27. O. 19.00 ČUHŅAS JOCIŅI
28. T. 19.00 OSKARS UN ROZĀ DĀMA
29. C. 19.00 OSKARS UN ROZĀ DĀMA
30. P. 19.00 RĪGA DIMD
31. S. 18.00 VISAS VIŅAS GRĀMATAS

ČUHŅAS JOCIŅI

* Repertuārā iespējamas izmaiņas!
Kase: 10.00 – 19.00; S., Sv. 11.00 – 18.00
Informācija: 67294444, www.dallesteatris.lv
www.bilesupardize.lv

* Pensionāriem un invalīdiem - 50% atlaide!

** Vidusskolēniem un studentiem - 50% atlaide!

www.facebook.com/zurnalsTevijasSargs
www.sargs.lv

